

Закон

за платежните услуги и платежните системи

(Приет от 44-тото Народно събрание на 22 февруари 2018 г.,
обнародван в „Държавен вестник“, бр. 20 от 6 март 2018 г.;
изм. и доп., бр. 17 от 2019 г.; доп., бр. 37 от 2019 г.;
изм., бр. 42 от 2019 г.; доп., бр. 94 от 2019 г.;
изм. и доп., бр. 13 от 2020 г.; изм. и доп., бр. 12 от 2021 г.;
изм., бр. 25 от 2022 г.; изм. и доп., бр. 45 от 2022 г.;
изм., бр. 8 от 2023 г.; изм. и доп., бр. 66 и бр. 84 от 2023 г.; изм. и доп.
бр. 79 от 2024 г.)

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Раздел I

Предмет и изключения от приложното поле

Предмет

Чл. 1. Този закон урежда:

1. изискванията към дейността на доставчиците на платежни услуги и видовете платежни услуги;
2. условията и реда за лицензиране и осъществяване на дейност от платежните институции;
3. условията и реда за вписване в регистъра по чл. 19 и осъществяване на дейност от доставчиците на услуги по предоставяне на информация за сметка;
4. условията и реда за лицензиране и осъществяване на дейност от дружествата за електронни пари;
5. изискванията за предоставяне на информация при извършване на платежни услуги;
6. правата и задълженията на страните при извършването на платежни услуги;
7. изискванията за прозрачност и съпоставимост на таксите, начислявани на потребителите по платежните сметки, прехвърлянето на платежни сметки в рамките на страната и улесняването на потребителите при трансгранично откриване на платежни сметки в рамките на Европейския съюз;
8. условията и реда за откриване и използване от потребителите на платежни сметки за основни операции;

9. условията и реда за осъществяване на дейност от платежните системи;

10. окончателността на сетълмента в платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа;

11. условията и реда за лицензиране и осъществяване на дейност от оператор на платежна система с окончателност на сетълмента;

12. платежния надзор;

13. процедурата за разглеждане на жалби във връзка с предоставянето на платежни услуги и издаването на електронни пари, както и реда за алтернативно разрешаване на спорове.

Изключения от приложното поле

Чл. 2. (1) Разпоредбите на глави втора, четвърта, пета и десета не се прилагат за:

1. платежни операции, извършени изцяло в наличност от платеца към получателя без участие на посредник;

2. платежни операции, извършени от платеца към получателя чрез търговски представител, който е упълномощен по силата на договор само от името на платеца или само от името на получателя да води преговори или да сключи договор за покупко-продажба на стоки или за предоставяне на услуги;

3. платежни операции, извършени от платеца към получателя чрез търговски представител, който е упълномощен по силата на договор едновременно от платеца и от получателя, само ако в нито един момент не придобива фактическа власт върху средствата по платежната операция;

4. извършване по занятие на превоз на монети и банкноти, включително тяхното събиране, обработка и доставка;

5. платежни операции, свързани със събиране или доставка на пари в наличност, извършвани по нетърговски начин в рамките на благотворителна или на друга дейност с нестопанска цел;

6. услуги по предоставяне на пари в наличност от получателя на платеца, представляващи част от платежна операция, извършена след изрично искане от ползвателя на платежна услуга, направено непосредствено преди изпълнението на платежната операция за плащане при покупка на стоки или услуги;

7. операции, свързани с обмяна на валута в брой, когато средствата не се държат по платежна сметка;

8. платежни операции, извършвани на основание на някои от следните документи, представени на доставчика на платежни услуги с цел предоставяне на средства на получателя:

а) чекове, мениселници и записи на заповед на хартиен носител по смисъла на Търговския закон или на съответен закон на друга държава членка, която не е страна по Женевските конвенции по буква „б“;

б) чекове на хартиен носител, издадени в съответствие с Женевската конвенция от 19 март 1931 г. за единен закон за чековете, и менителници и записи на заповед на хартиен носител, издадени в съответствие с Женевската конвенция от 7 юни 1930 г. за единен закон за менителниците и записите на заповед;

в) ваучерите на хартиен носител;

г) пътническите чекове на хартиен носител;

9. платежни операции във връзка с предоставяне на услуги относно права по ценни книжа, включително дивиденди, доходи или други разпределения, обратно изкупуване или продажба, извършени от лица по т. 1б или от инвестиционни посредници, кредитни институции, предприятия за колективно инвестиране или дружества за управление на активи, предоставящи инвестиционни услуги, както и от други лица, които имат право да осъществяват попечителство на финансови инструменти;

10. услуги, предоставяни от доставчици на технически услуги, подпомагащи предоставянето на платежни услуги, ако тези доставчици не придобиват в нито един момент фактическа власт върху средствата по превода, включително услуги по обработка и съхранение на данни, доверителни услуги или услуги за защита на личните данни, установяване автентичността на данни и идентификация на лица, предоставяне на информационни технологии и комуникационни мрежи, предоставяне и поддръжка на терминали и устройства, използвани за платежни услуги, с изключение на услугите по инициране на плащане и услугите по предоставяне на информация за сметка;

11. услуги, извършвани въз основа на платежни инструменти, които могат да бъдат използвани само по ограничен начин и отговарят на едно от следните условия:

а) инструментите позволяват на ползвателя им да придобива стоки или услуги единствено в помещения на издателя или в рамките на ограничена мрежа от доставчици на услуги, които имат сключен търговски договор с издателя, който действа по занятие;

б) инструментите могат да се използват само за придобиване на много ограничен набор от стоки или услуги;

в) инструментите са валидни само на територията на Република България, предоставени по искане на бюджетна организация по смисъла на Закона за публичните финанси или от лице от публичния сектор или търговско дружество, служат за придобиване на определени стоки или услуги от доставчици, сключили договор с издателя, и се регулират от национален или местен административен орган за постигане на конкретни социални или данъчни цели;

12. платежни операции, извършвани в допълнение към електронните съобщителни услуги на абонат на мрежата или услугата от доставчик на

електронни съобщителни мрежи или услуги, за закупуване на цифрово съдържание и гласови услуги, независимо от устройството, използвано за закупуване или потребление на цифрово съдържание, и таксувани на сметката на абоната, или извършени от или чрез електронно устройство и таксувани на сметката на абоната в рамките на благотворителна дейност или за закупуване на билети, при условие че стойността на всяка конкретна еднократна платежна операция не надвишава 100 лв., и:

а) общата стойност на платежните операции за един абонат не надвишава 600 лв. на месец, или

б) когато абонатът захранва предварително своята сметка при доставчика на електронната съобщителна мрежа или услуга, общата стойност на платежните операции не надвишава 600 лв. на месец;

13. платежни операции между доставчици на платежни услуги, техни представители или клонове за тяхна собствена сметка;

14. платежни операции и свързаните с тях услуги между предприятие майка и негово дъщерно дружество или между дъщерни предприятия на едно и също предприятие майка, когато посредник е доставчик на платежни услуги, принадлежащ към същата група;

15. услуги по теглене на пари в брой чрез терминални устройства АТМ, предоставени от името на един или повече издатели на карти от доставчици, които не са страна по рамковия договор с клиента, теглец пари от платежна сметка, при условие че тези доставчици не извършват други платежни услуги; в тези случаи на клиента се предоставя информация за всички такси за теглене, посочени в чл. 50, чл. 54, ал. 1, 2 и 7, чл. 57 и чл. 58 преди тегленето, както и след получаването на парите в наличност в края на операцията;

16. платежни операции, извършени в платежна система или в система за сетълмент на ценни книжа между агенти по сетълмента, централни съконтрагенти, клирингови къщи и/или централни банки и други участници в системата, от една страна, и доставчици на платежни услуги, от друга страна;

17. пощенските парични преводи по смисъла на § 1, т. 9 от допълнителните разпоредби на Закона за пощенските услуги.

(2) За доставчици на услуги по предоставяне на информация за сметка не се прилагат глави четвърта и пета, с изключение на чл. 52, чл. 54, ал. 1, 2 и 7 и чл. 60 и когато е приложимо, чл. 73, 75 и 98 – 100.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Доставчик на услуги, който предоставя някоя от услугите по ал. 1, т. 11, букви „а“ и „б“, за които общата стойност за всички изпълнени платежни операции през предходните 12 месеца надхвърля 2 млн. лв., уведомява Българската народна банка (БНБ) за извършваната дейност, като описва предоставяните услуги, посочва съгласно кое изключение по ал. 1, т. 11, букви „а“ и „б“ извършва тази дейност и заявява

вписване в регистъра по чл. 19. Въз основа на уведомлението и след преценка на критериите, посочени в ал. 1, т. 11, БНБ вписва доставчика на услуги в регистъра по чл. 19 или отказва вписването му, когато дейността не се квалифицира като извършвана по ограничен начин. Доставчик на услуги, чиято дейност се квалифицира като извършвана по ограничен начин, ежегодно до 31 март предоставя информация на БНБ за общата стойност на всички изпълнени платежни операции през предходната календарна година.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Доставчик на услуги, който извършва операции по ал. 1, т. 12, ежегодно в срок до 31 юли уведомява БНБ за извършваната дейност и предоставя заключение от годишен одит, което удостоверява, че дейността е съобразена с ограниченията, предвидени в ал. 1, т. 12. Въз основа на уведомлението и заключението БНБ вписва доставчика на услуги в регистъра по чл. 19.

(5) Българската народна банка уведомява Европейския банков орган (ЕБО) относно услугите, за които е изпратено уведомление съгласно ал. 3 и 4.

(6) Описанието на дейностите, за които е изпратено уведомление съгласно ал. 3 и 4, е достъпно в публичния регистър по чл. 19 и в регистъра на ЕБО.

Раздел II

Доставчици на платежни услуги и видове платежни услуги

Доставчици на платежни услуги

Чл. 3. (1) Доставчици на платежни услуги по смисъла на този закон са:

1. банки по смисъла на Закона за кредитните институции;
2. дружества за електронни пари по смисъла на този закон;
3. платежни институции по смисъла на този закон;
4. доставчици на услуги по предоставяне на информация за сметка по смисъла на този закон;

5. Европейската централна банка и националните централни банки на държавите членки, когато не действат в качеството си на органи на парична политика или на органи, осъществяващи публичноправни функции.

(2) Лица, които не са доставчици на платежни услуги, нямат право да предоставят платежни услуги с изключение на дейностите по чл. 2.

(3) Доставчикът на платежни услуги не контролира предмета и законността на сделката, във връзка с която се предоставя платежната услуга, освен ако с нормативен акт е предвидено друго.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 17 от 2019 г.) Доставчиците на платежни услуги и платежните системи обработват лични данни на ползватели на платежни услуги при спазване на изискванията за защита на личните данни, като при предотвратяване, разследване и разкриване на измами, свързани с платежни

услуги, обработката може да се извършва и без съгласието на лицето, за което се отнасят данните.

(5) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Лице, което не притежава лиценз за извършване на дейност по предоставяне на платежни услуги и/или издаване на електронни пари, не може да използва в своето наименование, в рекламната си или в друга дейност думи, означаващи извършване на такава дейност, освен в случаите на извършване на рекламна дейност от лице, вписано в регистъра по чл. 19 като представител на платежна институция или на дружество за електронни пари, при спазване на условието по чл. 30, ал. 2.

Платежни услуги

Чл. 4. Платежни услуги са:

1. услуги, свързани с внасянето на пари в наличност по платежна сметка, както и свързаните с това операции по обслужване на платежна сметка;

2. услуги, свързани с теглене на пари в наличност от платежна сметка, както и свързаните с това операции по обслужване на платежна сметка;

3. изпълнение на платежни операции, включително прехвърляне на средства по платежна сметка на ползвателя при доставчика на платежни услуги или при друг доставчик на платежни услуги:

а) изпълнение на директни дебети, включително еднократни директни дебети;

б) изпълнение на платежни операции чрез платежни карти или други подобни инструменти;

в) изпълнение на кредитни преводи, включително нареждания за периодични преводи;

4. изпълнение на платежни операции, когато средствата са част от отпуснат на ползвателя на платежни услуги кредит:

а) изпълнение на директни дебети, включително еднократни директни дебети;

б) изпълнение на платежни операции чрез платежни карти или други подобни инструменти;

в) изпълнение на кредитни преводи, включително нареждания за периодични преводи;

5. издаване на платежни инструменти и/или приемане на плащания с платежни инструменти;

6. изпълнение на налични парични преводи;

7. услуги по инициране на плащане;

8. услуги по предоставяне на информация за сметка.

Глава втора
ПЛАТЕЖНИ ИНСТИТУЦИИ И ДОСТАВЧИЦИ
НА УСЛУГИ ПО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ
ЗА СМЕТКА

(Загл. доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.)

Раздел I

Лицензиране на платежни институции и вписване в регистъра
на доставчици на услуги по предоставяне на информация
за сметка

Платежна институция

Чл. 5. Платежната институция е юридическо лице, установено в държава членка, което е получило от компетентния орган на държавата членка по произход лиценз за предоставяне и извършване на платежни услуги по чл. 4, т. 1 – 7 в Европейския съюз.

Компетентен орган

Чл. 6. Българската народна банка издава лиценз за извършване на дейност като платежна институция, когато седалището на заявителя е в Република България.

Забрана за извършване на дейност без лиценз

Чл. 7. (1) Лице, което възнамерява да предоставя платежни услуги по чл. 4, т. 1 – 7 като платежна институция, трябва да получи лиценз за извършване на дейност като платежна институция, преди да започне да предоставя платежни услуги.

(2) Платежните институции имат право да предоставят само платежните услуги, включени в лиценза им.

Начален капитал

Чл. 8. (Изм. – ДВ, бр. 25 от 2022 г.) Към момента на получаване на лиценз платежната институция трябва да разполага с начален капитал, включващ един или повече от елементите, посочени в чл. 26, параграф 1, букви „а“ – „г“ от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ, L 176/1 от 27 юни 2013 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) № 575/2013“, в размер не по-малък от:

1. 40 000 лв. – когато платежната институция предоставя само платежни услуги по чл. 4, т. 6;

2. (изм. – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) 100 000 лв. – когато платежната институция предоставя платежни услуги по чл. 4, т. 7;

3. 250 000 лв. – когато платежната институция предоставя някоя от платежните услуги по чл. 4, т. 1 – 5.

Собствен капитал

Чл. 9. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) По всяко време на извършване на дейността платежната институция с изключение на платежна институция, която предлага единствено платежните услуги по чл. 4, т. 7, е длъжна да разполага със собствен капитал, включващ един или повече от елементите, посочени в чл. 26, параграф 1, букви „а“ – „г“ от Регламент (ЕС) № 575/2013, и в размер не по-малък от сбора на следните елементи, умножени с коефициент „к“, като обемът на плащанията (ОП) представлява една дванадесета част от общата сума на извършените от платежната институция през предходната година платежни операции:

1. четири (4) на сто от частта от ОП до 10 млн. лв.,

плюс

2. две цяло и пет (2.5) на сто от частта от ОП над 10 млн. лв. и до 20 млн. лв.,

плюс

3. едно (1) на сто от частта от ОП над 20 млн. лв. и до 200 млн. лв.,

плюс

4. нула цяло и пет (0.5) на сто от частта от ОП над 200 млн. лв. и до 500 млн. лв.,

плюс

5. нула цяло и двадесет и пет (0.25) на сто от частта от ОП над 500 млн. лв.

(2) Коефициентът „к“, който се използва при определяне на размера на собствения капитал по ал. 1, е:

1. нула цяло и пет (0.5) – когато платежната институция предоставя единствено платежната услуга по чл. 4, т. 6;

2. едно (1) – когато платежната институция предоставя някоя от платежните услуги по чл. 4, т. 1 – 5.

(3) Собственият капитал на платежната институция, която предоставя платежни услуги по чл. 4, т. 1 – 6, не може да спада под по-голямата от стойностите по ал. 1 или по чл. 8, съответно т. 1 или 3.

(4) Собственият капитал на платежна институция, която предоставя единствено платежни услуги по чл. 4, т. 7, не може да спада под стойността по чл. 8, т. 2.

(5) Въз основа на оценка на процесите по управление на риска на базата данни за рисковете от загуби и на механизмите за вътрешен контрол на платежната институция БНБ може да изисква от платежната институция

да разполага със собствен капитал, който е с до 20 на сто по-голям от сумата, която се получава при определяне на размера съгласно ал. 1, или да разреши на платежната институция да разполага със собствен капитал, който е с до 20 на сто по-малък от сумата, която се получава при определяне на размера съгласно ал. 1.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Платежна институция, която предоставя платежни услуги по чл. 4, т. 1 – 7, изготвя и предоставя на БНБ отчети за размера на собствения капитал.

(7) Българската народна банка издава наредба по прилагането на чл. 8 и на този член.

Условия за издаване на лиценз

Чл. 10. (1) Дружество, което желае да получи лиценз за извършване на дейност като платежна институция, подава до БНБ писмено заявление.

(2) Документите, необходими за издаване на лиценз за платежна институция, се определят с наредба на БНБ.

(3) При подаването на заявление за издаване на лиценз заявителят предоставя пред БНБ писмена декларация, че подадената със заявлението информация и приложените към заявлението документи са актуални, пълни и достоверни.

(4) За издаването на лиценз за платежна институция трябва да са изпълнени едновременно следните условия спрямо заявителя:

1. да е регистриран или да е в процес на учредяване като дружество с ограничена отговорност или като акционерно дружество;

2. да е внесен изискуемият по чл. 8 капитал, съответстващ на видовете платежни услуги, които заявителят възнамерява да извършва;

3. произходът на внесенения в дружеството капитал или на средствата, с които са придобити акции при прехвърлянето им, да е прозрачен и законен;

4. вписаните в търговския регистър седалище и адрес на управление да съвпадат с мястото, където реално се извършва управлението на заявителя; заявителят трябва да осъществява реално поне част от дейността си, свързана с платежни услуги, в Република България;

5. дейността на заявителя, включително начинът на предоставяне на предвижданите от заявителя платежни услуги, да бъде ясно, подробно и изчерпателно определена;

6. да прилага надеждни правила и процедури за управление на дейността, свързана с предоставянето на платежни услуги, които включват:

а) ясна организационна структура, включително планираното използване на представители и клонове, проверките, които заявителят възнамерява да извършва по отношение на тях най-малко веднъж годишно, условията за възлагане на дейности на подизпълнител и взаимодействието на заявителя с платежни системи;

б) ясно определени, прозрачни и последователни правила за отговорност;

в) ефективни процедури за установяване, управление, контрол и докладване на рисковете, на които е изложена или може да бъде изложена платежната институция;

г) подходящи управленска рамка и механизми за вътрешен контрол, включително надеждни и ефективни административни и счетоводни процедури;

д) (изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) надеждни и ефективни механизми за вътрешен контрол, установени от заявителя за изпълнение на задълженията по Закона за мерките срещу изпирането на пари и Закона за мерките срещу финансирането на тероризма;

е) процедура за наблюдение, обработка и проследяване на свързаните със сигурността инциденти и жалби на клиенти, осигуряваща и механизъм на докладване на инциденти, съгласно чл. 99;

ж) процедура за записване, наблюдение, проследяване и ограничаване на достъпа до чувствителни данни за плащанията;

з) мерки за осигуряване на непрекъсваемост на дейността, включително ясно описание на най-важните процеси, ефективните планове за извънредни ситуации и процедура за редовни тестове и преглед на адекватността и ефективността на тези планове;

и) принципи и определения при събирането на статистически данни за резултатите от дейността, платежните операции и измамите във връзка с предоставяните платежни услуги;

к) правила за сигурност, които защитават ползвателите на платежни услуги срещу установените рискове, измамите или незаконното използване на чувствителни и лични данни;

7. бизнес планът и прогнозният бюджет за първите три години от дейността да показват, че заявителят е в състояние да използва подходящи и адекватни системи, ресурси и процедури, необходими за надлежното извършване на дейност като платежна институция;

8. да прилага надеждни и подходящи мерки за защита на средствата на ползвателите на платежни услуги, както и на използваните платежни инструменти, ако предоставя платежни услуги по чл. 4, т. 1 – б;

9. управляващите и представляващи заявителя и членовете на неговите органи за управление и надзор, включително като представители на юридически лица, са лица, които притежават квалификация, професионален опит, надеждност и пригодност, изискванията за които са установени с наредба на БНБ;

10. (изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) лицата, които пряко или косвено притежават квалифицирано дялово участие по смисъла на член 4, параграф 1, точка 36 от Регламент (ЕС) № 575/2013 в капитала на заявителя, са доказали, че са подходящи, за да се гарантира стабилно и разумно управление на платежната институция;

11. (нова – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) лицата, притежаващи три или повече от три на сто от акции/дружествени дялове или права на глас по акции/дружествени дялове в заявителя, с дейността си или с влиянието си върху вземането на решенията не биха могли да навредят на надеждността или сигурността на заявителя или на предоставяните от него платежни услуги;

12. (нова – ДВ, бр. 84 от 2023 г.) лицата по т. 9 и 10 въз основа на събраните за тях и за техни близки сътрудници данни, както и за връзките между тях по т. 13 не дават основание за съмнение относно тяхната добра репутация;

13. (предишна т. 11 – ДВ, бр. 13 от 2020 г.; предишна т. 12 – ДВ, бр. 84 от 2023 г.) не е установено, че наличието на тесни връзки по смисъла на член 4, параграф 1, точка 38 от Регламент (ЕС) № 575/2013 между заявителя и други лица може да възпрепятства ефективно упражняване на надзор;

14. (предишна т. 12 – ДВ, бр. 13 от 2020 г.; предишна т. 13 – ДВ, бр. 84 от 2023 г.) по преценка на БНБ изискванията или трудностите при прилагането на отделни нормативни или административни актове на трета държава, регулиращи дейността на едно или повече физически или юридически лица, с които заявителят има тесни връзки, няма да възпрепятстват ефективно упражняване на надзорните функции на БНБ;

15. (предишна т. 13 – ДВ, бр. 13 от 2020 г.; предишна т. 14 – ДВ, бр. 84 от 2023 г.; изм. – ДВ, бр. 79 от 2024) да има определено одиторско дружество, което е регистриран одитор съгласно Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта.

(5) Правилата по ал. 4, т. 6 трябва да са всеобхватни и съответстващи на естеството, мащаба и сложността на предоставяните от платежната институция платежни услуги.

(6) (изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) За издаването на лиценз за извършване на платежни услуги по чл. 4, т. 7 заявителят трябва да разполага със застраховка „Професионална отговорност“ или друга сравнима гаранция за отговорността му, покриваща територията на всяка държава, на която ще предлага платежни услуги. Застраховката трябва да покрива отговорността на гоставчика на платежни услуги по иницициране на плащания по чл. 79, 94 и 95.

(7) В случай че заявителят желае да предоставя платежни услуги по чл. 4, т. 8 в допълнение към платежните услуги, за които е подал заявление по ал. 1, заявителят трябва да отговаря на изискванията по чл. 18, ал. 2.

Разглеждане на заявление за издаване на лиценз

Чл. 11. (1) В срок до три месеца от получаването на заявлението по чл. 10, ал. 1 БНБ извършва проучване за съответствие на представените документи с условията за издаване на лиценз и за възможностите на заявителя да изпълни изискванията за извършване на дейността, за която желае да бъде

лицензиран, и взема решение за издаване на лиценз или отказ за издаване на лиценз. Когато е необходимо, БНБ може да се консултира с други компетентни органи.

(2) Когато при извършване на проучването по ал. 1 БНБ установи, че заявлението е непълно, БНБ изисква от заявителя да представи в срок, не по-дълъг от два месеца, необходимите документи и информация.

(3) В срок до три месеца от получаването на документите и информацията по ал. 2 БНБ взема решение за издаване на лиценз или отказва издаването на лиценз.

Издаване на лиценз

Чл. 12. (1) Българската народна банка издава лиценз за извършване на дейност като платежна институция, когато заявителят е представил всички изисквани сведения и документи в съответствие с изискванията на този закон и подзаконовите актове по прилагането му и ако по преценка на БНБ заявителят отговаря на условията за издаване на лиценз.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 45 от 2022 г.) Лицензът по ал. 1 се предоставя за неограничен срок и не може да се прехвърля на друго лице.

(3) Агенцията по вписванията вписва в предмета на дейност извършването на платежните услуги, за които е лицензирана платежната институция, след като е бѐде представен издаденият от БНБ лиценз.

(4) Платежната институция трябва да отговаря на условията по чл. 8 – 10 през целия период на действие на издадения лиценз.

Промени след издаване на лиценз

Чл. 13. (1) След получаването на лиценз платежната институция уведомява незабавно БНБ за всяка промяна в информацията и документите, представени във връзка с издаването на лиценза.

(2) Когато платежна институция възнамерява да извършва други платежни услуги извън тези, за които е издаден лиценз, тя подава заявление за допълване на лиценза, като чл. 10 – 12 се прилагат съответно.

Контрол върху участието в капитала

Чл. 14. (1) Физическо или юридическо лице не може без предварително одобрение от БНБ да придобие или увеличи, пряко или косвено, акции/гружествени дялове или права на глас по акции/гружествени дялове в платежна институция, лицензирана от БНБ, ако в резултат на придобиването участието му става квалифицирано по смисъла на член 4, параграф 1, точка 3б от Регламент (ЕС) № 575/2013 от капитала или ако това участие достига или надхвърля праговете от 20, 30 или 50 на сто от акциите/гружествените дялове или права на глас по акциите/гружествените дялове, както и когато платежната институция става дъщерно дружество.

(2) За да получи одобрение, всяко лице по ал. 1 уведомява БНБ чрез писмено заявление за решението си за придобиване и прилага необходимите документи, определени с наредба на БНБ.

(3) Българската народна банка извършва преценка въз основа на документите и информацията, предоставени от заявителя, както и въз основа на друга информация и документи, с които разполага.

(4) Българската народна банка разглежда заявлението за одобрение по ал. 2 в срок до два месеца, считано от подаването му. Когато е необходимо за извършване на преценката, БНБ може да отправя писмено искане за предоставяне на допълнителна информация, като определя срок, не по-дълъг от два месеца, като за периода между датата на изискване на информацията и датата на получаването е срокът по изречение първо спира да тече.

(5) Одобрение се издава, като се отчита потенциалното въздействие на заявителя върху платежната институция с оглед на гарантиране на бъдещото ѝ стабилно и разумно управление и ако преценката показва, че заявителят е подходящ и притежава необходимата финансова стабилност. Преценката се извършва въз основа на следните критерии:

1. (доп. – ДВ, бр. 84 от 2023 г.) репутация на заявителя и негови близки сътрудници;

2. (изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) квалификация, професионален опит, надеждност и пригодност на управляващите и представляващите, както и на членовете на органите на управление и надзор, които ще управляват дейността на платежната институция в резултат на осъществяване на заявеното придобиване, изискванията за които се определят с наредба на БНБ;

3. финансовата стабилност на заявителя с оглед на конкретната специфика на дейността, която платежната институция извършва или се предвижда да извършва;

4. (нова – ДВ, бр. 13 от 2020 г.; изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г.) в резултат на осъществяване на заявеното придобиване са изпълнени изискванията на чл. 10, ал. 4, т. 13 и 14;

5. (предишна т. 4 – изм., ДВ, бр. 13 от 2020 г.) отсъствие на разумни основания за съмнение, че във връзка със заявеното придобиване е извършено, се извършва или е имало опит да се извърши изпиране на пари или финансиране на тероризма или че осъществяването на заявеното придобиване би увеличило риска от това.

(6) Българската народна банка отказва издаването на одобрение, ако установи, че заявеното придобиване не отговаря на някой от критериите по ал. 5 или че информацията, предоставена от заявителя, е непълна, въпреки провеждането на процедурата по ал. 4.

(7) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Българската народна банка се произнася по заявлението в срока за извършване на преценката. Издаденото одобрение или отказ се съобщава на заявителя.

(8) Българската народна банка може да определи срок за осъществяване на придобиването, след изтичането на който одобрението се обезсилва.

(9) Сделките, решенията и действията, извършени без одобрение по ал. 1, са нищожни.

(10) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Българската народна банка може да лиши временно от право на глас акционер и/или съдружник с квалифицирано участие в капитала на платежната институция и/или да му нареди писмено да прехвърли притежаваните от него акции/дружествени дялове в срок до 30 дни, когато с дейността или влиянието си върху вземането на решения лицето може да навреди на надеждността или сигурността на платежната институция или на предоставяните от нея платежни услуги.

(11) (Предишна ал. 10 – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Физическо или юридическо лице, което възнамерява да прехвърли пряко или непряко квалифицираното си дялово участие в платежна институция, лицензирана от БНБ, или да намали квалифицираното си дялово участие, така че акциите/дяловете му или правата на глас по акциите/дяловете да спаднат съответно под 20, 30 или 50 на сто от капитала, или по такъв начин, че платежната институция би престанала да бъде негово дъщерно дружество, уведомява БНБ в срок не по-късно от 10 дни преди настъпване на съответното обстоятелство за размера на дяловото участие, което притежава преди прехвърлянето, и за размера на дяловото участие, което ще притежава след прехвърлянето.

(12) (Предишна ал. 11 – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Платежните институции, лицензирани в Република България, уведомяват БНБ в 7-дневен срок от узнаването за всяко придобиване или прехвърляне на акции/дялове от капитала им, в резултат на което дяловете участват на акционерите надхвърлят или спадат под един от праговете, посочени в ал. 1.

*Придобиване на три или повече от три на сто
от акции/дружествени дялове или права на глас
по акции/дружествени дялове*

(Нов – ДВ, бр. 13 от 2020 г.)

Чл. 14а. (Нов – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) (1) Лице, което придобие три или повече от три на сто от акции/дружествени дялове или права на глас по акции/дружествени дялове в платежна институция, лицензирана от БНБ, уведомява БНБ за това в 7-дневен срок от придобиването и прилага необходимите документи, определени с наредба на БНБ.

(2) Когато при разглеждане на уведомлението по ал. 1 БНБ установи, че уведомлението е непълно, тя изисква от лицето да представи в срок, не по-дълъг от два месеца, необходимите документи и информация.

(3) Българската народна банка може да лиши временно от право на глас акционер и/или съдружник и/или да му нареди писмено да прехвърли притежаваните от него акции/дружествени дялове в срок 30 дни, когато:

1. лицето не е представило необходимите документи и информация, изискани по реда на ал. 2, или представените документи съдържат непълна, противоречива или невярна информация;

2. с дейността или влиянието си върху вземането на решения лицето може да навреди на надеждността или сигурността на платежната институция или на предоставяните от нея платежни услуги.

Отказ за издаване на лиценз

Чл. 15. (1) Българската народна банка отказва издаването на лиценз за извършване на дейност като платежна институция, когато:

1. прецени, че заявителят не отговаря на някое от условията по чл. 10;

2. заявителят не е представил необходимите сведения и документи или представените документи съдържат непълна, противоречива или невярна информация.

(2) В случай на отказ заявителят може да подаде ново заявление за издаване на лиценз за извършване на дейност като платежна институция не по-рано от 6 месеца от влизането в сила на отказа.

Отнемане на лиценз

Чл. 16. (1) Българската народна банка може да отнеме издадения лиценз за извършване на дейност като платежна институция, когато:

1. платежната институция не започне да извършва разрешената дейност в срок 12 месеца от датата на издаване на лиценза;

2. платежната институция е преустановила дейността си за повече от 6 месеца;

3. в дейността на платежната институция са констатирани сериозни нарушения;

4. лицензът е бил издаден въз основа на неверни сведения и документи;

5. платежната институция е престанала да отговаря на условията за издаване на лиценза;

6. платежната институция не разполага с достатъчно собствен капитал или не може да се смята, че ще продължи да изпълнява задълженията си към кредиторите;

7. по преценка на БНБ платежната институция би могла да застраши при продължаване на дейността си стабилността на платежна система, в която участва.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Българската народна банка предприема подходящи мерки за уведомяване на обществеността за издаване или отнемане на лиценз.

(3) В срок до 7 дни след отнемането на лиценза на платежна институция БНБ отправя искане до Агенцията по вписванията за заличаване на тази дейност от предмета на дейност на съответния търговец в търговския регистър.

(4) Българската народна банка уведомява ЕБО за мотивите за всяко решение за отнемане на лиценз за извършване на дейност като платежна институция.

(5) В срок един месец от отнемането, съответно обезсилването на лиценза, платежната институция предоставя на БНБ отчети по чл. 155. Отчетите съдържат информация за дейността на платежната институция от края на последния отчетен период до отнемането, съответно обезсилването на издадения лиценз за извършване на дейност като платежна институция.

(6) В срок един месец от отнемането на лиценза платежната институция осигурява цялостно и навременно изпълнение на вземанията към клиентите си, възникнали във връзка с извършваната дейност по предоставяне на платежни услуги.

Преобразуване

(Нов – ДВ, бр. 45 от 2022 г.)

Чл. 16а. (Нов – ДВ, бр. 45 от 2022 г.) (1) Преобразуване на платежна институция чрез вливане и сливане се допуска само с друга платежна институция или дружество за електронни пари. При вливане правото за извършване на дейности, за които приемащото дружество не е лицензирано, не преминава върху него. Разрешение за сливане се издава само ако новоучреденото дружество получи лиценз, съответстващ на вида услуги, които ще извършва.

(2) При преобразуване на платежна институция чрез отделяне приемащите, съответно новоучредените дружества трябва да притежават или да получат лиценз за съответните дейности, които възнамеряват да извършват и за които се изисква лиценз.

(3) При преобразуване на платежна институция чрез разделяне приемащите, съответно новоучредените дружества трябва да притежават или да получат лиценз за съответните дейности, които възнамеряват да извършват и за които се изисква лиценз.

(4) Преобразуване на платежна институция чрез промяна в правната форма се допуска само в рамките на разрешените видове търговски дружества съобразно изискванията за издаване на лиценз.

(5) Платежна институция може да се преобразува по реда на ал. 1 – 4 след получаване на предварително разрешение от БНБ, дадено при условия и по ред, определени с наредба на БНБ.

(6) Когато при преобразуване на платежна институция по реда на ал. 1 – 3 е необходимо издаването на лиценз за доставчик на платежни услуги, заявлението за лиценз се разглежда едновременно със заявлението за издаването на разрешение за преобразуване.

(7) Вливане на платежна институция в банка се извършва по реда на Закона за кредитните институции.

Прекратяване на дейността

Чл. 17. (1) Платежната институция уведомява БНБ най-малко два месеца предварително за предстоящо вземане на решение за прекратяване на дейността си по предоставяне на платежни услуги.

(2) С уведомлението по ал. 1 платежната институция, която желае да прекрати дейността си по предоставяне на платежни услуги, удостоверява пред БНБ, че е:

1. създавала необходимата организация и план за прекратяване на дейността си, без да бъдат засегнати интересите на ползвателите на платежни услуги;

2. осигурено цялостно и навременно изпълнение на задълженията по извършваните чрез платежната институция платежни операции.

(3) Планът за прекратяване на дейността по ал. 2, т. 1 съдържа най-малко информацията относно сроковете и условията за преустановяване на сключването на договори за предоставяне на платежни услуги и за изпълнението на вече приетите платежни нареждания, информацията относно сроковете и условията за прекратяване на отношенията с представители, подизпълнители и взаимодействието с други доставчици на платежни услуги и/или платежни системи, както и информацията относно сроковете и условията за прекратяване на сключени договори с ползвателите на платежни услуги. Платежната институция съгласува с БНБ плана за прекратяване на дейността.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) С даването на съгласие от БНБ за прекратяване на дейността лицензът на платежната институция се смята за обезсилен, като чл. 16, ал. 2, 3, 5 и 6 се прилагат съответно.

Доставчик на услуги по предоставяне на информация за сметка

Чл. 18. (1) Дружество, което желае да предоставя платежни услуги по чл. 4, т. 8, подава до БНБ писмено заявление за вписване в публичния регистър по чл. 19.

(2) За да бъде вписан в регистъра по чл. 19, заявителят трябва да отговаря на следните изисквания:

1. да разполага със застраховка „Професионална отговорност“ или с друга сравнима гаранция за отговорността му, покриваща територията на всяка държава, на която ще предлага платежните услуги по чл. 4, т. 8; застрахов-

ката трябва да покрива отговорността на доставчика на платежни услуги по предоставяне на информация за сметка, произтичаща от неразрешен достъп до платежната сметка или достъп до нея с цел измама, или неразрешено използване на информация за платежната сметка, или използване на информация за платежната сметка с цел измама;

2. дейността на заявителя, включително начинът на предоставяне на платежни услуги, да бъдат ясно, подробно и изчерпателно определени;

3. бизнес планът и прогнозният бюджет за първите три години от дейността да показват, че заявителят е в състояние да използва подходящи и адекватни системи, ресурси и процедури, необходими за надлежното извършване на дейност като доставчик на услуги по предоставяне на информация за сметка;

4. да прилага надеждни правила и процедури за управление на дейността, свързана с предоставянето на платежни услуги по чл. 4, т. 8, които включват:

а) ясна организационна структура;

б) подходящи управленска рамка и механизми за вътрешен контрол, включително надеждни и ефективни административни и счетоводни процедури;

в) процедура за наблюдение, обработка и проследяване на свързаните със сигурността инциденти и жалби на клиенти, осигуряваща и механизъм на докладване на инциденти, съгласно чл. 99;

г) процедура за записване, наблюдение, проследяване и ограничаване на достъпа до чувствителни данни за плащанията;

д) мерки за осигуряване на непрекъсваемост на дейността, включително ясно описание на най-важните процеси, ефективните планове за извънредни ситуации и процедура за редовни тестове и преглед на адекватността и ефективността на тези планове;

е) правила за сигурност, които защитават ползвателите на платежни услуги срещу установените рискове, измамите или незаконното използване на чувствителни и лични данни;

5. управляващите и представляващи заявителя и членовете на неговите органи за управление и надзор, включително като представители на юридически лица, са лица, които притежават квалификация, професионален опит, надеждност и пригодност.

6. (нова – ДВ, бр. 84 от 2023 г.) лицата по т. 5 въз основа на събраните за тях и за техни близки сътрудници данни не дават основание за съмнение относно тяхната добра репутация.

(3) В сроковете по чл. 11 БНБ разглежда заявлението по ал. 1 и взема решение за вписване или отказва вписване в публичния регистър по чл. 19.

(4) Българската народна банка отказва вписване в регистъра, когато:

1. прецени, че заявителят не отговаря на изискванията за вписване;

2. заявителят не е представил необходимите сведения и документи или представените документи съдържат непълна, противоречива или невярна информация.

(5) Българската народна банка заличава от регистъра лице, ако установи, че:

1. е престанало да отговаря на изискванията на този член;
2. вписването е било извършено въз основа на невярна информация или неверни данни;
3. не изпълнява задълженията си по този закон или актовете за прилагането му, или други нормативно установени изисквания за осъществяване на дейността;
4. е преустановило дейността си за повече от 6 месеца.

(6) Доставчик на услуги по предоставяне на информация за сметка може писмено да заяви пред БНБ, че желае да прекрати извършването на дейността по предоставяне на информация за сметка, като уведомява БНБ най-малко един месец преди вземането на решение за това.

(7) В случаите по ал. 6 БНБ заличава доставчика от регистъра, счислано от датата, на която той прекратява дейността си, посочена в уведомлението.

(8) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Българската народна банка предприема подходящи мерки за уведомяване на обществеността за заличаването по ал. 5 и 6, като чл. 16, ал. 3 и 5 се прилагат съответно.

(9) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Българската народна банка уведомява ЕБО за мотивите за всяко заличаване от регистъра по ал. 5.

(10) (Предишна ал. 9 – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Алинеи 1 – 8 се прилагат съответно и за платежна институция, която желае да предоставя и платежни услуги по чл. 4, т. 8.

Регистър

Чл. 19. (1) Българската народна банка води публичен регистър на:

1. лицензираните от нея платежни институции, на техните клонове и представители;
2. лицензираните от нея дружества за електронни пари, на техните клонове и представители;
3. доставчиците на услуги по предоставяне на информация за сметка;
4. доставчиците на услуги по чл. 2, ал. 3 и 4.

(2) В регистъра се посочват следните данни за платежната институция, съответно за дружеството за електронни пари:

1. номерът на издадения от БНБ лиценз;
2. единният идентификационен код;
3. наименованието, седалището и адресът на управление;
4. услугите, за които е издаден лицензът на платежната институция;

5. клоновете на платежната институция, съответно на дружеството за електронни пари, в страната и в други държави членки с техните адреси и посочване на лицата, които ги управляват и представляват;

6. представителите на платежната институция, съответно на дружеството за електронни пари, в страната и в други държави членки с посочване на единния идентификационен код, седалището и адреса на управление – за юридическите лица, а за физическите лица – имената по документ за самоличност;

7. отнемането на издадения лиценз или прекратяването дейността на платежната институция, съответно на дружеството за електронни пари.

(3) В регистъра се посочват следните данни за доставчика на услуги по предоставяне на информация за сметка:

1. (изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) номерът на акта за вписване в регистъра;
2. единният идентификационен код;
3. наименованието, седалището и адресът на управление;
4. заличаването от регистъра.

(4) В регистъра се посочват следните данни за доставчиците на услуги по чл. 2, ал. 3 и 4:

1. номерът на заповедта за вписване в регистъра;
2. единният идентификационен код;
3. наименованието, седалището и адресът на управление;
4. описание на съответните дейности, за които е получено уведомление по реда на чл. 2, ал. 3 и 4.

(5) Регистърът по ал. 1 е публично достъпен по електронен път и се актуализира редовно.

(6) Българската народна банка издава наредба по прилагането на чл. 18 и на този член.

(7) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Българската народна банка уведомява незабавно ЕБО за информацията, въведена в регистъра по ал. 1, като носи отговорност за точността на информацията и за нейната актуализация. Предоставянето на информацията се осъществява в съответствие с изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/410 на Комисията от 29 ноември 2018 г. за определяне на техническите стандарти за изпълнение по отношение на елементите и структурата на информацията за платежните услуги, която компетентните органи трябва да предоставят на Европейския банков орган по силата на Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ, L 73/20 от 15 март 2019 г.).

Раздел II

Дейности, свързани с предоставянето на платежни услуги*Допълнителни дейности*

Чл. 20. (1) Освен посочените в чл. 4 платежни услуги платежните институции могат да извършват и следните дейности:

1. предоставяне на оперативни и тясно свързани с платежните услуги спомагателни услуги, като: осигуряване изпълнението на платежни операции, обмяна на валута, съхранение на документи, свързани с платежните услуги, съхранение и обработка на данни;

2. извършване на дейност като оператор на платежна система с изключение на платежни системи, осигуряващи окончателност на сметалента по смисъла на Директива 98/26/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 1998 г. относно окончателността на сметалента в платежните системи и в системите за сметалент на ценни книжа, изменена с Директива 2009/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г. (ОВ, L 146/37 от 10 юни 2009 г.);

3. друга търговска дейност при спазване на нормативните изисквания за нейното извършване.

(2) Платежна институция, която възнамерява да извършва някоя от дейностите по ал. 1, уведомява писмено БНБ за това, преди да започне да извършва съответната дейност, като предоставя информация за начина на извършването е.

(3) Когато платежна институция извършва освен платежните услуги, посочени в чл. 4, и друга търговска дейност, БНБ има право да изиска отделието в самостоятелно дружество на дейността по предоставяне на платежни услуги, ако по преценка на БНБ другата търговска дейност засяга или може да засегне финансовата стабилност на платежната институция или възможността на БНБ като надзорен орган да следи за изпълнението на изискванията на този закон.

(4) Когато гоставчик на услуги по предоставяне на информация за сметка извършва освен платежните услуги по чл. 4, т. 8 и друга търговска дейност, която засяга или може да засегне възможността на БНБ като надзорен орган да следи за изпълнението на изискванията на този закон, се прилага ал. 3.

Отпускане на кредити

Чл. 21. (1) Платежните институции могат да отпускат кредити, свързани с платежните услуги по чл. 4, т. 4 или 5, ако са изпълнени едновременно следните условия:

1. (изм. – ДВ, бр. 45 от 2022 г.) кредитът има спомагателен характер и се отпуска само във връзка с изпълнението на платежна операция;

2. срокът за погасяване на кредита, отпуснат във връзка с платежна операция, не надвишава 12 месеца;

3. (изм. – ДВ, бр. 45 от 2022 г.) средствата, от които се отпуска кредитът, не са получени и не се държат от платежната институция с цел изпълнение на платежна операция;

4. собственият капитал на платежната институция по всяко време по преценка на БНБ е достатъчен с оглед на размера на отпуснатия кредит.

(2) Платежна институция, която възнамерява да отпуска кредити съгласно ал. 1, уведомява писмено БНБ за това, преди да започне да отпуска кредити, като предоставя информация за начина на извършване на тази дейност.

(3) Когато установи, че някое от условията по ал. 1 не е налице, БНБ може да забрани отпускането на кредити от платежната институция до отстраняване на нарушението.

(4) При отпускането на кредити на потребители се прилага Законът за потребителския кредит.

Раздел III

Изисквания към дейността на платежните институции

Платежни сметки при платежни институции

Чл. 22. (1) Платежните институции могат да поддържат платежни сметки единствено за извършване на платежни операции.

(2) Платежните институции могат да получават средства от ползватели на платежни услуги само с цел предоставяне на платежни услуги.

(3) Получените от платежните институции средства от ползватели на платежни услуги с цел предоставяне на платежни услуги не представляват получаване на влог или други възстановими средства по смисъла на Закона за кредитните институции, както и електронни пари по смисъла на чл. 34, ал. 1.

(4) Върху средствата по платежните сметки при платежни институции не се договаря начисляване на лихва в полза на ползвателя на платежни услуги.

Защитни мерки

Чл. 23. (1) Платежните институции не смесват и отчитат отделно по защитна сметка средствата, получени от ползватели на платежни услуги или чрез друг доставчик на платежни услуги за изпълнение на платежни операции, със средствата на лице, което не е ползвател на платежни услуги, или със собствените си средства.

(2) Защитна сметка е отделна сметка в банка, лицензирана в държава – членка на Европейския съюз, по която платежните институции депозират

средствата, получени от ползватели на платежни услуги или чрез друг доставчик на платежни услуги за изпълнение на платежни операции, които все още не са предадени на получателя или на друг доставчик на платежни услуги до края на работния ден, следващ деня, в който средствата са получени. Върху средствата по защитни сметки не може да се налага запор и да се извършва принудително изпълнение за задължения на платежната институция към лица, различни от ползвателите на платежни услуги.

(3) При откриване на производство по несъстоятелност за платежна институция средствата, получени от ползвателите на платежни услуги или чрез друг доставчик на платежни услуги за изпълнение на платежни операции, не се включват в масата на несъстоятелността, а се връщат от синдика съразмерно на получените от ползвателите на платежни услуги средства.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Когато част от получените от платежната институция средства са предназначени за извършване на бъдещи платежни операции, а остатъкът от тях – за неплатежни услуги, платежната институция прилага мерките по ал. 1 и 2 за средствата, предназначени за извършване на бъдещи платежни операции. Когато тази част е променлива или не е предварително известна, платежните институции прилагат мерките по ал. 1 и 2 въз основа на представителна част от средствата, за която се приема, че са предназначени за извършване на бъдещи платежни операции, при условие че тази представителна част може разумно да се определи въз основа на данни за минали периоди.

(5) (Нова – ДВ, бр. 66 от 2023 г., в сила от 1 януари 2024 г.) Платежна институция, с която е сключен договор по чл. 209а, ал. 9 от Закона за корпоративното подоходно облагане, поддържа в отделна защитна сметка, за която се прилагат съответно ал. 1 – 3, средствата на оператор на ваучери за храна на електронен носител, предназначени за платежни операции с тези ваучери.

(6) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2020 г., в сила от 14 февруари 2020 г., предишна ал. 5 – ДВ, бр. 66 от 2023 г.) Българската народна банка издава наредба по прилагането на този член.

Счетоводна отчетност

Чл. 24. (1) Платежните институции представят на БНБ финансови отчети, които отразяват финансовото им състояние както поотделно, така и на консолидирана основа.

(2) Българската народна банка издава наредба по прилагането на ал. 1.

(3) Доставчиците на платежни услуги съхраняват най-малко 5 години цялата счетоводна и друга информация и документацията относно предоставените от тях платежни услуги, включително сключените договори, и

извършваните допълнителни дейности, освен ако със закон не е предвиден по-дълъг срок.

Одитори

Чл. 25. (1) (Изм. – ДВ, бр. 79 от 2024 г.) Годишните финансови отчети на платежните институции подлежат на независим финансов одит от одиторско дружество, което е регистриран одитор съгласно Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта и което притежава опит, свързан с поне един извършен и приключен одитен ангажимент на предприятие от обществен интерес по § 1, т. 22, букви „а“ – „ж“ от допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството.

(2) В доклада си одиторът дава заключение относно достоверното представяне на имущественото и финансовото състояние на платежната институция и получения финансов резултат.

(3) (Отм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.)

(4) Лицата, които имат материални интереси в платежна институция, различни от тези на ползватели на платежни услуги, или са служители или представители на платежната институция, не могат да бъдат избирани за нейни одитори или да участват в одита на тази институция.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 79 от 2024 г.) Платежната институция избира одитора по ал. 1 за срок съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта. При избора одиторът представя декларация, с която удостоверява изпълнението на изискванията на ал. 1.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 79 от 2024 г.) Одиторско дружество, на което през последните три години са налагани санкции по чл. 110, ал. 1 от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта, не може да бъде одитор на платежна институция.

Задължения на одиторите

Чл. 26. (1) Одиторите информират незабавно и в писмена форма БНБ за всички обстоятелства, които са им станали известни в хода на проверката и които:

1. представляват нарушение на законите, подзаконовите нормативни актове и актовете на БНБ, които регулират дейността на платежната институция;

2. засягат или могат да доведат до засягане нормалното функциониране на платежната институция;

3. водят или биха могли да доведат до ситуация, при която платежната институция няма да е в състояние да изпълнява своите парични задължения;

4. са основание за отказ на одитора от изразяване на одиторско мнение, за изразяване на отрицателно или на квалифицирано одиторско мнение;

5. са свързани с действия на администратор на платежната институция по смисъла на § 1, ал. 1, т. 1 от допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции, които причиняват или могат да причинят значителни вреди на платежната институция или на нейни клиенти;

6. са свързани с неверни или непълни данни в отчетите и докладите, които платежната институция редовно представя в БНБ.

(2) Одиторите на платежната институция са длъжни при писмено искане от БНБ да ъ представят съответната документация относно обстоятелствата по ал. 1, както и друга информация и документи, придобити в хода на одита.

(3) Одиторите не носят отговорност за нарушаване на съответните законови или договорни условия за запазване на конфиденциалност в случаите, когато по реда на този закон добросъвестно са предоставили информация на БНБ.

Достъп на платежните институции до сметки в банки

Чл. 27. Банките и клоновете на банки, извършващи дейност на територията на страната, откриват и поддържат платежни сметки на платежните институции по обективен, недискриминационен и пропорционален начин, който не възпрепятства възможността на платежните институции да предоставят платежни услуги. При всеки случай на отказ банката предоставя на БНБ мотивирано становище.

Раздел IV

Представители и подизпълнители на платежна институция

Представители на територията на Република България на платежна институция, лицензирана от БНБ

(Загл. доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.)

Чл. 28. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.; изм. – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) Платежна институция, лицензирана от БНБ, може да осъществява дейността, за която е лицензирана на територията на Република България пряко или чрез установен на територията на страната представител.

(2) Представител е търговец, който извършва от името на лицензирана от БНБ платежна институция дейност по предоставяне на платежни услуги.

(3) Платежната институция подава заявление до БНБ за вписване в регистъра по чл. 19 на нейните представители заедно с необходимите за това документи.

(4) В срок от два месеца от получаването на заявлението или ако заявлението е непълно – след получаването на необходимите документи и инфор-

мация, БНБ вписва или отказва вписването на представителя, като уведомява платежната институция за това.

(5) Представителите не могат да започнат дейност преди вписването им.

(6) Българската народна банка издава наредба по прилагането на този член.

Вписване и заличаване на представители

Чл. 29. (1) (Доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) След като провери предоставените от платежната институция информация и документи по чл. 28, ал. 3, БНБ вписва представителя в регистъра по чл. 19.

(2) Българската народна банка може да предприеме допълнителни действия за проверка на информацията, предоставена в документите по чл. 28, ал. 3, в случай че тази информация е неточна.

(3) Българската народна банка отказва вписването на представителя, ако установи, че предоставените документи:

1. съдържат неточна или невярна информация, или
2. не съответстват на изискванията на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му.

(4) Българската народна банка заличава от регистъра представителя, ако престане да отговаря на изискванията на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му, както и ако установи, че вписването е било извършено въз основа на невярна информация или документи.

(5) Българската народна банка заличава от регистъра представител въз основа на писмено заявление, подадено от платежната институция най-малко 7 дни преди датата на преустановяване на извършването на дейност.

(6) Платежната институция уведомява БНБ незабавно за всяка промяна в информацията и документите, представени във връзка с вписването на представител.

Отговорност на платежната институция

Чл. 30. (1) Платежната институция носи отговорност за действията на своите служители, клонове, представители или подизпълнители.

(2) Представителите или клоновете на платежната институция информират ползвателите на платежни услуги, че действат от името на платежната институция.

(3) При заличаване на представителя от регистъра документите и средствата във връзка с неизплатените задължения и неприключените отношения по предоставяне на платежни услуги или дейности, свързани с предоставянето на такива услуги, се предоставят на платежната институция.

Изисквания при използване на подизпълнителя

Чл. 31. (1) Когато платежна институция възнамерява да възложи на подизпълнителя осъществяването на оперативни функции, свързани с платежни услуги, тя уведомява БНБ за това, като предоставя информация и документи относно подизпълнителя (наименование, седалище и адрес на управление и единен идентификационен код, а за чуждестранни лица съответно идентификационен код или данъчен номер, издаден от съответния орган в държавата членка, в която подизпълнителят е установен), както и подробно описание на услугите, които платежната институция възнамерява да му възложи.

(2) Възлагането на важни оперативни функции на подизпълнителя, включително функции, свързани с информационни системи, не може да се извършва по начин, който съществено намалява качеството на вътрешния контрол на платежната институция или възможността на БНБ да следи за изпълнението на изискванията на този закон.

(3) Важни оперативни функции са тези, при които недостатък или пропуск при тяхното изпълнение би довел до съществено нарушение на изискванията на този закон, на финансовите показатели, надеждността и/или непрекъсваемостта при предоставяне на платежни услуги от платежната институция.

(4) При възлагането на важни оперативни функции на подизпълнителя се спазват следните изисквания:

1. възлагането да не води до прехвърляне на функции, свързани с управлението на платежната институция, на трети лица;

2. възлагането да не води до промяна на правата и задълженията на платежната институция спрямо ползвателите на предоставяните от нея платежни услуги;

3. да не се нарушават или променят условията, при които е издаден лицензът на платежната институция, и да не се нарушават изискванията към дейността ѝ.

(5) Платежните институции предприемат необходимите мерки, за да осигурят спазването на изискванията на този закон от лицата, на които са възложили оперативни функции.

(6) Платежните институции уведомяват БНБ незабавно за всяка промяна в информацията и документите, представени във връзка с използването на подизпълнителя.

(7) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Българската народна банка издава наредба по прилагането на този член.

Раздел V

Право на установяване и свобода на предоставяне на услуги*Извършване на дейност на територията на друга държава членка от платежна институция, лицензирана в Република България*

Чл. 32. (1) (Доп. – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) Платежна институция, лицензирана в Република България, може да извършва включените в лиценза е платежни услуги на територията на друга държава членка чрез клон, представител, установен на територията на държавата членка, или директно, след като уведоми писмено БНБ за намерението си да извършва дейност на територията на друга държава членка.

(2) С уведомлението по ал. 1 платежната институция информира БНБ относно:

1. държавата членка, на чиято територия възнамерява да извършва дейност;

2. начина, по който платежната институция ще извършва дейност – чрез клон, представител или директно;

3. вида на платежните услуги, които ще се предоставят на територията на другата държава членка.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) Когато платежната институция възнамерява да предоставя платежни услуги чрез клон или представител, установен на територията на друга държава членка, освен информацията по ал. 2 тя предоставя на БНБ за всеки клон или представител документи и информация, определени с наредба на БНБ.

(4) В срок до един месец от получаване на уведомлението по ал. 1 и когато е приложимо, на документите по ал. 3 БНБ ги изпраща на компетентните органи на приемащата държава.

(5) При получаване на уведомление от компетентния орган на приемащата държава, съдържащо оценка на получената информация, включително относно съмнение за изпиране на пари или финансиране на тероризъм във връзка с предвижданото предоставяне на платежни услуги чрез представител или клон, БНБ се запознава с оценката на компетентния орган. В случай че БНБ не приема оценката, уведомява съответния компетентен орган за мотивите за своето решение.

(6) (Доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Българската народна банка може да откаже вписване на представителя или клона след оценка на документите по ал. 3 и на информацията, съдържаща се в уведомлението, съответно по ал. 1 и 5 на основанията, посочени в чл. 29, ал. 3.

(7) В срок до три месеца от получаване на уведомлението по ал. 1 и когато е приложимо, на документите по ал. 3 БНБ съобщава решението си на компетентните органи на приемащата държава и на платежната институция.

(8) Платежната институция уведомява БНБ за датата, от която ще извършва дейност чрез представител или клон. Българската народна банка уведомява за това компетентните органи на приемащата държава.

(9) Представителят или клонът могат да започнат да извършват дейност в приемащата държава, след като бъдат вписани от БНБ в регистъра по чл. 19.

(10) Българската народна банка заличава вече вписан представител или клон, когато вписването е извършено въз основа на неверни сведения и документи, когато са констатирани сериозни нарушения в дейността на представителя или клона, както и когато платежната институция писмено заяви пред БНБ, че желае да прекрати извършването на дейност чрез съответния представител или клон. Българската народна банка може да заличи вече вписан представител или клон и след оценка на информацията, съдържаща се в уведомлението по ал. 5.

(11) Платежните институции уведомяват БНБ незабавно за всички промени, настъпили във връзка с информацията по ал. 2, и когато е приложимо – с документите по ал. 3.

(12) Във връзка с осъществяване на надзорните си правомощия БНБ си сътрудничи с компетентните органи на приемащата държава, когато платежна институция, лицензирана в Република България, осъществява дейност чрез клон, представител или директно на територията на тази държава членка.

(13) Българската народна банка обменя с компетентните органи на приемащата държава членка информация и документи, необходими за осъществяването на надзор, включително информацията относно нарушенията и предполагаемите нарушения от страна на клон, представител или подизпълнител на лицензирана в Република България платежна институция, както и всяка друга съществена информация, поискана от компетентните органи на приемащата държава или предоставена им по инициатива на БНБ.

(14) Българската народна банка може да извършва проверки на място на лицензирана от нея платежна институция, осъществяваща дейност на територията на друга държава членка, след като уведоми предварително съответните компетентни органи на тази държава членка. Българската народна банка може да делегира на компетентните органи на приемащата държава да извършат проверка на място върху дейността на лицензирана от БНБ платежна институция, извършваща дейност на територията на тази държава членка.

(15) Когато БНБ бъде сезирана от компетентен орган на приемащата държава, че платежна институция, лицензирана от БНБ, извършваща дейност чрез представител или клон на нейната територия, нарушава националното законодателство на приемащата държава, с което се транспонират дялове II, III и IV от Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент

и на Съвета от 25 ноември 2015 г. за платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на Директиви 2002/65/ЕО, 2009/110/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 и за отмяна на Директива 2007/64/ЕО (ОВ, L 337/35 от 23 декември 2015 г.), наричана по-нататък „Директива (ЕС) 2015/2366“, и прецени, че сигналът е основателен, взема необходимите мерки за преустановяване на нарушението от страна на съответната платежна институция. Българската народна банка своевременно уведомява компетентния орган на примащата държава и когато е приложимо – компетентните органи на други заинтересовани държави членки, за предприетите мерки.

(16) Доставчик на услуги по предоставяне на информация за сметка, регистриран от БНБ, може да извършва дейност на територията на друга държава членка по реда на този член.

Извършване на дейност на територията на Република България от платежна институция, лицензирана в друга държава членка

Чл. 33. (1) При получаване на уведомление от компетентен орган на държава членка за намерението на платежна институция да извършва дейност на територията на Република България чрез клон, представител или директно БНБ извършва оценка на представените с уведомлението документи и информация, включително когато съществуват основателни съмнения, че тази платежна институция ще използва клона или представителя на територията на Република България с цел изпирание на пари или финансиране на тероризма. В едномесечен срок от получаване на уведомлението БНБ изпраща до компетентния орган на държавата по произход резултата от извършената оценка.

(2) Платежна институция, лицензирана в друга държава членка, може да извършва на територията на Република България включените в лиценза е платежни услуги чрез клон, представител или директно, след като БНБ бъде уведомена от компетентния орган, издал лиценза, за решението му да впише съответния клон или представител в регистъра си, както и за датата, от която съответният клон или представител възнамерява да започне да извършва дейност. Представителят или клонът може да започне да извършва дейност на територията на Република България, след като бъде вписан в регистъра на изпращащата държава членка.

(3) Българската народна банка си сътрудничи с компетентните органи на изпращащата държава членка, когато лицензирана от тях платежна институция извършва дейност чрез клон, представител или директно на територията на Република България.

(4) Българската народна банка обмена с компетентните органи на изпращащата държава членка информация и документи, необходими за осъществяването на надзор на лицензирана от тях платежна институция, включително информацията относно нарушения или предполагаеми нарушения от

страна на клон, представител или подизпълнител на такава институция, както и всяка друга съществена информация, поискана от компетентните органи на изпращащата държава членка или предоставена им по инициатива на БНБ.

(5) Компетентните органи на държава членка по произход могат след предварително уведомление за това до БНБ да извършат проверка на място на лицензирана от тях платежна институция, осъществяваща дейност на територията на Република България. Българската народна банка може при делегиране от компетентните органи на изпращащата държава членка да извърши проверка на място в платежна институция, лицензирана в друга държава членка и извършваща дейност на територията на Република България.

(6) Българската народна банка може да изисква платежните институции, които предоставят платежни услуги на територията на Република България чрез представител или клон, да предоставят информация за дейността си за нуждите на платежния надзор и за статистически цели.

(7) Платежни институции, които извършват дейност на територията на Република България чрез представител, установяват в случаите и при условията, определени с наредба на БНБ, централно звено за контакт. Българската народна банка може да изисква от централното звено за контакт информация относно дейността на платежната институция чрез представител на територията на Република България за нуждите на платежния надзор и за статистически цели.

(8) Българската народна банка уведомява компетентните органи на изпращащата държава членка, когато платежна институция, която извършва дейност на територията на Република България чрез клон или представител, нарушава някоя от разпоредбите на глави втора, четвърта или пета от този закон.

(9) В случай че клон или представител на платежна институция, лицензирана в друга държава членка, нарушава някоя от разпоредбите на глави четвърта или пета от този закон, БНБ взема необходимите мерки за преустановяване на нарушението от страна на съответния клон или представител.

(10) В извънредни ситуации, когато са необходими незабавни действия за преодоляване на сериозна заплаха за интересите на ползвателите на платежни услуги в Република България, БНБ може да предприеме надзорни мерки по чл. 169 и чл. 170, ал. 1, т. 2 – 4 спрямо платежна институция, извършваща дейност на територията на Република България. Надзорните мерки трябва да са подходящи и пропорционални и да не водят до предимство за ползвателите на платежни услуги в Република България спрямо останалите ползватели на платежни услуги на същата платежна институция в други държави членки.

(11) Действието на надзорните мерки по ал. 10 се прекратява, когато бъдат предприети действия от платежната институция за преодоляване на установените сериозни заплахи, включително със съдействието на компетентния орган на изпращащата държава членка, на ЕБО или в сътрудничество с тях.

(12) Българската народна банка уведомява, когато е възможно предварително, компетентния орган на изпращащата държава членка, компетентните органи на други засегнати държави членки, ЕБО и Европейската комисия за налагането на надзорни мерки съгласно ал. 10, както и за мотивите за това.

(13) Доставчик на услуги по предоставяне на информация за сметка, регистриран в друга държава членка, може да извършва дейност на територията на Република България по реда на този член.

Глава трета **ЕЛЕКТРОННИ ПАРИ**

Раздел I **Общи положения**

Електронни пари и издатели на електронни пари

Чл. 34. (1) Електронните пари са парична стойност, съхранявана в електронна, включително магнитна форма, която представлява вземане към издателя, издава се при получаване на средства с цел извършване на платежни операции и се приема от физическо или юридическо лице, различно от издателя на електронни пари.

(2) Издатели на електронни пари по смисъла на този закон са:

1. банки по смисъла на чл. 2 от Закона за кредитните институции;
2. дружества за електронни пари, получили лиценз по смисъла на този закон;
3. Европейската централна банка и националните централни банки на държавите членки, когато не действат в качеството си на органи на паричната политика или на органи, осъществяващи публичноправни функции.

(3) Лица, които не са издатели на електронни пари, нямат право да издават електронни пари с изключение на случаите по ал. 5.

(4) Електронни пари, до които издателят е осигурил отдалечен достъп с цел изпълнение на платежни операции, се съхраняват по сметка за електронни пари. Сметката за електронни пари е платежна сметка, по която се съхраняват електронни пари.

(5) Разпоредбите на тази глава не се прилагат за:

1. парична стойност, съхранявана в инструментите, посочени в чл. 2, ал. 1, т. 11;
2. парична стойност, която се използва за извършване на платежни операции, посочени в чл. 2, ал. 1, т. 12.

Издаване и обратно изкупуване

Чл. 35. (1) Издавателите на електронни пари издават електронни пари по номинална стойност при получаване на средства.

(2) Издавателите на електронни пари изкупуват обратно по всяко време и по номинална стойност паричната стойност на държаните електронни пари.

(3) В договора между издателя и държателя на електронни пари се посочват ясно и недвусмислено условията за обратно изкупуване, включително всички свързани с това такси, а при издаване на електронни пари, до които се осигурява отдалечен достъп чрез преплатена карта, и условията за ползване на картата от ползвателя на платежни услуги, който има право да използва платежния инструмент, като на държателя на електронни пари се предоставя информацията относно тези условия, преди да бъде обвързан от договор или оферта.

(4) За обратното изкупуване може да се начислява такса само ако това е посочено в договора в съответствие с ал. 3 и ако е налице поне едно от следните условия:

1. когато обратното изкупуване е поискано преди изтичането на договора;
2. когато договорът предвижда дата на изтичане и държателят на електронни пари прекрати договора преди тази дата;
3. когато обратното изкупуване е поискано повече от една година след датата на изтичане на договора.

(5) Таксата по ал. 4 е пропорционална и съразмерна на действителните разходи, направени от издателя на електронни пари.

(6) Когато обратното изкупуване е поискано преди изтичането на договора, държателят на електронни пари може да поиска обратно изкупуване на част от електронните пари или на цялата сума.

(7) Когато обратното изкупуване е поискано от държателя на електронни пари на датата на изтичане на договора или до една година след това, дружеството за електронни пари:

1. изкупува обратно цялата стойност на държаните електронни пари, или
2. изкупува обратно всички средства, поискани от държателя на електронни пари, ако дружеството за електронни пари извършва друга дейност по смисъла на чл. 42, ал. 1, т. 5 и делът от средства, предназначени да се използват като електронни пари, не е предварително известен.

(8) Независимо от разпоредбите на ал. 5, 6 и 7 правата на обратно изкупуване на различни от потребители лица, които приемат плащания с електронни пари, се уреждат с договора между издателите на електронни пари и съответните лица.

Раздел II

Лицензиране

Дружество за електронни пари

Чл. 36. (1) Дружество за електронни пари е юридическо лице, което е получило лиценз за издаване на електронни пари по реда на този раздел.

(2) Лице, което възнамерява да издава електронни пари като дружество за електронни пари, трябва да получи лиценз за извършване на дейност като дружество за електронни пари, преди да започне да издава електронни пари.

Условия за издаване, отказ за издаване, отнемане на лиценз и прекратяване на дейността

Чл. 37. (1) Българската народна банка издава лиценз за извършване на дейност като дружество за електронни пари, когато седалището на заявителя е в Република България.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 45 от 2022 г.) За условията за издаване, отказ за издаване, отнемане на лиценз, преобразуване и прекратяване на дейността се прилагат съответно разпоредбите на чл. 10 – 13, чл. 15 – 17 и чл. 19, ал. 2 и 5. Вливане на дружество за електронни пари в банка се извършва по реда на Закона за кредитните институции.

(3) Лицензът за извършване на дейност като платежна институция, ако такъв е бил издаден на заявителя, се обезсилва при издаване на лиценз за извършване на дейност като дружество за електронни пари.

(4) В случай че заявителят възнамерява да продължи да предоставя платежни услуги като допълнителна дейност съгласно чл. 42, със заявлението за издаване на лиценз за извършване на дейност като дружество за електронни пари уведомява БНБ за това.

(5) Документите, необходими за издаване на лиценз за дружество за електронни пари, се определят с наредба на БНБ.

Начален капитал

Чл. 38. Към момента на получаване на лиценза дружеството за електронни пари трябва да разполага с начален капитал, включващ един или повече от елементите, посочени в чл. 26, параграф 1, букви „а“ – „г“ от Регламент (ЕС) № 575/2013, в размер не по-малко от 700 000 лв.

Собствен капитал

Чл. 39. (1) (Доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Собственият капитал на дружество за електронни пари не може да спада под по-голямата от стойностите, определени по ал. 2 – 6 или по чл. 38. Дружеството за електронни пари изготвя и предоставя на БНБ отчети за размера на собствения капитал.

(2) По отношение на дейностите, посочени в чл. 42, ал. 1, т. 1, които не са свързани с издаването на електронни пари, изискванията за размер на собствения капитал на дружеството за електронни пари се изчисляват съгласно чл. 9, ал. 1 и 2.

(3) По отношение на дейността по издаване на електронни пари размерът на собствения капитал на дружеството за електронни пари трябва да възлиза на 2 на сто от средната стойност на издадените от него електронни пари в обращение.

(4) Средна стойност на електронните пари в обращение означава средната стойност на общия размер на финансовите пасиви, свързани с издаваните електронни пари, в края на всеки календарен ден за предходните 6 календарни месеца, изчислявана на първия календарен ден от всеки календарен месец и прилагана за същия календарен месец.

(5) Дружеството за електронни пари разполага по всяко време със собствен капитал, който не може да спада под сумата на изискваните размери, посочени в ал. 2 и 3.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 45 от 2022 г.) Въз основа на оценка на процесите по управление на риска на базата на данни за рисковете от загуби и на механизмите за вътрешен контрол на дружеството за електронни пари БНБ може да изиска от дружеството за електронни пари да разполага със собствен капитал, който надвишава с до 20 на сто сумата, която се получава при определяне на размера съгласно ал. 5, или да разреши на дружеството за електронни пари да разполага със собствен капитал, който е с до 20 на сто по-малък от сумата, която се получава при определяне на размера съгласно ал. 5.

(7) Българската народна банк а издава наредба по прилагането на този раздел.

Раздел III

Изисквания към дейността

Забрана за приемане на влогове и за начисляване на лихви

Чл. 40. (1) Дружество за електронни пари не може да приема влогове или други възстановими средства по смисъла на Закона за кредитните институции.

(2) Получените от дружество за електронни пари средства от държа-тел на електронни пари се обменят незабавно срещу електронни пари. Тези

средства не представляват влог или други възстановими средства по смисла на Закона за кредитните институции.

(3) Издател на електронни пари не може да начислява лихви или да предоставя каквито и да е други ползи, свързани с продължителността на срока, за който държателят на електронни пари държи електронните пари.

(4) За счетоводната отчетност и одиторите на дружество за електронни пари се прилагат съответно чл. 24, 25 и 26.

Защитни мерки

Чл. 41. (1) Дружество за електронни пари прилага по отношение на средствата, получени в замяна на издадени електронни пари, защитните мерки, посочени в чл. 23.

(2) Средствата, получени под формата на плащане с платежен инструмент, не са предмет на защитните мерки по ал. 1, докато не бъдат заверени по платежната сметка на дружеството за електронни пари или не бъдат предоставени на разположение по друг начин на дружеството за електронни пари в съответствие с изискванията за срока на изпълнение, посочен в чл. 87, ал. 2. При всички случаи тези средства са предмет на защитни мерки не по-късно от 5 работни дни след издаването на електронните пари.

(3) Дружеството за електронни пари информира БНБ предварително за всяко съществено изменение в мерките, предприемани за защита на средствата, които са били получени в замяна на издадените електронни пари.

(4) (Нова – ДВ., бр. 66 от 2023 г., в сила от 1 януари 2024 г.) Дружество за електронни пари, с което е сключен договор по чл. 209а, ал. 9 от Закона за корпоративното подоходно облагане, поддържа в отделна защитна сметка, за която се прилагат съответно чл. 23, ал. 1–3, средствата на оператор на ваучери за храна на електронен носител, предназначени за платежни операции с тези ваучери.

Допълнителни дейности

Чл. 42. (1) Освен издаването на електронни пари дружеството за електронни пари има право да извършва следните дейности:

1. предоставяне на платежни услуги по чл. 4;
2. предоставяне на кредит, свързан с платежни услуги по чл. 4, т. 4 или 5, когато са изпълнени условията, предвидени в чл. 21;
3. предоставяне на оперативни услуги и на тясно свързани спомагателни услуги по отношение на издаването на електронни пари или на предоставянето на платежните услуги, посочени в т. 1;
4. извършване на дейност като оператор на платежна система с изключение на платежни системи, осигуряващи окончателност на сетълмента по Директива 98/26/ЕО, без да се засягат разпоредбите на чл. 125 и 126;

5. друга дейност при спазване на нормативните изисквания за нейното извършване.

(2) Дружество за електронни пари, което възнамерява да извършва някоя от дейностите по ал. 1, уведомява писмено БНБ за това, преди да започне да извършва съответната дейност, а когато възнамерява да предоставя платежни услуги, предоставя информация за съответния вид платежни услуги и за начина на извършването им, както и застраховка „Професионална отговорност“ или друга сравнима гаранция за отговорността за услугите по чл. 4, т. 7 и 8.

(3) Кредитът по ал. 1, т. 2 не може да се предоставя от средства, получени в замяна на електронни пари и държани в съответствие с чл. 40.

(4) По отношение на средствата, които са получени за предоставяне на платежни услуги по чл. 4, извън дейността по издаване на електронни пари, се прилагат съответно чл. 22 и 23.

(5) Когато дружество за електронни пари освен издаването на електронни пари и предоставянето на платежни услуги извършва и друга търговска дейност, БНБ има право да изиска отделянето в самостоятелно дружество на дейността по издаване на електронни пари и/или предоставяне на платежни услуги, ако по преценка на БНБ другата дейност засяга или може да засегне финансовата стабилност на дружеството за електронни пари или възможността на БНБ като надзорен орган да следи за изпълнението на изискванията на този закон.

Представители, клонове и подизпълнители

Чл. 43. (1) Дружество за електронни пари не може да издава електронни пари чрез представители.

(2) Дружество за електронни пари може да разпространява и изкупува обратно електронни пари чрез представители – търговци, действащи от негово име.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) За представителите на дружество за електронни пари се прилагат съответно чл. 28 – 30, а за подизпълнителите се прилагат съответно чл. 30 и 31.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) Дружество за електронни пари може да предоставя чрез представители платежни услуги, ако са спазени съответно условията на чл. 28 – 30, или да възлага осъществяването на оперативни функции, свързани с платежни услуги, ако са спазени съответно условията на чл. 30 и 31.

(5) Дружество за електронни пари, лицензирано в Република България, може да извършва дейност директно или чрез клон на територията на друга държава членка по реда на чл. 32. Дружество за електронни пари, лицензирано в друга държава членка, може да извършва дейност директно или чрез клон на територията на Република България по реда на чл. 33.

(6) (Доп. – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) Дружество за електронни пари, лицензирано в Република България, може да разпространява и изкупува обратно електронни пари на територията на друга държава членка чрез установен на територията на държавата членка представител по реда на чл. 32. Дружество за електронни пари, лицензирано в друга държава членка, може да разпространява и изкупува обратно електронни пари на територията на Република България чрез представител по реда на чл. 33.

(7) (Доп. – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) Дружество за електронни пари, лицензирано в Република България, може да предоставя платежни услуги на територията на друга държава членка чрез установен на територията на държавата членка представител по реда на чл. 32. Дружество за електронни пари, лицензирано в друга държава членка, може да предоставя платежни услуги на територията на Република България чрез представител по реда на чл. 33.

(8) В случаите по чл. 37, ал. 3 БНБ изпраща на компетентните органи на приемащата държава информацията относно настъпилите промени.

Квалифицирано дялово участие

Чл. 44. За условията за придобиване, прехвърляне или намаляване на квалифицирано дялово участие в дружество за електронни пари се прилагат съответно разпоредбите на чл. 14.

Придобиване на три или повече от три на сто от акции/дружествени дялове или права на глас по акции/дружествени дялове

(Нов – ДВ, бр. 13 от 2020 г.)

Чл. 44а. (Нов – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) За условията за придобиване на три или повече от три на сто от акции/дружествени дялове или права на глас по акции/дружествени дялове в дружество за електронни пари се прилагат съответно разпоредбите на чл. 14а.

Достъп на дружествата за електронни пари до сметки в банки

Чл. 45. Банките и клоновете на банки, извършващи дейност на територията на страната, откриват и поддържат платежни сметки на дружествата за електронни пари по обективен, недискриминационен и пропорционален начин, който не възпрепятства възможността на дружествата за електронни пари да предоставят платежни услуги. При всеки случай на отказ банката предоставя на БНБ мотивирано становище.

Глава четвърта
ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ИНФОРМАЦИЯТА
ПРИ ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ПЛАТЕЖНИ УСЛУГИ

Раздел I

Общи положения

Приложно поле

Чл. 46. (1) Разпоредбите на тази глава се прилагат за еднократни платежни операции, рамкови договори и платежни операции – предмет на тези договори.

(2) Изискванията на тази глава се прилагат за платежни операции във валута на държава членка, когато доставчикът на платежни услуги на платеца и доставчикът на платежни услуги на получателя или единственият доставчик на платежни услуги по платежната операция се намират на територията на Европейския съюз.

(3) Изискванията на тази глава с изключение на чл. 54, ал. 1, т. 2, чл. 60, т. 2, буква „г“ и чл. 64, т. 1 се прилагат и за платежни операции във валута, различна от валутата на държава членка, когато доставчикът на платежни услуги на платеца и доставчикът на платежни услуги на получателя или единственият доставчик на платежни услуги по платежната операция се намират на територията на Европейския съюз, по отношение на онези части от платежната операция, които се извършват в Европейския съюз.

(4) Изискванията на тази глава с изключение на чл. 54, ал. 1, т. 2, чл. 60, т. 2, буква „г“, чл. 60, т. 5, буква „ж“ и чл. 64, т. 1 се прилагат и за платежни операции във всички валути, когато само един от доставчиците на платежни услуги се намира в рамките на територията на Европейския съюз, по отношение на онези части от платежната операция, които се извършват в Европейския съюз.

(5) Когато ползвателят на платежна услуга не е потребител, страните по платежна операция могат да договорят, че в отношенията им няма да се прилагат изцяло или отчасти изискванията на тази глава.

Задължение за информиране

Чл. 47. (1) Доставчиците на платежни услуги предоставят на разположение на потребителите брошурата на Европейската комисия относно правата на потребителите при използването на платежни услуги по достъпен начин на интернет страниците си, ако имат такива, както и на хартиен носител при доставчиците на платежни услуги, техните клонове, представители и подизпълнители.

(2) Българската народна банка публикува на интернет страницата си брошурата по ал. 1.

(3) По отношение на лицата с увреждания информацията по ал. 1 се предоставя по разбираем начин и в достъпна форма.

Изключения от изискванията за информация относно платежни инструменти и електронни пари на ниска стойност

Чл. 48. За платежни инструменти и електронни пари, които според рамковия договор се използват само за извършване на отделни платежни операции, които не надвишават 60 лв. или тяхната равностойност в чуждестранна валута, или които имат лимит на плащанията от 300 лв. или тяхната равностойност в чуждестранна валута, или на които се съхраняват средства, които в нито един момент не надхвърлят 300 лв. или тяхната равностойност в чуждестранна валута, може да се договорят следното:

1. доставчикът на платежни услуги да няма задължение да предоставя информация по чл. 60, 61 и 64 и да предоставя на платеца само информация за основните характеристики на платежната услуга, включително информацията относно начина, по който може да се използва платежният инструмент, отговорността, дължимите такси и други съществени обстоятелства, необходими за вземането на информирано решение, както и за мястото, където е осигурена на разположение всяка друга информация по чл. 60;

2. от доставчика на платежни услуги да не се изисква да предлага промени в условията на рамковия договор по начина и в сроковете, предвидени в чл. 62;

3. след изпълнение на платежната операция доставчикът на платежни услуги да няма задължение да предоставя информация по чл. 65 и 66, като:

а) предоставя или осигурява на разположение само справка, позволяваща на ползвателя на платежни услуги да идентифицира платежната операция, нейната стойност и дължимите такси за нея и/или в случай на няколко платежни операции от един и същ вид, извършени към един и същ получател – само информацията относно общия им размер и дължимите за тях такси;

б) не е задължен да предоставя или да осигурява на разположение информацията по буква „а“, ако липсва техническа възможност за това; в този случай доставчикът на платежни услуги осигурява на платеца възможност да проверява размера на наличните средства.

Такси за предоставяне на информация

Чл. 49. (1) Доставчикът на платежни услуги не може да начислява на ползвателите на платежни услуги такси за предоставяне на информация, изискуема съгласно тази глава.

(2) Страните по договор за предоставяне на платежна услуга могат да договорят заплащането на такси за допълнителна информация или за пре-

доставяне на информация на по-кратки от установените в този закон периоди, или за предоставяне на информация чрез средства за комуникация, различни от установените в рамковия договор, по искане на ползвателя на платежна услуга. В тези случаи доставчикът на платежни услуги може да начислява такси, които са адекватни и съответстващи на действителните му разходи.

Валута и обмяна на валута

Чл. 50. (1) Плащанията се извършват във валутата, уговорена между страните.

(2) Когато се предлага услуга по обмяна на валута на терминално устройство АТМ, на мястото на продажба или от получателя, преди иницирането на платежна операция страната, предлагаща на платеца услугата по обмяна на валута, му съобщава предварително всички такси и комисиони и обменния курс, които ще използва при обмяната на валута.

(3) Платецът приема услугата по обмяна на валута във връзка с платежна операция въз основа на информацията по ал. 2.

(4) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Валута на платежна операция е валутата, в която платецът е наредил или е дал съгласието си за извършване на платежната операция.

Информация относно таксите, дължими за ползване на платежни инструменти

Чл. 51. (1) Когато получателят на плащане по платежна операция, осъществена с определен платежен инструмент, изисква такса или предлага отстъпка за използването му, той информира платеца за това преди началото на платежната операция.

(2) Когато за използването на определен платежен инструмент доставчикът на платежни услуги или трето лице, което участва в операцията, изисква такса, информира за това ползвателя на платежни услуги преди началото на платежната операция.

(3) Платецът заплаща таксите, посочени в ал. 1 и 2, само ако е бил информиран за пълния им размер преди началото на платежната операция.

Доказателствена тежест при предоставяне на информация

Чл. 52. Доставчикът на платежни услуги носи доказателствена тежест, че е спазил изискванията за предоставяне на информация, предвидени в тази глава.

Раздел II

Еднократни платежни операции*Приложно поле*

Чл. 53. (1) Този раздел се прилага за еднократни платежни операции, които не са предмет на рамков договор.

(2) Когато платежно нареждане за еднократна платежна операция се предава посредством платежен инструмент, уреден с рамков договор, доставчикът на платежни услуги не е задължен да предоставя или да осигурява на разположение на ползвателя информация, която вече му е предоставена от друг доставчик на платежни услуги, както и информация, която ще му бъде предоставена в изпълнение на този рамков договор.

Предварителна информация

Чл. 54. (1) Преди ползвателят на платежни услуги да бъде обвързан с договор или с предложение за извършване на еднократна платежна услуга, доставчикът на платежната услуга предоставя или осигурява на разположение на ползвателя на платежни услуги по достъпен начин следната предварителна информация по отношение на предлаганите от него услуги:

1. вида и характеристиките на информацията или уникален идентификатор, или друга информация, която трябва да бъде предоставена от ползвателя на платежни услуги, за да се осигури точното инициране или изпълнение на платежното нареждане;

2. максималния срок за изпълнение на предоставяната платежна услуга;

3. всички такси и комисиони, дължими от ползвателя на платежни услуги на доставчика на платежни услуги, както и разбивка по вид и стойност на тези такси, в случаите, в които това е приложимо;

4. когато е приложимо, действащия или референтния обменен курс, който ще се използва при платежната операция;

5. срока, след който непотвърсени от получателя средства ще бъдат върнати на платеца – при извършване на налични парични преводи; този срок не може да надвишава 7 дни от датата на нареждане на превода.

(2) В допълнение на информацията по ал. 1 преди иницирането на плащане доставчиците на услуги по инициране на плащане предоставят или осигуряват на разположение на платеца следната информация:

1. наименование, седалище и адрес на управление на доставчика на платежни услуги по инициране на плащане и когато е приложимо, адрес на неговия представител или клон, установен в държавата членка, в която се предлагат платежните услуги, както и всякакви други данни за контакт, включително електронен адрес, които могат да бъдат използвани за контакт с доставчика на услугите по инициране на плащане;

2. данни за контакт с компетентния орган.

(3) Информацията по ал. 1 и 2 се предоставя във вид на ясен и разбираем текст и в достъпна форма на официалния език на държавата членка, в която се предлага платежната услуга, или на друг език, уговорен между страните.

(4) По искане на ползвателя на платежни услуги доставчикът на платежни услуги му предоставя информацията по ал. 1 и 2 на хартиен или друг дълготраен носител.

(5) Когато по искане на ползвателя на платежни услуги договорът за еднократна платежна услуга е сключен чрез средства за дистанционна комуникация и не е налице възможност доставчикът на платежни услуги да спази изискванията на ал. 1 и 2, доставчикът изпълнява задълженията си незабавно след изпълнението на платежната операция.

(6) Задълженията на доставчика на платежни услуги по ал. 1 и 2 могат да бъдат изпълнени чрез предоставяне на ползвателя на платежни услуги на проекта на договор за еднократна платежна услуга или на платежното нареждане, ако в тях се съдържа изцяло информацията по ал. 1 и са спазени изискванията на ал. 3.

(7) Когато е приложимо, с оглед на спецификата на платежната операция доставчикът на платежни услуги предоставя на ползвателя на платежни услуги по достъпен начин всяка друга информация по чл. 60, която е от значение за платежната операция.

*Информация, предоставяна на платеца и получателя
след подаване на платежно нареждане посредством доставчик
на услуги по инициране на плащане*

Чл. 55. В допълнение към информацията по чл. 54, когато плащането е иницирано чрез подаване на платежно нареждане посредством доставчик на услуги по инициране на плащане, незабавно след иницирането на плащането доставчикът на услуги по инициране на плащане предоставя или осигурява на разположение на платеца и при необходимост – на получателя, следната информация:

1. потвърждение за успешното инициране на плащането към доставчика на платежни услуги, обслужващ сметката на платеца;

2. регистрационен номер на платежната операция и когато е необходимо, информация относно платеца, както и всяка друга информация, придружаваща платежната операция;

3. стойността на платежната операция;

4. когато е приложимо, размера на таксите, платими на доставчика на услугите по инициране на плащането за операцията, и ако е приложимо, информация за техния вид и стойност.

*Информация, предоставяна на доставчика на платежни услуги,
обслужващ сметката на платеца при услуги по инициране
на плащане*

Чл. 56. При иницирането на плащане чрез подаване на платежно нареждане посредством доставчик на услуги по инициране на плащане този доставчик осигурява на разположение на доставчика на платежни услуги, обслужващ сметката на платеца, регистрационния номер на платежната операция.

*Информация, предоставяна на платеца след получаване на
платежното нареждане*

Чл. 57. (1) Незабавно след получаване на платежното нареждане доставчикът на платежни услуги на платеца предоставя или осигурява на разположение на платеца по достъпен начин следната информация по отношение на предлаганите от него услуги:

1. регистрационния номер на платежната операция и когато е необходимо, информация относно получателя;

2. стойността на платежната операция, изразена във валутата, в която е дадено платежното нареждане;

3. размера на всички такси и комисиони, дължими от платеца във връзка с платежната операция, и когато е приложимо, представени по вид и стойност;

4. когато е приложимо, обменния курс, използван от доставчика на платежни услуги при платежната операция, или данни за този курс, когато е различен от предварително оповестения по реда на чл. 54, ал. 1, т. 4, и стойността на платежната операция след извършената обмяна на валута;

5. датата на получаване на платежното нареждане.

(2) За информацията по ал. 1 се прилагат изискванията на чл. 54, ал. 3 и 4.

*Информация, предоставяна на получателя след изпълнение
на платежното нареждане*

Чл. 58. (1) Незабавно след изпълнението на платежната операция доставчикът на платежни услуги на получателя предоставя или осигурява на разположение на получателя по достъпен начин следната информация по отношение на предлаганите от него услуги:

1. регистрационния номер на платежната операция и когато е необходимо, информация относно платеца, както и всяка друга информация, придружаваща платежната операция;

2. стойността на платежната операция, изразена във валутата, в която средствата са предоставени на разположение на получателя;

3. размера на всички такси и комисиони, дължими от получателя във връзка с платежната операция, и когато е приложимо, представени по вид и стойност;

4. когато е приложимо, обменния курс, използван при платежната операция от доставчика на платежни услуги на получателя, както и стойността на платежната операция преди обмяната на валута;

5. вальора на заверяване на сметката на получателя.

(2) За информацията по ал. 1 се прилагат изискванията на чл. 54, ал. 3 и 4.

Раздел III

Рамкови договори

Приложно поле

Чл. 59. (1) Този раздел се прилага за платежни операции, които са предмет на рамков договор.

(2) Рамков договор е договор за платежни услуги, уреждащ бъдещото изпълнение на отделни или на поредица от платежни операции, които може да определя задълженията и условията за откриване и водене на платежна сметка и съдържа най-малко предварителната информация по чл. 60.

Предварителна информация

Чл. 60. В достатъчен срок, преди ползвателят на платежни услуги да бъде обвързан с рамков договор или с предложение за сключване на такъв договор, доставчикът на платежната услуга трябва да предостави на ползвателя на платежна услуга следната предварителна информация относно:

1. доставчика на платежни услуги:

а) наименование, седалище и адрес на управление и когато е приложимо, адрес на представителя или клона, установен в държавата членка, в която се предлагат платежните услуги, както и друг адрес, включително електронен адрес, необходим за връзка с доставчика на платежни услуги;

б) посочване на компетентния орган, отговорен за надзора спрямо доставчика на платежни услуги, на регистъра при компетентния орган, в който е вписан съответният доставчик на платежни услуги, и на регистрационния му номер или друг равностоен начин за идентифицирането му (единен идентификационен код);

2. платежните услуги:

а) описание на платежните услуги, които ще се предоставят;

б) вида и характеристиките на информацията или уникален идентификатор, които трябва да се предоставят от ползвателя на платежни услуги, за да се осигури точното изпълнение на платежно нареждане;

в) формата и реда за даване на съгласие за изпълнение на платежната операция и за оттеглянето на това съгласие;

г) данни за момента на получаване на платежното нареждане по чл. 83 и за крайния срок за приемане на платежното нареждане, ако има такъв, определен от доставчика на платежни услуги;

д) максималния срок за изпълнение на предоставяните платежни услуги;

е) данни за възможността за уговаряне на лимити на плащанията при използване на платежни инструменти;

ж) правата на ползвателя на платежни услуги съгласно чл. 8 от Регламент (ЕС) 2015/751 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 г. относно обменните такси за платежни операции, свързани с карти (ОВ, L 123/1 от 19 май 2015 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2015/751“, в случай на съвместяване на марки при платежни инструменти, свързани с карти;

3. таксите, комисионите, лихвените проценти и обменните курсове във връзка с предоставяните платежни услуги:

а) всички такси и комисиони, дължими от ползвателя на платежна услуга на доставчика, включително тези, които са свързани с начина и периодичността на предоставяне или осигуряване на разположение на информацията по този закон, както и разбивка по вид и стойност на тези такси в случаите, в които това е приложимо;

б) когато е приложимо, лихвения процент и обменния курс, които се прилагат, а ако се използва референтен лихвен процент или обменен курс – начина на изчисляването им, както и съответната дата, индекс или база за определяне на такъв референтен лихвен процент или обменен курс;

в) ако е уговорено, незабавно прилагане на промените в референтния лихвен процент или обменен курс и данни за информационните изисквания относно промените в съответствие с чл. 62;

4. реда за осъществяване на комуникация между страните по договора:

а) когато е приложимо, средствата за комуникация, включително техническите изисквания към оборудването и софтуера на ползвателя на платежни услуги, уговорени между страните за предаване на информация, или уведомявания съгласно този закон;

б) начина и периодичността, с която изискуемата по закон информация ще бъде предоставяна или оставяна на разположение на ползвателя на платежни услуги;

в) езика или езиците, на които ще се сключи рамковият договор и ще се осъществява комуникация по време на действието на договора;

г) правото на ползвателя на платежни услуги да получи по всяко време условията на рамковия договор в съответствие с чл. 61;

5. защитните мерки:

а) описание на действията, които трябва да се предприемат от ползвателя на платежни услуги с цел запазване сигурността на определен платежен инструмент, както и процедурата за уведомяване на доставчика на

платежни услуги в случай на загуба, кражба, присвояване или неразрешена употреба на платежен инструмент съгласно чл. 75, т. 2;

б) процедура, при която доставчикът на платежни услуги уведомява по сигурен начин ползвателя на платежни услуги в случай на съмнение за или при наличие на измама или заплахата за сигурността;

в) ако е уговорено, условията, при които доставчикът на платежни услуги има право да блокира определен платежен инструмент съгласно чл. 74;

г) отговорността на платеца с посочване размера на сумата съгласно чл. 80;

д) срока и начина, по който ползвателят на платежни услуги е задължен да уведоми доставчика на платежни услуги за всяка неразрешена или неточно изпълнена платежна операция съгласно чл. 77, както и отговорността на доставчика на платежни услуги за неразрешени платежни операции съгласно чл. 79;

е) (изм. и доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) отговорността на доставчика на платежни услуги за изпълнението на платежните операции съгласно чл. 91, 92, чл. 93, ал. 1 и чл. 94;

ж) условията за възстановяване на средства в съответствие с чл. 82;

з) изменението и прекратяването на рамковия договор:

а) ако е уговорено, информацията, че ползвателят на платежни услуги ще се смята за обвързан от промените в условията на рамковия договор, освен ако уведоми доставчика на платежни услуги, че не приема тези промени, преди датата, на която промените влизат в сила;

б) срок на договора;

в) посочване, че ползвателят на платежни услуги има право да прекрати рамковия договор и споразуменията, свързани с него, съгласно чл. 63;

7. реда за правна защита:

а) посочване на предвижданото според договора приложимо право и/или компетентен съд;

б) посочване на процедурите за алтернативно разрешаване на спорове, достъпни за ползвателя на платежни услуги.

Начин за предоставяне на информацията

Чл. 61. (1) Информацията по чл. 60 се предоставя на хартиен или друг дълготраен носител във вид на разбираем текст и в достъпна форма на официалния език на държавата членка, в която се предлага платежната услуга, или на друг език, уговорен между страните.

(2) Когато по искане на ползвателя на платежни услуги рамковият договор е сключен чрез средства за дистанционна комуникация и не е налице възможност доставчикът на платежни услуги да спази изискванията на чл. 60, доставчикът на платежни услуги изпълнява задълженията си незабавно след сключване на рамковия договор.

(3) Задълженията на доставчика на платежни услуги по чл. 60 могат да бъдат изпълнени чрез предоставяне на ползвателя на платежни услуги на проекта на рамков договор, ако в него се съдържа изцяло информацията по чл. 60 и са спазени изискванията на ал. 2.

(4) По време на действието на рамковия договор ползвателят на платежни услуги има право при поискване да получи условията на рамковия договор, както и предварителната информация по чл. 60 на хартиен или друг дълготраен носител.

Промени в рамковия договор

Чл. 62. (1) Всички предвиждани промени в рамковия договор, включително отнасящи се до промени в предварителната информация по чл. 60, се предоставят предварително по начина, посочен в чл. 61, ал. 1, от доставчика на платежни услуги на ползвателя на платежни услуги в срок не по-малко от два месеца преди датата, на която е предложено промените да влязат в сила.

(2) Ползвателят на платежни услуги може да приеме или да отхвърли измененията преди датата, на която е предложено да влязат в сила.

(3) Когато е приложимо, заедно с уведомлението по ал. 1 доставчикът на платежни услуги информира ползвателя на платежни услуги, че смята, че последният е приел промените в условията на рамковия договор, освен ако уведоми доставчика на платежни услуги, че не приема тези промени, преди датата, на която промените влизат в сила. В тези случаи доставчикът на платежни услуги трябва да уведоми ползвателя на платежни услуги, че последният има право да прекрати рамковия договор по всяко време преди датата, на която е предложено промените да влязат в сила, без да носи отговорност за разноски и обезщетения.

(4) Когато рамковият договор предвижда такава възможност, промените в лихвените проценти и обменните курсове могат да се прилагат незабавно и без предварително уведомление по ал. 1, ако тези промени са на базата на референтния лихвен процент или референтния обменен курс и възможността за незабавно прилагане на тези промени е посочена в предварителната информация по чл. 60.

(5) В случаите по ал. 4 ползвателят на платежни услуги трябва да бъде информиран за промените при първа възможност, като промените трябва да му се представят на хартиен или на друг дълготраен носител, освен ако между страните по договора бъде уговорен друг срок или начин, по който информацията трябва да се предостави или осигури на разположение.

(6) Когато промените в лихвените проценти, обменните курсове или дължимите такси и комисиони са по-благоприятни за ползвателя на платежни услуги, те се прилагат без предварително уведомление.

(7) При изпълнението на платежни операции доставчиците на платежни услуги прилагат и изчисляват промените в лихвения процент или в обмен-

ния курс по обективен начин, който не накърнява правата на ползвателите на платежни услуги.

(8) Обхватът на предоставените платежни услуги може да се разширява по взаимно съгласие на страните, като срокът по ал. 1 не се прилага.

(9) Разпоредбата на чл. 147б от Закона за защита на потребителите относно изменения в общите условия не се прилага по отношение на промени в рамковия договор, извършени по реда и при условията на този член.

Прекратяване

Чл. 63. (1) Ползвателят на платежни услуги може по всяко време да прекрати рамковия договор, освен ако страните по договора са уговорили срок на предизвестие, който не може да е по-дълъг от един месец.

(2) При прекратяване на рамков договор, който е бил в сила повече от 6 месеца, ползвателят на платежни услуги не дължи такси или неустойки за прекратяването.

(3) Извън случаите по ал. 2 таксите или неустойките за прекратяване на рамков договор трябва да са подходящи и съобразени с действителните разходи на доставчика на платежни услуги.

(4) Когато е уговорено в рамковия договор, доставчикът на платежни услуги може да прекрати безсрочен рамков договор с предизвестие със срок най-малко два месеца. Предизвестие се предоставя на ползвателя на платежни услуги на хартиен или друг дълготраен носител.

(5) При прекратяването на рамков договор ползвателят на платежни услуги заплаща начисляваните периодично по договора такси за платежни услуги пропорционално на изтеклия период на действие на договора. Когато такива такси са платени авансово, те се възстановяват пропорционално на срока на прекратяването.

(6) Алинеи 1 – 5 не се прилагат при прекратяване на рамков договор поради неизпълнение на задължение на една от страните.

Информация преди изпълнението на отделна платежна операция

Чл. 64. В случаите, когато платецът е поискал изпълнение на отделна платежна операция по рамков договор, при получаване на искане от платеца за тази платежна операция доставчикът на платежни услуги му предоставя изрична информация относно:

1. максималния срок за изпълнението е;
2. таксите и комисионите, дължими от платеца, и когато е приложимо, представянето им по вид и стойност.

*Информация, предоставяна на платеца относно отделни
платежни операции по рамков договор*

Чл. 65. (1) След като сметката на платеца бъде задължена със сумата на отделна платежна операция по рамков договор или ако платецът не използва платежна сметка – след получаване на платежното нареждане, доставчикът на платежни услуги на платеца му предоставя незабавно на хартиен или друг дълготраен носител следната информация:

1. регистрационен номер на платежната операция и когато е необходимо, информацията относно получателя;
2. стойността на платежната операция, изразена във валутата, в която е задължена платежната сметка на платеца, или във валутата, посочена в платежното нареждане;
3. данни за размера на всички такси и лихви, дължими от платеца във връзка с платежната операция, представени по вид и стойност;
4. обменния курс, използван от доставчика на платежни услуги по отношение на платежната операция, и стойността на платежната операция след извършената обмяна на валута;
5. вальора на задължаване на платежната сметка или датата на получаване на платежното нареждане.

(2) В рамковия договор следва да се предвиди, че платецът може да поиска информацията по ал. 1 да му бъде предоставена или осигурена на разположение поне веднъж месечно, безплатно и по уговорен начин, който позволява на платеца да съхранява и възпроизвежда информацията в непроменен вид.

*Информация, предоставяна на получателя относно отделни
платежни операции по рамков договор*

Чл. 66. (1) След изпълнението на отделна платежна операция по рамков договор доставчикът на платежни услуги предоставя на получателя своевременно на хартиен или друг дълготраен носител следната информация:

1. регистрационен номер и информацията относно платеца, както и всяка друга информация, придружаваща платежната операция;
2. стойността на платежната операция, изразена във валутата, в която е заверена платежната сметка на получателя;
3. данни за размера на всички такси и лихви, дължими от получателя във връзка с платежната операция, представени по вид и стойност;
4. обменния курс, използван при платежната операция от доставчика на платежни услуги на получателя, и стойността на платежната операция преди обмяната на валута;
5. вальора на заверяване на сметката на получателя.

(2) В рамковия договор следва да се предвиди, че информацията по ал. 1 се предоставя или осигурява на разположение на получателя поне веднъж ме-

сечно, безплатно и по уговорен начин, който позволява на получателя да съхранява и възпроизвежда информацията в непроменен вид.

Глава пета

ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПРИ ПРЕДОСТАВЯНЕТО И ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ПЛАТЕЖНИ УСЛУГИ

Раздел I

Общи положения

Приложно поле

Чл. 67. (1) Изискванията на тази глава се прилагат за платежни операции във валута на държава членка, когато доставчикът на платежни услуги на платеца и доставчикът на платежни услуги на получателя или единственият доставчик на платежни услуги по платежната операция се намират на територията на Европейския съюз.

(2) Изискванията на тази глава с изключение на чл. 86 – 88 се прилагат и за платежни операции във валута, различна от валутата на държава членка, когато доставчикът на платежни услуги на платеца и доставчикът на платежни услуги на получателя или единственият доставчик на платежни услуги по платежната операция се намират на територията на Европейския съюз, по отношение на онези части от платежната операция, които се извършват в Европейския съюз.

(3) Изискванията на тази глава с изключение на чл. 68, ал. 2 и 4, чл. 82, 86, чл. 87, ал. 2, чл. 91, 92, чл. 93, ал. 1 и чл. 95 се прилагат и за платежни операции във всички валути, когато само един от доставчиците на платежни услуги се намира в рамките на територията на Европейския съюз, по отношение на онези части от платежната операция, които се извършват в Европейския съюз.

(4) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Когато ползвателят на платежна услуга не е потребител, ползвателят на платежни услуги и доставчикът на платежни услуги могат да договорят, че в отношенията им няма да се прилагат чл. 68, ал. 1, чл. 70, ал. 4 и 5, чл. 78, 80, чл. 82, ал. 2 и 3, чл. 85, 91, 92, чл. 93, ал. 1 и чл. 94, както и да договорят срок, различен от предвидения в чл. 77.

(5) (Доп. – ДВ, бр. 37 от 2019 г.; доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Българската народна банка определя с наредба реда и условията за откриване на платежни сметки, за изпълнение на платежни операции и за използване на платежни инструменти. С наредбата се определя редът за освобождаване на доставчик на платежни услуги, обслужващ сметка, от задължението за поддържане на резервен механизъм и от задължението за прилагане на задълбочено установяване на идентичността на клиента съгласно Делегиран регламент

(ЕС) 2018/389 на Комисията от 27 ноември 2017 г. за допълнение на Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти за задълбоченото установяване на идентичността на клиента и общите и сигурни отворени стандарти на комуникация (ОВ, L 69/23 от 13 март 2018 г.), наричан по-нататък „Делегиран регламент (ЕС) 2018/389“. С наредбата се определя и редът за разглеждане на жалби от БНБ, както и от доставчик на платежни услуги в рамките на процедурата по чл. 174.

Приложими такси

Чл. 68. (1) Доставчикът на платежни услуги не може да начислява на ползвателите на платежни услуги такси за изпълнение на своите информационни задължения или за предприемане на коригиращи и предпазни мерки, освен когато в тази глава е предвидено друго. Ако се допуска начисляване на такси, те се договарят между ползвателя на платежни услуги и доставчика на платежни услуги и трябва да съответстват на действителните разходи на доставчика на платежни услуги.

(2) При платежни операции, които се извършват на територията на Европейския съюз и при които доставчиците на платежни услуги както на платеца, така и на получателя или единственият доставчик на платежни услуги по платежната операция са на територията на Европейския съюз, получателят заплаща таксите, които се събират от неговия доставчик на платежни услуги, а платецът заплаща таксите, които се събират от неговия доставчик на платежни услуги.

(3) Доставчикът на платежни услуги не може да препятства получателя да изисква от платеца заплащането на такси, да му предлага отстъпка или по друг начин да го насочва към използването на даден платежен инструмент, като всички приложени такси не трябва да надвишават преките разходи, направени от получателя за използването на конкретния платежен инструмент.

(4) Получателят не може да изисква от платеца заплащането на такси за използването на платежни инструменти, свързани с карти, както и за платежните услуги, по отношение на които се прилага Регламент (ЕС) № 260/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2012 г. за определяне на технически и бизнес изисквания за кредитни преводи и директни дебити в евро и за изменение на Регламент (ЕО) № 924/2009 (ОВ, L 94/22 от 30 март 2012 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) № 260/2012“.

(5) Услуги, които осигуряват технически изпълнението на платежна операция, в това число използването на съответните комуникационни услуги за размяна на финансови съобщения в стандартизиран формат, се включват в таксата за съответната платежна операция.

(б) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Доставчик на платежни услуги начислява на ползвател на платежни услуги еднакви такси за презгранични плащания в евро в рамките на Европейския съюз и за плащания в левове в страната, които са на еднаква стойност и с един и същ валютен знак и които имат еднакви характеристики по отношение на инициране, извършване и приключване на плащането.

*Изключения за платежни инструменти и електронни пари
на ниска стойност*

Чл. 69. (1) За платежни инструменти и електронни пари, които според рамковия договор се използват само за извършване на отделни платежни операции, които не надвишават 60 лв. или тяхната равностойност в чуждестранна валута или които имат лимит на плащанията от 300 лв. или тяхната равностойност в чуждестранна валута, или на които се съхраняват средства, които в нито един момент не надхвърлят 300 лв. или тяхната равностойност в чуждестранна валута, доставчиците на платежни услуги могат да уговорят с ползвателите на платежни услуги:

1. да не се прилагат чл. 75, т. 2, чл. 76, ал. 1, т. 4 – 6 и чл. 80, ал. 5 и 6, ако платежният инструмент не позволява блокиране или предотвратяване на по-нататъшното му използване;

2. да не се прилагат чл. 78, 79 и чл. 80, ал. 1, 2, 3, 5 и 6, ако по причини, присъщи на платежния инструмент, доставчикът на платежни услуги не е в състояние да докаже, че платежната операция е била разрешена;

3. че доставчикът на платежни услуги няма да има задължението по чл. 84, ал. 1, 2 и 3 да предоставя уведомление за отказ за изпълнение на платежно нареждане, ако причините за този отказ са очевидни с оглед на конкретните обстоятелства;

4. че платецът няма да има право да отменя платежното нареждане, след като е предал платежното нареждане или след като е дал съгласието си за изпълнение на платежната операция на получателя;

5. да се прилагат срокове за изпълнение, различни от установените в чл. 87, ал. 2 – 7.

(2) Разпоредбите на чл. 79 и 80 се прилагат и за електронни пари, освен ако доставчикът на платежни услуги на платеца няма възможност да блокира платежната сметка, по която се съхраняват електронните пари, или да блокира платежния инструмент.

(3) Изискванията на Регламент (ЕС) 2015/847 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. относно информацията, придружаваща преводите на средства, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1781/2006, наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2015/847“, може да не се прилагат при изпълнение на наличен паричен превод на стойност до 300 лв. към платежна сметка на

територията на страната, която позволява плащане единствено за доставка на стоки или услуги, ако са изпълнени следните условия:

1. доставчикът на платежни услуги на получателя е задължен субект съгласно Закона за мерките срещу изпирането на пари; и

2. доставчикът на платежни услуги на получателя е в състояние посредством уникален идентификатор на трансакцията по смисъла на чл. 3, т. 11 от Регламент (ЕС) 2015/847 да проследи чрез получателя превод на средства от лице, което има споразумение с получателя за доставка на стоки или услуги.

Уникален идентификатор на платежна сметка

(Нов – ДВ, бр. 13 от 2020 г.)

Чл. 69а. (Нов – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Доставчиците на платежни услуги обозначават водените от тях платежни сметки с международен номер на банкова сметка (IBAN) в съответствие с изискванията, определени с наредба на БНБ, когато тези сметки могат да бъдат използвани за изпълнение на платежни операции с кредитен превод или с директен дебит до и от платежна сметка при друг доставчик на платежни услуги.

Раздел II

Разрешаване на платежни операции

Съгласие и оттегляне на съгласието

Чл. 70. (1) Платежната операция е разрешена, ако платецът я е наредил или е дал съгласие за изпълнението ѝ. При липса на съгласие платежната операция е неразрешена.

(2) Разрешението от платеца се дава преди изпълнението на платежната операция или ако е уговорено между платеца и неговия доставчик на платежни услуги – след изпълнението на операцията.

(3) Съгласието за изпълнение на платежна операция или на поредица от платежни операции се дава по ред и начин, уговорени между платеца и съответния доставчик или съответните доставчици на платежни услуги. Съгласието за изпълнение на платежната операция може да бъде дадено и чрез получателя или доставчика на услуги по инициране на плащане.

(4) Наредването или съгласието на платеца за изпълнение на платежна операция може да се оттегли от платеца по всяко време, но не по-късно от момента, в който платежната операция е станала неотменима съгласно чл. 85.

(5) При оттеглянето на съгласието за изпълнение на поредица от платежни операции всички бъдещи платежни операции се смятат за неразрешени.

Потвърждение за наличието на средства

Чл. 71. (1) Доставчикът на платежни услуги, обслужващ сметка, при поискване от доставчик на платежни услуги, който издава платежни инструменти, свързани с карти, незабавно потвърждава дали сумата, необходима за изпълнението на платежна операция, свързана с карта, е налична по платежната сметка на платеца, ако са изпълнени следните условия:

1. платежната сметка на платеца е достъпна онлайн към момента на искането;

2. платецът е дал изрично съгласие на доставчика на платежни услуги, обслужващ сметка, да дава потвърждение дали сумата, съответстваща на определена платежна операция, свързана с карта, е налична по платежната сметка на платеца;

3. съгласието по т. 2 е дадено, преди да бъде направено първото искане за потвърждение.

(2) Доставчикът на платежни услуги, който издава платежни инструменти, може да поиска потвърждение по ал. 1, ако са изпълнени следните условия:

1. платецът е дал изрично съгласие на доставчика на платежни услуги да иска таква потвърждение;

2. платецът е иницирал платежната операция, свързана с карта, като е използвал платежен инструмент, свързан с карта, издаден от доставчика на платежни услуги, и

3. преди всяко искане за потвърждение доставчикът на платежни услуги, който издава платежни инструменти, удостоверява своята идентичност пред доставчика на платежни услуги, обслужващ сметката, и се свързва с него по сигурен начин в съответствие с изисквания, посочени в делегиран акт, който Европейската комисия приема на основание чл. 98, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/2366.

(3) Потвърждението по ал. 1 представлява само положителен или отрицателен отговор, без да се предоставя извлечение от сметката. Потвърждението не се съхранява или използва за други цели освен за изпълнение на платежната операция, свързана с карта.

(4) Потвърждението по ал. 1 не дава право на доставчика на платежни услуги, обслужващ сметката, да блокира средства по платежната сметка на платеца.

(5) Доставчикът на платежни услуги, обслужващ сметката, при поискване от страна на платеца му предоставя идентификационните данни на доставчика на платежни услуги, който издава платежни инструменти, както и дадения отговор по ал. 3.

(6) Алинеи 1 – 5 не се прилагат за платежни операции, иницирани чрез платежни инструменти, свързани с карти, по които се съхраняват електронни пари.

*Достъп до платежна сметка при услуги по инициране
на плащане*

Чл. 72. (1) Доставчик на услуги по инициране на плащане може да предоставя услуги по чл. 4, т. 7 на платеца само ако платежната сметка е достъпна онлайн.

(2) Когато платецът е дал съгласие по чл. 70 за изпълнение на плащане, доставчикът на платежни услуги, обслужващ сметката, при спазване на задълженията си по ал. 4 гарантира правото на платеца да използва услугата по инициране на плащане.

(3) Доставчикът на услуги по инициране на плащане:

1. в нито един момент не държи средствата на платеца във връзка с предоставянето на услугата по инициране на плащане;

2. гарантира, че персонализираните средства за сигурност на ползвателя на платежни услуги не са достъпни за други лица и че те се предават от доставчика на услуги по инициране на плащане по сигурен и ефикасен начин;

3. гарантира, че всяка друга информация относно ползвателя на платежната услуга, получена при предоставянето на услугите по инициране на плащане, се предоставя само на получателя и само с изричното съгласие на ползвателя на платежни услуги;

4. при всяко иницирано плащане удостоверява своята идентичност пред доставчика на платежни услуги, обслужващ сметката на платеца, и се свързва с него, с платеца и с получателя по сигурен начин в съответствие с изисквания, посочени в делегиран акт, който Европейската комисия приема на основание чл. 98, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/2366;

5. не съхранява чувствителни данни за плащанията на ползвателя на платежни услуги;

6. не изисква от ползвателя на платежни услуги други данни освен необходимите за предоставяне на услугата по инициране на плащане;

7. не използва, обработва или съхранява данни за цели, различни от изпълнението на услугата по инициране на плащане, която платецът изрично е поискал;

8. не променя сумата, получателя или друга информация във връзка с платежната операция.

(4) Доставчикът на платежни услуги, обслужващ сметка, е длъжен:

1. да се свързва по сигурен начин с доставчиците на услуги по инициране на плащане в съответствие с изисквания, посочени в делегиран акт, който Европейската комисия приема на основание чл. 98, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/2366;

2. веднага след получаване на платежното нареждане от доставчика на услуги по инициране на плащане да предостави или да осигури на разположение цялата информация относно иницирането на платежната операция,

както и друга информация, достъпна за него, във връзка с изпълнението на платежната операция към доставчика на услуги по инициране на плащане;

3. да прилага еднакви условия към платежни нареждания, предадени чрез доставчик на услуги по инициране на плащане, и платежни нареждания, предадени пряко от платеца, по отношение на срокове, приоритет или такси, освен ако не са налице обективни причини за прилагане на различни условия.

(5) Предоставянето на услуги по инициране на плащане може да се извършва и без да е сключен договор за това между доставчика на услуги по инициране на плащане и доставчика на платежни услуги, обслужващ сметката.

*Достъп до информация за платежна сметка и ползването ѝ
при услуги по предоставяне на информация за сметка*

Чл. 73. (1) Ползвателят на платежни услуги има правото да използва услуги по чл. 4, т. 8 само когато платежната сметка е достъпна онлайн.

(2) Доставчикът на услуги по предоставяне на информация за сметка е длъжен:

1. да предоставя услугите, ако е налице изрично съгласие на ползвателя на платежни услуги;

2. да гарантира, че персонализираните средства за сигурност на ползвателя на платежни услуги не са достъпни за други лица освен за ползвателя и издателя на персонализираните средства за сигурност и че когато същите се предават от него, това става по сигурен и ефикасен начин;

3. при всяко установяване на връзка удостоверява своята идентичност пред съответния доставчик на платежни услуги, обслужващ сметката на ползвателя на платежни услуги, и се свързва с него и с ползвателя на платежни услуги по сигурен начин в съответствие с изисквания, посочени в делегиран акт, който Европейската комисия приема на основание чл. 98, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/2366;

4. да използва само информация от определени платежни сметки и свързаните с тях платежни операции;

5. да не изисква чувствителни данни за плащанията, свързани с платежните сметки;

6. да не използва, обработва или съхранява данни за цели, различни от изпълнението на услугата по предоставяне на информация за сметка, която ползвателят на платежни услуги изрично е поискал.

(3) Доставчикът на платежни услуги, обслужващ сметка, е длъжен по отношение на платежната сметка:

1. да се свързва по сигурен начин с доставчика на услуги по предоставяне на информация за сметка в съответствие с изисквания, посочени в делегиран акт, който Европейската комисия приема на основание чл. 98, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/2366, и

2. да прилага еднакви условия към исканията за данни, предадени чрез доставчик на услуги по предоставяне на информация за сметка, и такива, предадени пряко до него, освен ако са налице обективни причини да прилага различни условия.

(4) Услуги по предоставяне на информация за сметка могат да се извършват и без да е сключен договор за това между доставчика на услуги по предоставяне на информация за сметка и доставчика на платежни услуги, обслужващ сметката.

*Ограничения при използване на платежен инструмент
и на достъпа до платежни сметки от страна на доставчиците
на платежни услуги*

Чл. 74. (1) В случаите, когато се дава съгласие чрез използване на конкретен платежен инструмент, платецът и неговият доставчик на платежни услуги могат да договорят лимити на платежните операции, изпълнени чрез платежния инструмент.

(2) Когато е уговорено в рамковия договор, доставчикът на платежни услуги има право да блокира използването на платежен инструмент по обективни причини, свързани със:

1. сигурността на платежния инструмент;
2. съмнение за неразрешена употреба на платежен инструмент;
3. употреба на платежния инструмент с цел измама;
4. значително нараснал риск платецът да не е в състояние да изпълни задължението си за плащане – при платежни инструменти с предоставяне на кредит.

(3) В случаите по ал. 2 при възможност преди блокирането или най-късно непосредствено след това доставчикът информира платеца за блокирането на платежния инструмент и за причините, наложили блокирането, освен ако даването на такава информация не е позволено поради съображения за сигурност или с оглед на спазването на нормативни изисквания, пречатстващи информирането на платеца.

(4) Доставчикът на платежни услуги деблокира платежния инструмент или го замества с нов платежен инструмент, след като причините за блокирането отпадат.

(5) Доставчик на платежни услуги, обслужващ сметка, може да откаже достъп до платежна сметка на доставчик на услуги по предоставяне на информация за сметка или на доставчик на услуги по инициране на плащане по обективни и подкрепени с доказателства причини, свързани с неразрешен достъп или достъп до платежната сметка с цел измама от страна на доставчика на услуги по предоставяне на информация за сметка или на доставчика на услуги по инициране на плащане, включително неразрешено уни-

циране на платежна операция или инициране на платежна операция с цел измама.

(6) В случаите по ал. 5 доставчикът на платежни услуги, обслужващ сметка, информира платеца за отказа на достъп до платежната сметка и за причините за това в уговорената форма, при възможност – преди да е отказан достъп или най-късно непосредствено след това, освен когато даването на такава информация не е позволено поради съображения за сигурност или с оглед на спазването на нормативни изисквания, пречателстващи информирането на платеца.

(7) Доставчикът на платежни услуги, обслужващ сметката, позволява достъп до платежната сметка веднага след като причините за отказа на достъп по ал. 5 отпадат.

(8) Доставчикът на платежни услуги, обслужващ сметката, незабавно уведомява БНБ за обстоятелствата по ал. 5, свързани с доставчика на услуги по предоставяне на информация за сметка или с доставчика на услуги по инициране на плащане, като предоставя съответните данни по случая. Българската народна банка може да предприема действия след преценка на конкретните обстоятелства.

Задължения за ползвателя на платежни услуги по отношение на платежните инструменти и персонализираните средства за сигурност

Чл. 75. Ползвателят на платежни услуги, който има право да използва определен платежен инструмент, има следните задължения:

1. да използва платежния инструмент в съответствие с условията за неговото издаване и използване, които трябва да са обективни, недискриминационни и пропорционални;

2. да уведомява доставчика на платежни услуги или упълномощено от него лице за загубване, кражба, присвояване или неразрешена употреба на платежния инструмент незабавно след узнаването;

3. след получаване на платежния инструмент да предприеме всички разумни действия за запазване на неговите персонализираните средства за сигурност, включително да не записва каквато и да е информация за тези средства за сигурност върху платежния инструмент и да не съхранява такава информация заедно с платежния инструмент.

Задължения на доставчика на платежни услуги по отношение на платежните инструменти

Чл. 76. (1) Доставчикът на платежни услуги, който издава платежен инструмент, има следните задължения:

1. да осигури недостъпност на персонализираните средства за сигурност на платежния инструмент за лица, различни от ползвателя на платежни ус-

луги, който има право да използва платежния инструмент, без да се засягат задълженията на ползвателя на платежни услуги по чл. 75;

2. да не изпраща платежен инструмент, когато такъв не е поискан, освен в замяна на платежен инструмент, вече притежаван от ползвателя на платежни услуги;

3. да съхранява в 5-годишен срок информацията, която позволява проследяване на операциите, извършвани с платежния инструмент;

4. да създаде необходимите технически и други условия за приемане на уведомление от ползвателя на платежни услуги по чл. 75, т. 2 по всяко време, а при искане за деблокиране по чл. 74, ал. 4 – в рамките на работното време;

5. при поискване, отправено от ползвателя на платежни услуги, в срок до 18 месеца, считано от датата на уведомлението по чл. 75, т. 2, да му предостави съответните доказателства, че ползвателят е направил такова уведомление;

6. да предоставя на ползвателя на платежни услуги възможност да извърши безплатно уведомлението по чл. 75, т. 2, като може да начислява само стойността на разходите за замяна, пряко свързани с платежния инструмент, ако има такива;

7. след уведомление по чл. 75, т. 2 да предотвратява съевременно всяко използване на платежния инструмент;

8. да гарантира, че прилага спрямо ползвателя на платежни услуги, който има право да използва платежния инструмент, изискванията на глава четвърта и на тази глава.

(2) Доставчикът на платежни услуги носи риска от неправомерно използване при изпращането на платежен инструмент на платеца, както и при изпращането на персонализирани средства за сигурност на платежен инструмент.

Уведомяване и корекции във връзка с неразрешени или неточно изпълнени платежни операции

Чл. 77. (1) Доставчикът на платежни услуги коригира неразрешена или неточно изпълнена платежна операция само ако ползвателят на платежни услуги го е уведомил без неоснователно забавяне, след като е узнал за такава операция, която поражда възможност за предявяване на правата му, включително по смисъла на чл. 91, 92 и чл. 93, ал. 1, но не по-късно от 13 месеца от датата на задължаване на сметката му.

(2) Смята се, че ползвателят на платежни услуги е узнал за неразрешената или неточно изпълнената платежна операция най-късно с получаването на информацията по чл. 57, ал. 1 или чл. 65, ал. 1.

(3) Срокът по ал. 1 не се прилага, когато доставчикът на платежни услуги не е изпълнил задълженията си за предоставяне на информация за платежната операция съгласно глава четвърта.

(4) Когато участва доставчик на услуги по инициране на плащане, коригирането по ал. 1 се извършва от доставчика на платежни услуги, обслужващ сметката.

*Доказване на автентичността и точното изпълнение
на платежна операция*

Чл. 78. (1) Когато ползвателят на платежна услуга твърди, че не е разрешавал изпълнението на платежна операция или че е налице неточно изпълнение на платежна операция, доставчикът на платежната услуга носи доказателствената тежест при установяване автентичността на платежната операция, нейното точно регистриране, осчетоводяването, както и за това, че операцията не е засегната от техническа повреда или друг недостатък в услугата, предоставена от доставчика на платежни услуги.

(2) В случаите, когато платежната операция е иницирана чрез доставчик на услуги по инициране на плащане, в рамките на неговото участие той носи доказателствената тежест при установяване на автентичността на платежната операция, нейното точно регистриране и това, че операцията не е засегната от техническа повреда или от друг недостатък, свързан с платежната услуга, за която той отговаря.

(3) Установяването на автентичността е процедура, която позволява на доставчика на платежна услуга да провери правомерното използване на конкретен платежен инструмент, включително неговите персонализирани средства за сигурност. Използването на конкретен платежен инструмент се определя от правилата и процедурите на доставчика на платежни услуги по изпълнение на съответната платежна операция.

(4) Когато ползвателят на платежна услуга твърди, че не е разрешавал платежна операция, регистрираното от доставчика на платежни услуги, включително от доставчика на услуги по инициране на плащане, когато е приложимо, използване на платежен инструмент не е достатъчно доказателство, че платежната операция е била разрешена от платеца или че платецът е действал чрез измама, или че умишлено или при груба небрежност не е изпълнил някое от задълженията си по чл. 75. Доставчикът на платежни услуги, включително доставчикът на услуги по инициране на плащане, когато е приложимо, представя доказателства, че е налице измама или груба небрежност от страна на ползвателя на платежни услуги.

*Отговорност на доставчика на платежни услуги за неразрешени
платежни операции*

Чл. 79. (1) В случай на неразрешена платежна операция доставчикът на платежни услуги на платеца му възстановява незабавно стойността на неразрешената платежна операция и във всеки случай не по-късно от края на следващия работен ден, след като е забелязал или е бил уведомен за операци-

ята, освен когато доставчикът на платежни услуги на платеца има основателни съмнения за измама и уведоми съответните компетентни органи за това. Когато е необходимо, доставчикът на платежни услуги на платеца възстановява платежната сметка на платеца в състоянието, в което тя би се намирала, ако не беше изпълнена неразрешената платежна операция. Вальорът за заверяване на платежната сметка на платеца е не по-късно от датата, на която сметката е била задължена със сумата на неразрешената платежна операция.

(2) Когато платежната операция е иницизирана чрез доставчик на услуги по иницизиране на плащане, доставчикът на платежни услуги, обслужващ сметката, възстановява незабавно и във всеки случай не по-късно от края на следващия работен ден сумата по неразрешената платежна операция и когато е приложимо, възстановява задължената платежна сметка в състоянието, в което би се намирала, ако не беше изпълнена неразрешената платежна операция.

(3) Когато доставчикът на услуги по иницизиране на плащане носи отговорност за неразрешената платежна операция, по искане на доставчика на платежни услуги, обслужващ сметката, незабавно обезщетява последния за претърпените вреди и сумите, платени в резултат на възстановяването на средствата на платеца, включително сумата по неразрешената платежна операция.

(4) Доставчикът на услуги по иницизиране на плащане носи доказателствената тежест съгласно чл. 78, ал. 2 при установяване на автентичността на платежната операция в рамките на неговото участие, нейното точно регистриране, както и за това, че операцията не е засегната от техническа повреда или от друг недостатък, свързан с платежната услуга, за която доставчикът по иницизиране на плащане отговаря.

(5) Алинеи 1 – 4 се прилагат и за електронни пари, освен когато доставчикът на платежни услуги на платеца няма възможност да блокира платежната сметка, по която се съхраняват електронните пари или платежният инструмент.

Отговорност на платеца за неразрешени платежни операции

Чл. 80. (1) Разпоредбата на чл. 79 не се прилага и платецът може да понесе загубите, свързани с всички неразрешени платежни операции, произтичащи от използването на изгубен, откраднат или незаконно присвоен платежен инструмент, до максимален размер, договорен между доставчика на платежни услуги и ползвателя, но не повече от 100 лв.

(2) Алинея 1 не се прилага, когато:

1. загубата, кражбата или незаконното присвояване на платежния инструмент не са могли да бъдат установени от платеца преди плащането, освен когато платецът е действал с цел измама, или

2. вредата е била причинена от действие или бездействие на служител, на представител или на клон на доставчика на платежни услуги или на подизпълнителя.

(3) Платецът понася всички загуби, свързани с неразрешени платежни операции, когато ги е причинил чрез измама или с неизпълнението на едно или повече от задълженията си по чл. 75 умишлено или поради груба небрежност. В тези случаи платецът понася вредите независимо от размера им.

(4) Когато доставчикът на платежни услуги на платеца не изисква задълбочено установяване на идентичността на клиента, платецът не понася загуби, освен когато е действал с цел измама. Когато получателят или доставчикът на платежни услуги на получателя не успее да приеме задълбоченото установяване на идентичността на клиента, той възстановява имуществените вреди, причинени на доставчика на платежни услуги на платеца.

(5) След уведомяването по реда на чл. 75, т. 2 платецът не понася никакви имуществени вреди, произтичащи от използването на изгубен, откраднат или незаконно присвоен платежен инструмент, с изключение на случаите, когато платецът е действал чрез измама.

(6) Когато доставчикът на платежни услуги не осигури подходящи начини за уведомление по всяко време за изгубен, откраднат или незаконно присвоен платежен инструмент съгласно изискванията на чл. 76, ал. 1, т. 4, платецът не носи отговорност за имуществените вреди, произтичащи от използването на този платежен инструмент, с изключение на случаите, когато платецът е действал чрез измама.

(7) Алинеи 1 – 6 се прилагат и за електронни пари, освен когато доставчикът на платежни услуги на платеца няма възможност да блокира платежната сметка, по която се съхраняват електронните пари, или да блокира платежния инструмент.

Платежни операции, при които сумата по операцията не е предварително известна

Чл. 81. (1) В случай че платежна операция е иницизирана от получателя или чрез него във връзка с платежна операция, свързана с карта, и точната сума по операцията не е известна към момента, в който платецът дава съгласието си за изпълнение на платежната операция, доставчикът на платежни услуги на платеца може да блокира средства по платежната сметка на платеца само когато платецът е дал съгласие за блокиране на точен размер на средства.

(2) След като получи информация за точния размер на сумата по платежната операция и най-късно веднага след получаването на платежно нареждане, доставчикът на платежни услуги на платеца своевременно освобождава средствата, блокирани по платежната сметка на платеца по ал. 1.

Възстановяване на средства по платежна операция, извършена по инициатива на или чрез получателя

Чл. 82. (1) Платецът има право да поиска от своя доставчик на платежни услуги възстановяване на цялата сума по вече изпълнена и разрешена платежна операция, когато тя е наредена от или чрез получателя и са спазени следните условия:

1. към момента на даване на разрешението за изпълнение на платежната операция не е посочена нейната точна стойност, и

2. стойността на платежната операция надвишава очакваната от платещия стойност с оглед на неговите предходни разходи за подобни операции, условията на рамковия договор и други специфични за случая обстоятелства.

(2) Искането за възстановяване на средства по реда на ал. 1 се отправя от платещия в срок до 56 дни от датата, на която е била задължена сметката му. По искане на доставчика на платежни услуги платецът представя доказателства относно наличието на условията по ал. 1.

(3) Доставчикът на платежни услуги на платещия в срок до 10 работни дни от получаването на искането възстановява на платещия цялата сума на платежната операция или отказва възстановяването ѝ, като посочва основанията за отказ и органите, пред които платецът може да направи възражение, ако не приема изложените основания за отказ. В случаите по ал. 7 доставчикът не може да откаже възстановяване на сумата.

(4) Възстановяването включва цялата сума по изпълнената платежна операция, като вальорът за заверяване на платежната сметка на платещия е не по-късно от датата, на която сметката е била задължена със сумата на платежната операция.

(5) За целите на ал. 1, т. 2 платецът не може да се позовава на причини, свързани с извършена обмяна на валута, когато е приложен референтният обменен курс, уговорен с доставчика на платежни услуги.

(6) (Доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) В рамковия договор между платещия и неговия доставчик на платежни услуги може да се уговори, че платецът няма да има право на възстановяване по ал. 1, когато е дал съгласието си за изпълнение на платежната операция директно на своя доставчик на платежни услуги и, ако е приложимо доставчикът на платежни услуги или получателят е предоставил или е осигурил на разположение на платещия информация за предстоящата платежна операция по договорен начин най-малко 28 дни преди датата на изпълнение на платежната операция.

(7) При директни дебети по член 1 от Регламент (ЕС) № 260/2012 платецът има право на безусловно възстановяване на средствата в рамките на сроковете по ал. 2 и 3.

Раздел III

Изпълнение на платежни операции*Получаване на платежно нареждане*

Чл. 83. (1) Моментът на получаване на платежното нареждане е моментът, в който доставчикът на платежни услуги на платеца получава платежното нареждане по договорените между страните ред и начин за получаване на платежното нареждане. Сметката на платеца не се задължава преди получаването на платежното нареждане.

(2) Когато моментът на получаване не е работен ден за доставчика на платежни услуги на платеца, платежното нареждане се смята за получено на следващия работен ден.

(3) Доставчикът на платежни услуги може да определи краен срок в рамките на работния ден, след който всяко платежно нареждане се смята за получено на следващия работен ден.

(4) Когато ползвателят на платежни услуги, който подава платежно нареждане, и неговият доставчик се уговорят платежното нареждане да бъде изпълнено на определен ден или в деня, следващ изтичането на определен срок, или в деня, в който платецът предостави на своя доставчик на платежни услуги необходимите средства за изпълнение на нареждането, за момент на получаване на платежното нареждане се смята уговореният ден, а когато този ден не е работен за доставчика на платежни услуги – следващият работен ден.

Отказ за изпълнение на платежно нареждане

Чл. 84. (1) Когато доставчикът на платежни услуги откаже изпълнението на платежно нареждане или откаже да инициира платежна операция, отказът и ако е възможно, причините за него и процедурата за поправяне на фактическите грешки, довели до отказ, трябва да се съобщят на ползвателя на платежни услуги, освен когато е налице забрана за предоставяне на подобна информация съгласно друг закон или акт на Европейския съюз.

(2) Доставчикът на платежни услуги предоставя или осигурява на разположение на ползвателя на платежни услуги уведомлението по ал. 1 едновременно и по договорен с ползвателя начин в сроковете по чл. 87, ал. 2 – 8.

(3) В рамковия договор може да се предвиди възможност доставчикът на платежни услуги да начисли такса, съответстваща на действителните му разходи, за предоставяне на уведомление, когато отказът за изпълнение на платежно нареждане е обективно обоснован.

(4) Когато са налице всички предвидени в рамковия договор условия, доставчикът на платежни услуги на платеца няма право да откаже изпълнението на разрешено платежно нареждане, независимо дали е подадено от платеца, включително чрез доставчик на услуги по инициране на плащане,

или от, или чрез получателя, освен когато за изпълнението на нареждането е налице ограничение съгласно нормативен акт.

(5) За целите на чл. 87, ал. 2 – 6, чл. 91, 92 и чл. 93, ал. 1 платежно нареждане, чието изпълнение е отказано, се смята за неполучено.

Неотменимост на платежното нареждане

Чл. 85. (1) Ползвателят на платежни услуги не може да отменя платежното нареждане след получаването му от доставчика на платежни услуги на платеца.

(2) Когато платежната операция се извършва по инициатива на доставчик на услуги по инициране на плащане или от получателя, или чрез него, платецът не може да отменя платежното нареждане, след като е дал съгласие на доставчика на услуги по инициране на плащане да иницира платежната операция или след като е дал своето съгласие за изпълнение на платежната операция в полза на получателя.

(3) В случаите по чл. 83, ал. 4 ползвателят на платежни услуги може да отмени платежното нареждане най-късно до края на работния ден, предхождащ уговорения ден.

(4) При директен дебит платецът може да отмени платежното нареждане най-късно до края на работния ден, предхождащ уговорения ден за задължаване на сметката му.

(5) След изтичането на сроковете по ал. 1 – 4, но не по-късно от заверяването на сметката на получателя, платежното нареждане може да се отмени само при съгласие за това между ползвателя на платежни услуги и съответния доставчик, като в случаите по ал. 2 и 4 се изисква и съгласието на получателя.

(6) Съответният доставчик на платежни услуги има право да начисли такса за отменяне на платежното нареждане, когато такава възможност е предвидена в рамковия договор.

Преведени и получени суми по платежното нареждане

Чл. 86. (1) Доставчикът или доставчиците на платежни услуги на платеца, доставчикът или доставчиците на платежни услуги на получателя и всички посредници на доставчиците на платежни услуги са длъжни да преведат в пълен размер сумата по платежната операция, без да удържат такси от нея.

(2) Не се допускат частични преводи по отделни платежни нареждания или искания за директен дебит.

(3) Получателят и доставчикът на платежни услуги могат да договорят, че съответният доставчик на платежни услуги има право да удържи таксите си от преведената сума, преди да завери сметката на получателя. В предоставената на получателя информация стойността на платежната

операция се посочва отделно от размера на таксите, които ще се удържат от нея.

(4) В случай на удържане на такси, различни от посочените в ал. 3, доставчикът на платежни услуги на платеца осигурява получаването на цялата сума по платежната операция от получателя, а когато платежната операция е извършена по инициатива на или чрез получателя, неговият доставчик на платежни услуги осигурява получаването на цялата сума по платежната операция от получателя.

Раздел IV

Срок за изпълнение и вальор

Срок за изпълнение на платежни операции в левове, евро и платежни операции, свързани с еднократна обмяна на валута между лев и евро

Чл. 87. (1) Сроковете за изпълнение на платежни операции по този член се прилагат за платежни операции:

1. в левове;

2. в евро;

3. свързани с еднократна обмяна на валута между лев и евро, при условие че обмяната се извършва в Република България, както и в случаи на презгранични платежни операции, когато платежната операция се извършва в евро.

(2) Доставчикът на платежни услуги на платеца е длъжен да осигури заверяването на платежната сметка на доставчика на платежни услуги на получателя със сумата на платежната операция до края на следващия работен ден след момента на получаване на платежното нареждане. Този срок може да се удължава с още един работен ден при инициране на платежни операции на хартиен носител.

(3) При изпълнението на платежни операции в левове между доставчиците на платежни услуги, участващи в платежна система по чл. 145 или в платежна система по чл. 149, ал. 2, доставчикът на платежни услуги на платеца осигурява заверяването на платежната сметка на доставчика на платежни услуги на получателя в същия работен ден, в който е получено платежното нареждане.

(4) Доставчикът на платежни услуги по ал. 3 информира ползвателя за работното време, в което се приемат платежни нареждания за изпълнение през същия работен ден.

(5) Доставчикът на платежни услуги на получателя определя вальора на заверяване и осигурява на разположение по платежната сметка на получателя сумата по платежната операция след получаване на средствата от съответния доставчик на платежни услуги съгласно чл. 89.

(6) Доставчикът на платежни услуги на получателя предава на доставчика на платежни услуги на платеца платежното нареждане, дадено от или чрез получателя в рамките на предвидените между получателя и неговия доставчик срокове, така че да има възможност за сетълмент на уговорената дата.

(7) Когато получателят няма платежна сметка при доставчика на платежни услуги, средствата се осигуряват в сроковете по ал. 2 – 6 на разположение на получателя от доставчика на платежни услуги, който получава средствата за получателя.

(8) Когато пари в наличност са внесени от потребител по платежна сметка при доставчика на платежни услуги във валутата, в която е открита съответната платежна сметка, доставчикът на платежни услуги осигурява на разположение сумата и определя вальора на заверяване незабавно след момента на получаване на средствата. Когато ползвателят на платежни услуги не е потребител, сумата се осигурява на разположение и вальорът се определя най-късно на следващия работен ден след получаването на средствата.

Срок за изпълнение на платежни операции в друга валута

Чл. 88. (1) При платежни операции, различни от посочените в чл. 87, ал. 1, се прилагат сроковете по чл. 87, освен когато между ползвателя на платежни услуги и неговия доставчик е договорено друго.

(2) При платежни операции в рамките на Европейския съюз договорените срокове по ал. 1 не могат да надвишават 4 работни дни след момента на получаване на платежното нареждане.

Вальор на заверяване и вальор на задължаване на платежната сметка

Чл. 89. (1) Вальорът на заверяване на платежната сметка на получателя е не по-късно от работния ден, в който сметката на доставчика на платежни услуги на получателя е заверена със сумата по платежната операция.

(2) Доставчикът на платежни услуги на получателя осигурява на разположение на получателя сумата по платежната операция незабавно след като сметката на доставчика на платежни услуги на получателя е заверена с тази сума, когато от страна на доставчика на платежни услуги на получателя:

1. няма обмяна на валута, или
2. има обмяна на валута между евро и валута на държава членка или между валутите на две държави членки.

(3) Задължението по ал. 2 се прилага и за плащанията, извършвани при един доставчик на платежни услуги.

(4) Вальорът на задължаване на платежната сметка на платеца е не по-рано от момента, в който платежната сметка се задължава със сумата по платежната операция.

Раздел V

Отговорност

Неточен уникален идентификатор

Чл. 90. (1) Когато платежно нареждане е изпълнено в съответствие с посочения в него уникален идентификатор, нареждането се смята за точно изпълнено по отношение на получателя, посочен с уникалния идентификатор.

(2) Доставчикът на платежни услуги не носи отговорност за неизпълнението или неточното изпълнение на платежна операция при неточност на посочения от ползвателя на платежни услуги уникален идентификатор.

(3) При неизпълнение на платежна операция поради посочване на невалиден уникален идентификатор доставчикът на платежни услуги на нареждателя възстановява сумата по платежната сметка на нареждателя на следващия работен ден.

(4) В случаите по ал. 2 и 3 доставчикът на платежни услуги е длъжен в рамките на дължимата грижа да положи усилия за възстановяване на сумата по платежната операция. Когато е уговорено в рамковия договор, доставчикът на платежни услуги може да начисли такса за това възстановяване.

(5) Доставчикът на платежни услуги на получателя съдейства на доставчика на платежни услуги на платеца, включително като му предоставя цялата необходима информация за възстановяване на средствата.

(6) В случай че възстановяване на сумата по ал. 4 не е възможно, доставчикът на платежни услуги на платеца, при писмено искане от страна на платеца, му предоставя цялата налична при него информация, която е необходима за възстановяване на средствата по общия ред.

(7) При предоставяне на допълнителна информация относно платежната операция, освен посочената в чл. 54, ал. 1, т. 1 и чл. 60, т. 2, буква „б“, доставчикът на платежни услуги носи отговорност за изпълнението на платежната операция само в съответствие с уникалния идентификатор, предоставен от ползвателя на платежни услуги.

(8) Структурата и прилагането на уникален идентификатор „Международен номер на банкова сметка (IBAN)“ на водените от доставчиците на платежни услуги сметки се определя с наредба на БНБ.

Неизпълнение, неточно или забавено изпълнение на платежни операции при плащания, наредени от платеца

Чл. 91. (1) Когато платежно нареждане е подадено директно от платеца, доставчикът на платежни услуги на платеца носи отговорност пред плате-

ца за точното изпълнение на платежната операция, освен ако докаже пред платеца или пред доставчика на платежни услуги на получателя, че доставчикът на платежни услуги на получателя е получил сумата по платежната операция в срока по чл. 87, ал. 2, като в този случай доставчикът на платежни услуги на получателя носи отговорност пред получателя за точното изпълнение на платежната операция.

(2) Когато доставчикът на платежни услуги на платеца носи отговорност по ал. 1, той своевременно възстановява на платеца сумата на неизпълнената или неточно изпълнената платежна операция и когато е приложимо, възстановява задължената платежна сметка в състоянието, в което тя би се намирала, ако не е била извършена неточно изпълнената платежна операция. Вальорът за заверяване на платежната сметка на платеца е не по-късно от датата, на която сметката е била задължена със сумата на платежната операция.

(3) Когато доставчикът на платежни услуги на получателя носи отговорност по ал. 1, той незабавно осигурява на разположение на получателя сумата по платежната операция и когато е приложимо, заверява платежната сметка на получателя със съответната сума с вальор не по-късно от датата, на която сметката би била заверена, ако операцията е била изпълнена точно, в съответствие с чл. 89.

(4) Когато платежната операция е изпълнена със забава, доставчикът на платежни услуги на получателя, при поискване от страна на доставчика на платежни услуги на платеца, действащ от името на платеца, заверява платежната сметка на получателя с вальор не по-късно от датата, на която сметката би била заверена, ако операцията е била изпълнена без забава.

(5) В случай на неизпълнена или неточно изпълнена платежна операция, наредена от платеца, неговият доставчик на платежни услуги при поискване предприема действия в рамките на дължимата грижа за проследяване на платежната операция и уведомява платеца за резултата, без да изисква от платеца заплащане на такси за това.

Неизпълнение, неточно или забавено изпълнение на платежни операции при плащания, наредени от получателя

Чл. 92. (1) Когато платежно нареждане е подадено от или чрез получателя, доставчикът на платежни услуги на получателя носи отговорност пред получателя за точното предаване на платежното нареждане на доставчика на платежни услуги на платеца в съответствие с чл. 87, ал. 6. Когато доставчикът на платежни услуги на получателя носи отговорност по тази алинея, той незабавно предава съответното платежно нареждане на доставчика на платежни услуги на платеца. В случай на забавено предаване на платежното нареждане вальорът на заверяване на платежната сметка

на получателя със сумата по операцията е не по-късно от датата, на която сметката би била заверена, ако операцията е била изпълнена без забава.

(2) Доставчикът на платежни услуги на получателя носи отговорност пред получателя за изпълнението на платежната операция в съответствие с чл. 89 и осигурява на разположение на получателя сумата по платежната операция незабавно след заверяването на сметката на доставчика на платежни услуги на получателя с тази сума. Платежната сметка на получателя се заверява със сумата по операцията с вальор не по-късно от датата, на която сметката би била заверена, ако операцията е била изпълнена точно.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) В случай на неизпълнена или неточно изпълнена платежна операция, за която доставчикът на платежни услуги на получателя не носи отговорност по ал. 1, изречения първо и второ и ал. 2, доставчикът на платежни услуги на платеца носи отговорност пред платеца и възстановява на платеца без неоснователно забавяне сумата на неизпълнената или неточно изпълнената платежна операция, както и сумите, необходими за привеждане на платежната сметка в състоянието, в което тя би се намирала, ако не е била извършена неточно изпълнената платежна операция. Вальорът за заверяване на платежната сметка на платеца е не по-късно от датата, на която сметката е била задължена със сумата на платежната операция.

(4) Алиней 3 не се прилага в случаите, когато доставчикът на платежни услуги на платеца докаже, че доставчикът на платежни услуги на получателя е получил сумата по платежната операция, дори и в случаите на забавено изпълнение на платежната операция. В такъв случай доставчикът на платежни услуги на получателя заверява платежната сметка на получателя с вальор не по-късно от датата, на която сметката би била заверена, ако операцията е била изпълнена точно.

(5) В случай на неизпълнена или неточно изпълнена платежна операция, наредена от получателя, неговият доставчик на платежни услуги при поискване предприема действия в рамките на дължимата грижа за проследяване на платежната операция и уведомява получателя за резултата, без да изисква от него заплащане на такси за това.

Отговорност за възстановяване на такси и лихви

Чл. 93. (1) Доставчиците на платежни услуги носят отговорност пред съответните ползватели за възстановяване на всички платени от тях такси, както и за възстановяване на всички лихви, начислени на ползвателите вследствие на неизпълнението или неточното, включително забавеното, изпълнение на платежната операция.

(2) Ползвателите на платежни услуги имат право и на обезщетение до пълния размер на претърпените от тях вреди съгласно приложимото право към договора с доставчика на платежни услуги.

*Отговорност при услуги по инициране на плащане
при неизпълнение, неточно или забавено изпълнение на платежни
операции*

Чл. 94. (1) Когато платежно нареждане е подадено от платеца чрез доставчик на услуги по инициране на плащане, доставчикът на платежни услуги, обслужващ сметката, възстановява на платеца сумата по неизпълнената или неточно изпълнената платежна операция и когато е приложимо, възстановява задължената платежна сметка в състоянието, в което би се намирала, ако не е била извършена неточно изпълнената платежна операция.

(2) Доставчикът на услуги по инициране на плащане носи доказателствената тежест, че платежното нареждане е било получено от доставчика на платежни услуги, обслужващ сметката на платеца, в съответствие с чл. 83, както и че в рамките на неговото участие е установил автентичността на платежната операция, операцията е била точно регистрирана и не е засегната от техническа повреда или друг недостатък, свързан с неизпълнението, неточното или забавеното изпълнение на операцията.

(3) Когато доставчикът на услуги по инициране на плащане е отговорен за неизпълнението, неточното или забавеното изпълнение на платежна операция, той незабавно, по искане на доставчика на платежни услуги, обслужващ сметката, обезщетява последния за претърпените вреди и сумите, платени в резултат на възстановяването на средствата на платеца.

Право на регресен иск

Чл. 95. Когато доставчикът на платежни услуги носи отговорност, включително поради неприлагане на задълбочено установяване на идентичността на клиента съгласно този закон поради действията на друг доставчик на платежни услуги или на посредник, доставчикът на платежни услуги или посредникът, който е причинил неизпълнение или неточно изпълнение на платежна операция, заплаща на понеслия отговорността доставчик на платежни услуги обезщетение за всички претърпени вреди, както и всяко друго допълнително обезщетение, уговорено в споразуменията между доставчиците на платежни услуги и/или с посредниците според приложимото към тези споразумения право.

Коригиращи преводи

Чл. 96. (1) Когато доставчикът на платежни услуги на платеца носи отговорност пред платеца за неточно изпълнена платежна операция, при която средствата погрешно са постъпили по сметка с различен от посочения в платежното нареждане уникален идентификатор, или за неразрешена платежна операция, при която е заверена сметката на получателя със сума, различна от посочената от платеца в платежното нареждане, или при която платежна операция е изпълнена повече от веднъж, доставчикът на пла-

тежни услуги на платеца има право да поиска от доставчика на платежни услуги на получателя извършване на служебен коригиращ превод от сметката на получателя, по която погрешно са постъпили средствата, в срок до 5 работни дни от датата, на която доставчикът на платежни услуги на платеца е възстановил сумата на неточно изпълнената платежна операция по сметката на платеца, но не по-късно от един месец, след като е бил уведомен от платеца или по друг начин за неточно изпълнената платежна операция.

(2) Когато доставчик на платежни услуги по инициране на плащания носи отговорност в случаите по ал. 1, той може да отправи искане за извършване на служебен коригиращ превод към доставчика на платежни услуги на получателя директно или чрез доставчика на платежни услуги, обслужващ сметката, в срока по ал. 1.

(3) Доставчикът на платежни услуги на получателя на неточно изпълнената или неразрешената платежна операция в срок до 5 работни дни от получаването на искането по ал. 1 или 2 извършва коригиращ превод от сметката на получателя по сметка на доставчика на платежни услуги на платеца, обслужващ сметка, или когато е приложимо, по сметка на доставчик на платежни услуги по инициране на плащания.

(4) В случаите, когато по реда и в сроковете по ал. 1 – 3 не е извършен служебен коригиращ превод, отношенията между страните се уреждат по общия ред.

(5) Българската народна банка определя с наредба условията и реда за извършване на коригиращи преводи.

(6) (Нова – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) Алинеи 1 – 5 се прилагат доколкото в правилата на платежната схема за изпълнение на платежните операции не е предвидено друго в съответствие с правилата на платежна схема по чл. 4, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 260/2012.

Извънредни и непредвидени обстоятелства

Чл. 97. Отговорността, предвидена в тази глава, не се носи в случаите на извънредни и непредвидени обстоятелства извън контрола на страната, позоваваща се на съществуването на такива обстоятелства, последиците от които неизбежно биха настъпили въпреки положените усилия за тяхното предотвратяване, както и в случаите, когато доставчикът на платежни услуги е действал в изпълнение на нормативно установено задължение според законодателството на Европейския съюз или законодателството на държава членка.

Раздел VI

**Операционни рискове и рискове, свързани със сигурността,
и установяване на идентичността***Управление на операционните рискове и на рисковете, свързани
със сигурността*

Чл. 98. (1) Доставчиците на платежни услуги създават подходящи мерки за ограничаване и контролни механизми за управление на операционните рискове, включително рисковете, свързани със сигурността, във връзка с предоставяните от тях платежни услуги, както и установяват и поддържат ефективни процедури за управление на инциденти, за откриване и класифициране на значими операционни инциденти и инциденти, свързани със сигурността.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Доставчиците на платежни услуги, лицензирани от БНБ, предоставят на БНБ актуализирана и цялостна оценка на операционните рискове и на рисковете, свързани със сигурността, във връзка с предоставяните от тях платежни услуги, както и на адекватността на мерките за ограничаване и контролните механизми, прилагани от тях спрямо тези рискове.

Докладване на инциденти

Чл. 99. (1) Доставчик на платежни услуги, лицензиран от БНБ, при възникнал значим операционен или свързан със сигурността инцидент уведомява незабавно БНБ за това.

(2) Когато инцидентът засяга или може да засегне финансовите интереси на ползвателите на платежни услуги, доставчикът на платежни услуги ги уведомява незабавно за инцидента и за всички мерки, които предприема, за да ограничи неблагоприятните последици от инцидента.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) При получаването на уведомление по ал. 1 БНБ своевременно изпраща информация за инцидента на ЕБО и ЕЦБ, като съдейства за оценката на значението на инцидента, извършвана от ЕБО и ЕЦБ, по отношение на други компетентни органи в Европейския съюз. Българската народна банка може да уведоми и други компетентни органи на територията на Република България и когато е необходимо, предприема действия за защита на финансовата система.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Доставчик на платежни услуги, лицензиран от БНБ, както и клон на доставчик на платежни услуги, извършващ дейност на територията на Република България, предоставя на БНБ статистически данни за измами, свързани с плащанията.

(5) Българската народна банка предоставя на ЕБО и ЕЦБ данните по ал. 4 в обобщена форма.

(б) Българската народна банка издава наредба по прилагането на чл. 98 и на този член.

Установяване на идентичността

Чл. 100. (1) Доставчиците на платежни услуги прилагат задълбочено установяване на идентичността на платеца, когато платецът:

1. достъпва платежната сметка онлайн;
2. инициира електронна платежна операция;
3. извършва друго действие от разстояние, при което би могло да възникне риск от измама при плащането или друга злоупотреба.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) При платежни операции по ал. 1, т. 2, иницирани от разстояние, доставчиците на платежни услуги прилагат задълбочено установяване на идентичността на клиента чрез променливи елементи, свързващи операцията с конкретна сума и получател.

(3) В случаите по ал. 1 доставчикът на платежни услуги въвежда подходящи мерки за сигурност и защита на поверителността и неприкосновеността на персонализираните средства за сигурност на ползвателите на платежни услуги.

(4) Задълбочено установяване на идентичността на клиента е процедура по установяване на идентичността, която е разработена по начин, който защитава поверителността на данните, и която включва използването на два или повече от следните независими елементи:

1. знание – нещо, което само ползвателят знае;
2. притежание – нещо, което само ползвателят притежава;
3. характерна особеност – нещо, което характеризира ползвателя.

(5) Нарушаването на някой от елементите по ал. 4 не влияе на надеждността на останалите.

(6) В случаите, когато плащанията са иницирани чрез доставчик на услуги по инициране на плащане, се прилагат ал. 2 и 3, а в случаите, когато информацията се изисква чрез доставчик на услуги по предоставяне на информация за сметка, се прилагат ал. 1 и 3.

(7) Доставчикът на платежни услуги, обслужващ сметката, дава възможност на доставчика на услуги по инициране на плащане и на доставчика на услуги по предоставяне на информация за сметка да разчитат на осигурените от него процедури за установяване на идентичността на ползвателя на платежни услуги в съответствие с ал. 1 и 3, а когато участва доставчик на услуги по инициране на плащане – в съответствие с ал. 1, 2 и 3.

(8) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Доставчиците на платежни услуги могат да не прилагат задълбочено установяване на идентичността на платеца в случаите и при условията по чл. 10 – 20 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/389.

(9) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Доставчиците на платежни услуги по ал. 8 уведомяват писмено БНБ, преди да започнат да прилагат някое от изключенията по чл. 10 – 20 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/389, като посочват за кои от предлаганите платежни услуги ще се отнася съответното изключение. Доставчиците на платежни услуги уведомяват писмено БНБ за всяка промяна при прилагането на изключенията.

(10) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Българската народна банка може по всяко време да задължи доставчик на платежни услуги по ал. 8 да прилага задълбочено установяване на идентичността на платеца, ако не отговаря на съответните условия по чл. 10 – 20 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/389.

Глава шеста

ПРОЗРАЧНОСТ И СЪПОСТАВИМОСТ НА ТАКСИТЕ. ПРЕХВЪРЛЯНЕ НА ПЛАТЕЖНИ СМЕТКИ. ДОСТЪП ДО ПЛАТЕЖНИ СМЕТКИ ЗА ОСНОВНИ ОПЕРАЦИИ

Раздел I

Общи положения

Приложно поле

Чл. 101. (1) Тази глава се прилага по отношение на платежните сметки, чрез които потребителите могат да извършват най-малко следното:

1. внасяне на средства по платежна сметка;
2. теглене на пари в наличност от платежна сметка, и
3. изпълнение и получаване на платежни операции, включително кредитни преводи, до и от трети лица.

(2) Разпоредбите на раздел IV от тази глава се прилагат единствено за банки, лицензирани от БНБ, и за клонове на банки, осъществяващи дейност на територията на страната, които предоставят платежни услуги на потребители. Разпоредбите на раздели II и III от тази глава се прилагат за всички доставчици на платежни услуги, лицензирани от БНБ, клоновете и представителите на доставчици на платежни услуги, осъществяващи дейност на територията на страната.

Раздел II

Прозрачност и съпоставимост на таксите, свързани с платежна сметка*Списък на най-представителните услуги, свързани с платежна сметка*

Чл. 102. (1) Българската народна банка приема с наредба списък на най-представителните услуги, свързани с платежна сметка, който съдържа както национални, така и стандартизирани на равнището на Европейския съюз термини.

(2) Услугите по ал. 1 са тези услуги, които потребителите използват най-често във връзка с техните платежни сметки и/или които носят най-големи разходи за потребителите.

Документ с информация за таксите

Чл. 103. (1) В достатъчен срок преди потребителят да бъде обвързан с договор за платежна сметка, доставчикът на платежни услуги трябва да му предостави на хартиен или на друг дълготраен носител документ с информация за таксите, съдържащ стандартизираните термини от списъка по чл. 102. Предоставянето на документа с информация за таксите не засяга задълженията на доставчика на платежни услуги по чл. 60, т. 3 или по Закона за потребителския кредит.

(2) Документът по ал. 1 трябва да отговаря на следните изисквания:

1. да представлява кратък и самостоятелен документ;
2. да е представен и да е структуриран по ясен и лесен за четене начин, като е използван четлив шрифт;
3. да не се нарушава четливостта му, ако цветен оригинал бъде принтиран или копиран в черно и бяло;
4. да е съставен на български език или на друг език, уговорен между потребителя и доставчика на платежни услуги;
5. да е точен и да не съдържа подвеждаща информация;
6. таксите в документа да са посочени във валутата на платежната сметка или в друга валута на държава членка, уговорена между потребителя и доставчика на платежни услуги;
7. да е озаглавен „Документ с информация за таксите“ в горната част на първата страница непосредствено до общия символ, който разграничава този документ от други документи;
8. да включва текст, че документът съдържа такси за най-представителните услуги, свързани с платежна сметка, и че пълна преддоговорна и договорна информация за всички услуги е налична в други документи.

(3) Когато една или повече услуги се предлагат като част от пакет от услуги, свързани с платежна сметка, в документа с информация за таксите

се посочват таксата за целия пакет, услугите, включени в пакета, и техният брой, както и допълнителна такса за всяка услуга извън броя на услугите, за които се дължи пакетна такса.

(4) Документът с информация за таксите се изготвя в стандартизиран формат и съдържа общ символ съгласно делегиран акт, който Европейската комисия приема на основание чл. 4, параграф 6 от Директива 2014/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно съпоставимостта на таксите по платежните сметки, прехвърлянето на платежни сметки и достъпа до платежни сметки за основни операции (ОВ, L 257/214 от 28 август 2014 г.), наричана по-нататък „Директива 2014/92/ЕС“.

Речник

Чл. 104. (1) Доставчиците на платежни услуги предоставят на потребителите речник, минималното съдържание на който включва стандартизираните термини от списъка по чл. 102 и съответните определения.

(2) При съставяне на речника по ал. 1, както и за въвеждане на други определения се използва ясен и недвусмислен език, който не е подвеждащ, като се избягват техническите термини.

Предоставяне на документа с информация за таксите и речника

Чл. 105. (1) Документът с информация за таксите и речникът се предоставят от доставчиците на платежни услуги на разположение на потребителите по всяко време. Те се предоставят по начин, който осигурява лесен достъп до тях, включително на лица, които не са клиенти. Те се предоставят на място в помещенията на доставчиците, до които потребителите имат достъп, а когато са налични в електронна форма – и чрез интернет страниците на доставчиците на платежни услуги.

(2) По искане на потребителя документите по ал. 1 се предоставят безплатно и на хартиен или друг дълготраен носител.

(3) Документът с информация за таксите може да се предоставя заедно с друга информация, изисквана съгласно законодателството на Европейския съюз или на българското законодателство относно платежните сметки и свързаните с тях услуги.

Отчет за таксите

Чл. 106. (1) Доставчиците на платежни услуги осигуряват при поискване на потребителите безплатно най-малко веднъж годишно отчет за всички начислени такси и ако е приложимо, информация относно лихвените проценти за овърдрафт по платежната сметка, кредитен лихвен процент по платежната сметка и общия размер на натрупаната лихва за съответния период за услугите, свързани с платежна сметка. В отчета доставчиците на платежни услуги използват термините от списъка по чл. 102.

(2) Изискванията по ал. 1 не засягат задължението на доставчиците на платежни услуги да предоставят информация по чл. 65 и 66, както и по Закона за потребителския кредит.

(3) Доставчикът на платежни услуги и потребителят уговарят начина за предоставяне на отчета по ал. 1, като при поискване от потребителя отчетът се предоставя и на хартиен носител.

(4) Отчетът за таксите може да се предоставя заедно с друга информация, изисквана съгласно законодателството на Европейския съюз или на българското законодателство относно платежните сметки и свързаните с тях услуги.

Съдържание на отчета

Чл. 107. (1) Отчетът по чл. 106 съдържа следната информация:

1. единичната такса, начислена за всяка услуга, и колко пъти услугата е била използвана през съответния период;

2. в случай че услугите са предоставени в пакет – начислената такса за пакета от услуги като цяло, колко пъти пакетната такса е била начислявана през съответния период и допълнителните такси, начислени за надвишаване на включения в пакета брой услуги;

3. общия размер на платените такси за съответния период за всяка предоставена услуга, за всеки пакет от услуги и за услугите, надвишаващи броя, включен в пакета;

4. когато е приложимо – лихвения процент за овърдрафт по платежната сметка и общия размер на лихвата по овърдрафта за съответния период;

5. когато е приложимо – кредитния лихвен процент по платежната сметка и общия размер на натрупаната лихва за съответния период;

6. общия размер на наложените такси за всички предоставени услуги през съответния период.

(2) Отчетът по чл. 106 трябва да отговаря на следните изисквания:

1. да е представен и да е структуриран по ясен и лесен за четене начин, като се използва четлив шрифт;

2. да е точен и да не съдържа подвеждаща информация;

3. да е във валутата на платежната сметка или в друга валута, уговорена между потребителя и доставчика на платежни услуги;

4. да е озаглавен „Отчет за таксите“ в горната част на първата страница на отчета, непосредствено до общия символ, който разграничава отчета от други документи;

5. да е съставен на български или на друг език, уговорен между потребителя и доставчика на платежни услуги.

(3) Отчетът за таксите се изготвя в стандартизиран формат и съдържа общ символ съгласно делегиран акт, който Европейската комисия приема на основание чл. 5, параграф 4 от Директива 2014/92/ЕС.

Информация за потребителите

Чл. 108. (1) В предоставяната на потребителите договорна, търговска и маркетингова информация доставчиците на платежни услуги използват, когато е приложимо, стандартизираните термини от списъка по чл. 102.

(2) В документа с информация за таксите и отчета за таксите доставчиците на платежни услуги могат да използват търговски наименования, при условие че те се явяват допълнение към стандартизираните термини от окончателния списък съгласно чл. 102 и служат като вторично наименование на тези услуги.

(3) Доставчиците на платежни услуги могат да използват търговски наименования за своите услуги в предоставяната на потребителите договорна, търговска и маркетингова информация, при условие че ясно посочат, когато е приложимо, съответстващите им стандартизирани термини от списъка по чл. 102.

Интернет страница за съпоставяне на такси

Чл. 109. (1) Потребителите имат право на безплатен достъп на национално равнище до най-малко една интернет страница за съпоставяне на таксите, налагани от доставчиците на платежни услуги за предоставяне на услугите, включени в списъка по чл. 102.

(2) Интернет страницата по ал. 1 трябва да отговаря на следните изисквания:

1. да е функционално независима, като гарантира, че доставчиците на платежни услуги са еднакво представени в резултатите от търсенето;

2. ясно да посочва кой е собственикът на интернет страницата;

3. да определя ясни, обективни критерии, въз основа на които ще се извършва сравнението;

4. да използва ясен и недвусмислен език, и когато е възможно – стандартизираните термини от списъка по чл. 102;

5. да предоставя точна информация и да посочва времето на последната актуализация;

6. да включва широк обхват от оферти за платежни сметки, обхващащи значителна част от пазара, а когато представената информация не съдържа пълен обзор на пазара, това ясно да се съобщава преди показването на резултатите;

7. да осигурява ефективна процедура за докладване на неточна информация относно публикуваните такси.

(3) Българската народна банка поддържа интернет страница по ал. 1. Други лица, поддържащи интернет страници, които отговарят на посочените в ал. 1 и 2 изисквания, уведомяват БНБ за това с цел включването им в предоставяната по ал. 5 информация.

(4) Доставчиците на платежни услуги информират БНБ за начисляваните от тях такси за услугите, включени в списъка по чл. 102.

(5) Българската народна банка предоставя информация на страницата си относно наличните интернет страници, които отговарят на посочените в този член условия.

(6) Отношенията между Министерството на финансите и БНБ по повод възстановяване на направените от БНБ разходи се уреждат с договор.

(7) Българската народна банка издава наредба по прилагането на този член.

Платежни сметки, предлагани в пакет

Чл. 110. Когато платежните сметки се предлагат като част от пакет заедно с друг продукт или услуга, които не са свързани с платежна сметка, доставчикът на платежни услуги уведомява потребителя относно възможността платежната сметка да бъде открита и водена отделно. При наличие на такава възможност доставчикът на платежни услуги осигурява отделна информация за разходите и таксите, свързани с всеки от другите продукти и услуги, предлагани в пакета, които могат да се закупят отделно.

Раздел III

Прехвърляне на платежна сметка

Предоставяне на услуга по прехвърляне на платежна сметка

Чл. 111. Доставчик на платежни услуги предоставя на потребител услугата по прехвърляне на платежна сметка, описана в този раздел, когато платежните сметки са водени в една и съща валута при доставчици на платежни услуги, намиращи се на територията на Република България.

Услуга по прехвърляне на платежна сметка

Чл. 112. (1) Приеманият доставчик на платежни услуги започва процедура по прехвърляне на платежна сметка по искане на потребителя и след като е получил разрешение от потребителя. В случай че има двама или повече титуляри на сметката, разрешение се получава от всеки от тях. Разрешението се дава писмено на български език или на друг уговорен между страните език, като копие от него се предоставя и на потребителя.

(2) С разрешението по ал. 1 потребителят дава съгласие:

1. за изпълнение от страна на прехвърлящия доставчик на платежни услуги на всяко от действията, посочени в ал. 4;

2. за изпълнение от страна на приемащия доставчик на платежни услуги на всяко от действията, посочени в ал. 7.

(3) С разрешението по ал. 1 потребителят може също така да посочи:

1. кои конкретни входящи кредитни преводи, нареждания за периодични преводи и съгласия за директни дебиту трябва да се прехвърлят;

2. дата, най-малко 6 работни дни след датата, на която приемащият доставчик на платежни услуги е получил документите от прехвърлящия доставчик на платежни услуги съгласно ал. 5, от която нарежданията за периодични преводи и директните дебиту да се изпълняват от откритата или водената в приемащия доставчик на платежни услуги платежна сметка.

(4) В срок два работни дни след получаването на разрешението по ал. 1 приемащият доставчик на платежни услуги изисква от прехвърлящия доставчик на платежни услуги осъществяването на следните дейности, ако са включени в разрешението от потребителя:

1. да предостави на приемащия доставчик на платежни услуги и на потребителя, ако той изрично е поискал това, списък на съществуващите нареждания за периодични преводи и наличната информация за съгласията за директни дебиту, които се прехвърлят;

2. да изпрати на приемащия доставчик на платежни услуги и на потребителя при изрично отправено от него искане наличната информация относно входящите периодични кредитни преводи и съгласията за директните дебиту, които се съхраняват от получателя, извършени по платежната сметка на потребителя, за предходните 13 месеца;

3. да преустанови приемането на директни дебиту и входящи кредитни преводи от датата, посочена в разрешението, когато прехвърлящият доставчик на платежни услуги не разполага със система за автоматизирано пренасочване на входящите кредитни преводи и директните дебиту към платежната сметка на потребителя в приемащия доставчик на платежни услуги;

4. да спре изпълнението на нарежданията за периодични преводи от датата, посочена в разрешението;

5. да прехвърли положителното салдо, ако има такова, по платежната сметка, открита или водена в приемащия доставчик на платежни услуги, на посочената от потребителя дата, и

6. да заключи платежната сметка, водена при прехвърлящия доставчик на платежни услуги, на посочената от потребителя дата.

(5) При получаване на искане по ал. 4 прехвърлящият доставчик изпълнява следните действия, ако са включени в разрешението от потребителя:

1. изпраща на приемащия доставчик информацията, посочена в ал. 4, т. 1 и 2, в срок 5 работни дни;

2. когато прехвърлящият доставчик не разполага със система за автоматизирано пренасочване на входящите кредитни преводи и директните дебиту към платежната сметка, притежавана или открита от потребителя при приемащия доставчик на платежни услуги, преустановява приемането на входящите кредитни преводи и директните дебиту по платежната

сметка от датата, посочена в разрешението, и информира платеца или получателя за основанията за неприемане на платежната операция;

3. спира да изпълнява нарежданията за периодични преводи от датата, посочена в разрешението;

4. прехвърля положителното салдо, ако има такова, към платежната сметка, открита или водена при приемащия доставчик, на посочената в разрешението дата;

5. закрива платежната сметка на посочената в разрешението дата, когато е спазен приложимият съгласно чл. 63 срок и потребителят няма непогасени задължения по тази сметка и при условие че предвидените в т. 1, 2 и 4 действия са извършени; прехвърлящият доставчик на платежни услуги незабавно уведомява потребителя, ако платежната му сметка не може да бъде закрыта поради наличието на непогасени задължения.

(6) Прехвърлящият доставчик на платежни услуги няма право да блокира платежни инструменти преди датата, посочена в предоставеното от потребителя разрешение, така че предоставянето на платежни услуги на потребителя да не се прекъсва в хода на предоставянето на услугата по прехвърляне освен в случаите по чл. 74, ал. 2.

(7) В срок 5 работни дни след получаването на поисканата от прехвърлящия доставчик на платежни услуги информация по ал. 4 приемащият доставчик на платежни услуги изпълнява следните действия, ако са предвидени в разрешението и доколкото предоставената от прехвърлящия доставчик на платежни услуги информация му дава възможност да ги изпълни:

1. съставя поисканите от потребителя нареждания за периодични преводи и ги изпълнява от датата, посочена в разрешението;

2. извършва необходимата подготовка за приемането на директни дебити и ги приема от датата, посочена в разрешението;

3. при необходимост уведомява потребителите за правата им съгласно чл. 5, параграф 3, буква „г“ от Регламент (ЕС) № 260/2012;

4. уведомява посочените в разрешението платци, които извършват входящи периодични кредитни преводи по платежната сметка на потребителя, за данните на платежната сметка на потребителя, водена при него, и им изпраща копие от предоставеното разрешение; когато приемащият доставчик на платежни услуги не разполага с цялата информация, необходима за уведомяването на платците, той изисква от потребителя или от прехвърлящия доставчик на платежни услуги да предоставят липсващата информация;

5. уведомява посочените в разрешението получатели на средства по директни дебити от платежната сметка на потребителя за данните на платежната сметка на потребителя, водена при него, и за датата, от която трябва да се изпълняват директните дебити от тази сметка, и им изпраща копие от предоставеното разрешение; ако приемащият доставчик на

платежни услуги не разполага с цялата информация, необходима за уведомяването на получателите, той изисква потребителят или прехвърлящият доставчик на платежни услуги да предоставят липсващата информация.

(8) Когато потребителят избере лично да предостави посочената в ал. 7, т. 4 и 5 информация на платците или на получателите на средства, вместо да предостави изричното си съгласие приемащият доставчик на платежни услуги да извърши уведомяването, в срока по ал. 7 приемащият доставчик на платежни услуги предоставя на потребителя стандартни уведомителни писма, в които се посочват данните за платежната сметка и определената в разрешението начална дата.

Такси, свързани с услугата по прехвърляне на платежна сметка

Чл. 113. (1) Доставчиците на платежни услуги не могат да начисляват такси на потребители за достъп до отнасящата се до тях информация относно съществуващи нареждания за периодични преводи и директни дебити, съхранявани от прехвърлящия или от приемащия доставчик на платежни услуги.

(2) Прехвърлящият доставчик на платежни услуги не може да начислява такси на потребителя или на приемащия доставчик на платежни услуги в случаите по чл. 112, ал. 5, т. 1.

(3) В случай че прехвърлящият доставчик на платежни услуги събира от потребителя такси при закриването на платежната сметка, те се определят в съответствие с изискванията на чл. 63, ал. 2 и 5.

(4) В случай на начисляване на такси на потребителя от прехвърлящия или от приемащия доставчик на платежни услуги за всяка от услугите, предвидени в чл. 112, с изключение на услугите по ал. 1 – 3 от този член, таксите трябва да са приемливи и да съответстват на действителните разходи на доставчика на платежни услуги.

Финансови загуби за потребителите

Чл. 114. (1) Финансовите загуби, включително такси и лихви, понесени от потребителя и произтичащи пряко от неспазване на задълженията по чл. 112 от страна на участващ в процедурата по прехвърляне на платежна сметка доставчик на платежни услуги, се възстановяват незабавно от този доставчик на платежни услуги.

(2) Алинея 1 не се прилага, в случай че:

1. неизпълнението се дължи на извънредни и непредвидими обстоятелства извън контрола на доставчика на платежни услуги, чиито последици неизбежно биха настъпили въпреки всички усилия за тяхното предотвратяване, или

2. доставчикът на платежни услуги е действал в изпълнение на нормативно установено задължение съгласно законодателството на Европейския съюз или българското законодателство.

Информация относно услугата по прехвърляне на платежна сметка

Чл. 115. (1) Доставчиците на платежни услуги предоставят на потребителите информация относно услугата по прехвърляне на платежна сметка, която се отнася до:

1. функцията на прехвърлящия и на приемащия доставчик на платежни услуги на всеки етап от процедурата по прехвърляне на платежна сметка по чл. 112;

2. сроковете за изпълнението на съответните етапи;

3. такси, в случай че такива се начисляват във връзка с прехвърлянето на платежната сметка;

4. всяка информация, която ще бъде изискана от потребителя, и

5. информацията относно процедурите за алтернативно разрешаване на спорове, посочени в глава десета.

(2) Информацията по ал. 1 се предоставя безплатно на потребителите и при поискване – на хартиен или на друг дълготраен носител, във всички достъпни за потребителите помещения на доставчиците на платежни услуги, както и в електронен формат на техните интернет страници във всеки момент.

Улесняване на потребителите при трансгранично откриване на сметка

Чл. 116. (1) Когато даден потребител уведоми своя доставчик на платежни услуги, че желае да открие платежна сметка при доставчик на платежни услуги, намиращ се в друга държава членка, при получаването на таква искане доставчикът на платежни услуги, при който потребителят има открита платежна сметка:

1. предоставя безплатно на потребителя списък на всички активни към момента нареждания за периодични кредитни преводи и съгласия за директни дебети, които се съхраняват при доставчика на платежни услуги на платеца, ако има такива, и наличната информация за входящите периодични кредитни преводи и директните дебети, съгласието за които се съхранява от получателя, извършени по платежната сметка на потребителя за предходните 13 месеца; този списък не поражда задължение за новия доставчик на платежни услуги да осигурява услуги, които по принцип не предоставя;

2. прехвърля положителното салдо, ако има такова, от платежната сметка на потребителя по платежната сметка, открита или водена при

новия доставчик на платежни услуги, при условие че искането съдържа пълните идентификационни данни за новия доставчик на платежни услуги и за платежната сметка на потребителя;

3. закрива платежната сметка на потребителя.

(2) Когато е спазен срокът по чл. 63 и когато потребителят няма непогасени задължения по платежната сметка, доставчикът на платежни услуги изпълнява действията по ал. 1 на посочената от потребителя дата, която е най-малко 6 работни дни след като доставчикът на платежни услуги получи искането на потребителя, освен ако е уговорено друго. Доставчикът на платежни услуги уведомява незабавно потребителя, ако сметката му не може да бъде закрита поради наличието на непогасени задължения.

Раздел IV

Достъп до платежни сметки

Недискриминация

Чл. 117. (1) Потребителите, пребиваващи законно в Европейския съюз, не могат да са обект на дискриминация от страна на банките въз основа на тяхната националност или местопребиваване, нито на друго основание съгласно чл. 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз, когато тези потребители подават заявление за откриване на платежна сметка или се опитват да получат достъп до платежна сметка на територията на Република България.

(2) Условията, приложими във връзка с откриването и воденето на платежна сметка за основни операции по смисъла на чл. 118, не трябва да са дискриминационни.

Платежна сметка за основни операции

Чл. 118. (1) Платежната сметка за основни операции е платежна сметка, чрез която се предоставят следните услуги в левове на територията на страната:

1. откриване, използване и закриване на платежна сметка;
2. внасяне на средства по платежна сметка;
3. теглене на пари в брой от платежната сметка от гише или терминално устройство АТМ през работното време на банката или извън него;
4. изпълнение на следните платежни операции:
 - а) директни дебити;
 - б) платежни операции, извършвани чрез платежна карта, включително плащания чрез интернет;
 - в) кредитни преводи, включително нареждания за периодични преводи, на терминални устройства АТМ и ПОС и на гишета, когато са налични, и чрез системите за онлайн банкиране на банка.

(2) Банките предлагат всяка от услугите по ал. 1 по платежна сметка за основни операции, ако я предоставят на потребители, притежаващи платежна сметка, различна от сметката за основни операции.

(3) Банките осигуряват възможност по платежна сметка за основни операции да се извършват неограничен брой операции относно услугите, посочени в ал. 1.

(4) Банките осигуряват на потребителите възможност да управляват и да извършват платежни операции от платежната си сметка за основни операции на място в офиси на банката и/или чрез система за онлайн банкиране, ако е налична.

(5) Банките предоставят безплатно на потребителите достъпна информация и помощ във връзка с характеристиките на предлаганите платежни сметки за основни операции, свързаните с тях такси и условията за ползването им. Информацията трябва да пояснява, че покупката на допълнителни услуги не е задължително условие за достъп до платежна сметка за основни операции.

(6) Българската народна банка, банките по чл. 119, ал. 1 и лицата, поддържащи интернет страници по чл. 109, ал. 1, предприемат необходимите мерки за повишаване на обществената осведоменост относно възможността за ползване на платежни сметки за основни операции.

(7) Мерките по ал. 6, предприемани от банките по чл. 119, ал. 1, включват най-малко предоставяне на разположение по всяко време на информационна брошура относно сметката за основни операции на хартиен носител в помещението си, до които потребителите имат достъп, и в електронна форма чрез интернет страниците си.

(8) Информационната брошура по ал. 7 съдържа информация, определена от БНБ, относно платежната сметка за основни операции и приложените такси по нея от съответната банка.

Право на достъп до платежна сметка за основни операции

Чл. 119. (1) Всички банки, лицензирани от БНБ, и клонове на банки, осъществяващи дейност на територията на страната, които предоставят платежни услуги на потребители, предлагат платежни сметки за основни операции по смисъла на чл. 118.

(2) Потребители, пребиваващи законно в Европейския съюз, включително такива без постоянен адрес, търсещи международна закрила лица и потребители, на които не е предоставено разрешение за пребиваване, но които не е възможно да се експулсират по правни или фактически причини, имат право да открият и да използват платежна сметка за основни операции.

(3) Банките, които са получили заявление за откриване на платежна сметка за основни операции, трябва да открият платежната сметка за ос-

новни операции или да дадат отказ за откриване на такава сметка не по-късно от 10 дни след получаването на всички необходими документи.

(4) Банките отказват откриването на платежна сметка за основни операции, когато откриването на такава сметка би довело до нарушаване на установените в законодателството разпоредби относно предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

(5) Банките могат да откажат откриване на платежна сметка за основни операции на потребител, ако той вече притежава:

1. платежна сметка за основни операции, водена от същата или от друга банка на територията на страната, или

2. повече от една платежна сметка, чрез която може да използва всички услуги по чл. 118, ал. 1, водена от същата или от друга банка на територията на страната, освен ако е бил уведомен, че сметката му ще бъде закрыта.

(6) В случай на отказ за откриване на платежна сметка банките уведомяват потребителя за отказа, както и за конкретното основание за отказа веднага щом вземат решението, освен ако разкриването на тази информация би било в противоречие с целите на националната сигурност, обществения ред или законодателството относно предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Уведомлението се извършва писмено и за него не се събира такса. С уведомлението банките информират потребителите за процедурата по подаване на жалби срещу отказа по реда на чл. 174 и за възможността да се обърнат към БНБ и Помирителната комисия за платежни спорове, като им предоставят данни за контакт.

(7) Достъпът до платежна сметка за основни операции не е обвързан с покупката на допълнителни услуги или на акции на банката, освен ако извършването на такава покупка е условие за всички потребители на банката.

(8) Банките могат да изискат от потребител да декларира обстоятелствата по ал. 5.

(9) Банки, лицензирани от БНБ, и клонове на банки, осъществяващи дейност на територията на страната, които предоставят по изключение платежни услуги на потребители и доколкото потребителите са ограничен брой и категория, може да не предлагат платежни сметки за основни операции по смисъла на чл. 118.

Такси по платежните сметки за основни операции

Чл. 120. (1) Банките предоставят на потребителите услугите, посочени в чл. 118, ал. 1, безплатно или срещу приемливи такси независимо от броя платежни операции, извършени по сметката.

(2) Когато десет или повече банки предлагат някоя от услугите, посочени в чл. 118, ал. 1, без такса по платежни сметки на потребители, различни

от платежни сметки за основни операции, тази услуга се определя като безплатна в публикувания от БНБ среден размер на таксите по ал. 6.

(3) Когато някоя от услугите, посочени в чл. 118, ал. 1, се предлага от десет или повече банки по платежни сметки на потребители, различни от платежни сметки за основни операции, без такса до определен праг, банките предлагат тази услуга без такса до публикувания от БНБ среден размер на този праг по ал. 6.

(4) Таксите, начислявани на потребители за неспазване на задълженията им по рамковия договор за платежна сметка за основни операции, трябва да са приемливи.

(5) Приемливите такси по ал. 1 и 4 следва да са съобразени с нивото на доходите в Република България, като са по-ниски от средния размер на таксите, събирани от банките за съответни услуги по платежни сметки на потребители, различни от платежни сметки по чл. 118, и от размера на таксите, които банката прилага по тарифа за съответните услуги по платежни сметки на потребители, различни от платежни сметки по чл. 118.

(6) Българската народна банка публикува на интернет страницата си веднъж годишно среден размер на таксите, начислявани от банките за съответните услуги по платежни сметки на потребители, различни от платежни сметки по чл. 118, както и среден размер на прага по ал. 3.

(7) За целите на ал. 6 БНБ може да изисква от банките информация за начисляваните от тях такси за съответните услуги по платежни сметки на потребители.

Чл. 120а. (Нов – ДВ, бр. 66 от 2023 г., в сила от 1 септември 2023 г.) (1) Когато по сметка за основни операции по чл. 118 се извършват операции по нареждане на титуляря, включително и теглене на суми в брой, за тях не се заплащат такси, когато са за сметка на получени средства от трудови възнаграждения, пенсии, помощи и обезщетения по социалното осигуряване и социалното подпомагане, стипендии за ученици, студенти и докторанти.

(2) Сметката за основни операции по чл. 118 се обслужва безплатно, когато по сметката постъпват и се съхраняват средства по ал. 1 и лихвите върху тези средства.

(3) Алинея 1 не се прилага за теглене на суми чрез терминални устройства АТМ и ПОС на банки, различни от обслужващата банка.

Рамкови договори за платежни сметки за основни операции и прекратяване

Чл. 121. (1) Доколкото в този член не е предвидено друго, към рамковите договори за платежна сметка за основни операции се прилагат разпоредбите на чл. 59 – 66.

(2) Банката може едностранно да прекрати рамков договор за платежна сметка за основни операции само когато е изпълнено поне едно от следните условия:

1. потребителят умишлено е използвал платежната сметка за незаконни цели;
2. в продължение на повече от 24 последователни месеца по платежната сметка не е осъществена платежна операция;
3. потребителят е предоставил невярна информация, за да бъде открита платежна сметка за основни операции, когато предоставянето на вярната информация би довело до отказ за откриването ѝ;
4. потребителят вече не пребивава законно в Европейския съюз;
5. потребителят впоследствие е открил в банка друга платежна сметка, която му дава възможност да ползва изброените в чл. 118, ал. 1 услуги;
6. потребителят нарушава условията на рамковия договор.

(3) Когато банка прекратява рамковия договор за платежна сметка за основни операции на едно или повече от основанията, посочени в ал. 2, т. 2, 4 – 6, тя уведомява потребителя за причините и основанията за прекратяването с предизвестие със срок най-малко два месеца, освен ако разкриването на тази информация би било в противоречие с целите на националната сигурност или общественения ред. Уведомлението се извършва писмено и за него не се събира такса.

(4) Когато банка прекратява рамков договор за платежна сметка за основни операции на основание ал. 2, т. 1 или 3, прекратяването влиза в сила незабавно.

(5) В уведомлението за прекратяване по ал. 3 банките информират потребителите за процедурата по подаване на жалба срещу прекратяването съгласно чл. 174 и за възможността да се обърнат към БНБ и Помирителната комисия за платежни спорове, като им предоставят данни за контакт с посочените органи.

(6) Българската народна банка издава наредба по прилагането на този раздел.

Глава седма

ПЛАТЕЖНИ СИСТЕМИ

Платежна система

Чл. 122. (1) Платежна система е система за прехвърляне на средства, която функционира въз основа на формални и стандартизирани процедури и общи правила за обработка, клиринг и/или сетълмент на платежни операции.

(2) Платежната система се обслужва от оператор на платежна система. Когато участниците в платежната система са повече от един, операторът се определя със споразумение за платежна система, сключено между тях.

Сетълмент в платежна система

Чл. 123. (1) Сетълментът в платежна система е прехвърляне на парични средства по сметки за сетълмент с цел изпълнение на нареждания за превод между участници в платежната система.

(2) Сметка за сетълмент е сметка при агент по сетълмента, използвана за съхраняване на парични средства и за разплащане по сделки между участници в системата.

(3) Агент по сетълмента може да е само централна банка или банка по смисъла на чл. 2, ал. 5 от Закона за кредитните институции.

(4) Агентът по сетълмента трябва да осигури надеждни и ефективни административни и счетоводни процедури, съответстващи на характеристиките на системата и на обема на извършваните през нея операции.

(5) Българската народна банка може да определя допълнителни изисквания за ликвидност към банките – агенти по сетълмента.

Съхраняване на нареждания към платежната система

Чл. 124. Участниците в платежната система и операторът на платежната система съхраняват нарежданията към платежната система за срок най-малко 5 години, считано от датата на тяхното въвеждане.

Достъп до платежни системи

Чл. 125. (1) Правилата за достъп до платежни системи на доставчици на платежни услуги трябва да са обективни, недискриминационни и съразмерни, като не ограничават достъпа повече от необходимото за защита срещу специфични видове риск, като сетълмент риск, операционен риск и бизнес риск, и за защита на финансовата и функционалната стабилност на платежната система.

(2) Платежните системи не могат да налагат на доставчици на платежни услуги, на ползватели на платежни услуги или на други системи:

1. ограничителни правила относно ефективно участие в други платежни системи;

2. правила, които налагат дискриминация между доставчици на платежни услуги по отношение на правата, задълженията и привилегиите на участниците, или

3. ограничения, основани на правния статус на доставчиците на платежни услуги.

Ограничения за достъп до платежни системи

Чл. 126. (1) Разпоредбата на чл. 125 не се прилага по отношение на платежни системи:

1. по Директива 98/26/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 1998 г. относно окончателността на сетълмента в платежните

системи и в системите за сетълмент на ценни книжа, изменена с Директива 2009/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г.;

2. съставени изключително от доставчици на платежни услуги, които са част от една група.

(2) Когато участник в система по ал. 1, т. 1 допуска доставчик на платежни услуги, който не е участник в системата, да подава нареждания за превод чрез нея, този участник предоставя при поискване същата възможност по обективен, недискриминационен и пропорционален начин на други доставчици на платежни услуги в съответствие с изискванията на чл. 125. В случай на отказ за предоставяне на достъп до системата отказът се мотивира.

Правила на платежната система

Чл. 127. (1) Правилата на всяка платежна система са неразделна част от споразумението за съответната система.

(2) Правилата на платежната система съдържат най-малко:

1. оператора на платежната система;
2. агента по сетълмента и начина за осигуряване неотменимост на нарежданията за превод;
3. участниците в платежната система;
4. изискванията към реда, начина и формата на платежните нареждания, подавани от ползвателя на платежни услуги към участниците в системата;
5. правилата за достъп и условията за участие в платежната система;
6. условията за напускане или изключване на участник от платежната система;
7. правата и задълженията на участниците и на оператора на платежната система;
8. начина на подаване на нареждания за превод, тяхната форма и структура;
9. начина на подаване, формата и структурата на информацията за операциите по сметките за сетълмент;
10. принципа на опериране на платежната система и метода за сетълмент на насрещни вземания и задължения на участниците;
11. момента на приемане на нареждане за превод от платежната система, както и времеви период, в който платежната система приема нареждания;
12. момента на неотменимост на нареждане за превод, прието от платежната система, ако системата е с окончателност на сетълмента;
13. начина за осигуряване на средствата за сетълмент на нарежданията за превод, подадени към платежната система;
14. валутата или валутите, в които платежната система оперира;
15. наличието на потенциални финансови, оперативни и технически рискове за участниците, както и мерки за управление на тези рискове;

16. тарифата на предлаганите услуги;
17. правилата за управление на финансови и операционни рискове;
18. правилата и техническите способности за защита на информацията срещу неправомерен достъп или употреба;
19. правилата за извънредни ситуации.

(3) Разпоредбите на споразумението по ал. 1 и правилата на платежната система трябва да осигуряват спазването на изискванията на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му. Операторът и участниците са длъжни да спазват правилата и споразумението за съответната платежна система.

Глава оста

ОКОНЧАТЕЛНОСТ НА СЕТЪЛМЕНТА В ПЛАТЕЖНИ СИСТЕМИ И СИСТЕМИ ЗА СЕТЪЛМЕНТ НА ЦЕННИ КНИЖА

Раздел I

Общи положения

Общи положения

Чл. 128. (1) Платежна система и система за сетълмент на ценни книжа по Директива 98/26/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 1998 г. относно окончателността на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа, изменена с Директива 2009/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г., наричани по-нататък „система с окончателност на сетълмента“, е система, която отговаря едновременно на следните условия:

1. представлява писмено споразумение между трима или повече участници, без да се включват системният оператор на тази система, както и агентът по сетълмента, централният съконтрагент, клиринговата къща или непрекият участник, ако има такива, с общи правила и стандартизирани процедури за клиринг, чрез централен съконтрагент или без такъв или за изпълнение на нареждания за преводи между участниците;

2. участниците са избрали законодателството на държава членка да урежда споразумението за системата;

3. правилата и процедурите на системата са съобразени с изискванията за окончателност на сетълмента по тази глава.

(2) Участниците в система с окончателност на сетълмента могат да изберат българското законодателство да урежда споразумението за системата само ако седалището и адресът на управление поне на един от тях се намират на територията на Република България.

(3) Система с окончателност на сетълмента се обслужва от системен оператор. Системният оператор може да действа и като агент по сетълмента, централен съконтрагент или клирингова къща.

(4) Споразумение, сключено между оперативно съвместими системи, не представлява система с окончателност на сетълмента.

(5) Министерството на финансите уведомява Европейския орган за ценни книжа и пазари за системите по ал. 1 и за системните оператори по ал. 3, когато българското законодателство урежда споразумението за системата, след като се извърши проверка за съответствие на правилата и процедурите на системите с изискванията за окончателност на сетълмента.

(6) Българската народна банка предоставя на Министерството на финансите необходимата за извършване на уведомлението по ал. 5 информация относно платежните системи по ал. 1 и системните оператори на платежни системи по ал. 3.

Агент по сетълмента на система с окончателност на сетълмента

Чл. 129. (1) Агент по сетълмента е лице, предоставящо на институциите и/или на централния съконтрагент, участващи в системата, сметки за сетълмент, чрез които се уреждат нарежданията за превод или прехвърляне в тази система, и предоставящо в зависимост от случая кредит на тези институции и/или на централния съконтрагент за целите на сетълмента.

(2) Сметка за сетълмент по смисъла на тази глава е сметка при централна банка, агент по сетълмента или централен съконтрагент, използвана за съхраняване на парични средства или ценни книжа и за сетълмент по сделки между участници в системата.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) За платежни системи с окончателност на сетълмента, когато българското законодателство урежда споразумението за системата, агент по сетълмента е БНБ, освен ако е предвидено друго в този закон.

(4) Сетълментът на парични средства в левове на системи за сетълмент на ценни книжа, за които Министерството на финансите е извършило уведомление по чл. 128, ал. 5, се извършва в платежната система за брутен сетълмент в реално време РИНГС съгласно правилата и процедурите по чл. 145, ал. 4.

Участници в система с окончателност на сетълмента

Чл. 130. (1) Участник в система с окончателност на сетълмента може да е само:

1. Българската народна банка и централна банка на друга държава членка;
2. агент по сетълмента;
3. централен съконтрагент;

4. клирингова къща;

5. институция по смисъла на § 1, т. 15 от допълнителните разпоредби;

6. системен оператор.

7. (нова – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) клирингов член на централен съконтрагент, получил разрешение в съответствие с чл. 17 от Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на трансакции (ОВ, L 201/1 от 27 юли 2012 г.).

(2) Непряк участник в система с окончателност на сетълмента може да е институция по смисъла на § 1, т. 15 от допълнителните разпоредби, централен съконтрагент, агент по сетълмента, клирингова къща или системен оператор, който се намира в договорни отношения с участник в система с окончателност на сетълмента, изпълняваща нареждания за превод или прехвърляне, съгласно които непрекият участник може да подава нареждания за превод или прехвърляне чрез системата, при условие че той е известен на системния оператор.

(3) Съгласно правилата на системата един и същ участник може да действа като централен съконтрагент, агент по сетълмента или клирингова къща в система с окончателност на сетълмента или да осъществява всички тези функции или част от тях.

(4) При поискване от лицата, които имат законен интерес, институциите информират за системите с окончателност на сетълмента, в които участват, и предоставят информация за основните правила, уреждащи функционирането на тези системи.

Оздравителни мерки или прекратителни процедури спрямо участник в система с окончателност на сетълмента

Чл. 131. (1) Оздравителни мерки или прекратителни процедури спрямо участник в система с окончателност на сетълмента са предприетите спрямо банка мерки или процедури по чл. 133 от Закона за кредитните институции, както и всяка друга предвидена в законодателството мярка, прилагана от административен орган или от съда спрямо участник в система и включваща спиране или налагане на ограничения върху неговите сделки или плащания.

(2) Момент на налагане на оздравителните мерки или за откриване на прекратителната процедура е моментът, когато съответният съд или административен орган вземе решение за налагане на мерките или за откриване на процедурата.

(3) При вземането на решение за налагане на оздравителни мерки или за откриване на прекратителна процедура спрямо участник в система с окончателност на сетълмента съответният съд или административен орган незабавно уведомява Министерството на финансите, което уведомява

другите държави членки, Европейския съвет за системен риск и Европейския орган за ценни книжа и пазари.

(4) Налагането на оздравителни мерки или откриването на прекратителна процедура нямат обратно действие по отношение на правата и задълженията на участниците и не могат да доведат до преизчисляване на вземания и задължения на участниците, произтичащи от или свързани с тяхното участие в система с окончателност на сетълмента преди момента на налагането на мерките или откриването на процедурата по ал. 2. Това правило се прилага и по отношение на правата и задълженията на участник в оперативна съвместима система или системен оператор на оперативна съвместима система, който не е участник.

(5) В случай на налагане на оздравителни мерки или откриване на прекратителна процедура спрямо участник в система с окончателност на сетълмента правата и задълженията, произтичащи от или във връзка с неговото участие, се определят от закона, който урежда тази система.

Изпълнение на нареждания за превод или прехвърляне и нетиране в система с окончателност на сетълмента

Чл. 132. (1) Нарежданията за превод или прехвърляне и нетирането поражда правно действие и имат задължителна сила за трети лица дори и в случай на оздравителни мерки или прекратителни процедури спрямо участник в система с окончателност на сетълмента, при условие че нарежданията за превод или прехвърляне са въведени в системата преди момента на налагане на оздравителни мерки или откриване на прекратителна процедура по чл. 131, ал. 2. Това правило се прилага и при оздравителни мерки или прекратителна процедура срещу участник в система с окончателност на сетълмента или в оперативна съвместима система или при оздравителни мерки или прекратителна процедура срещу системния оператор на оперативна съвместима система, който не е участник.

(2) Когато нарежданията за превод или прехвърляне са въведени в система с окончателност на сетълмента след момента на налагане на оздравителните мерки или откриването на прекратителната процедура и се изпълняват в рамките на работния ден, те поражда правно действие и имат задължителна сила за трети лица само ако системният оператор може да докаже, че към момента, в който нарежданията за превод или прехвърляне са станали неотменими, не е знаел и не е бил длъжен да знае за откриването на тази процедура.

(3) Моментът на въвеждане на нареждането за превод или прехвърляне в система с окончателност на сетълмента се определя от правилата на системата.

(4) При оперативна съвместима системи всяка от системите определя в свои собствени правила момента на въвеждане в системата, така че да

гарантира, че правилата на съответните оперативно съвместими системи са съгласувани в това отношение. Правилата на системата относно момента на въвеждане не се засягат от правилата на другите системи, с които тя е оперативно съвместима, освен ако в правилата на всички системи, от които е съставен оперативно съвместимият механизъм, изрично не е предвидено друго.

(5) При налагане на оздравителни мерки или откриване на прекратителна процедура спрямо участник или системен оператор на оперативно съвместима система наличните по сметка за сетълмент на участник в система с окончателност на сетълмента парични суми или ценни книжа могат да се използват за изпълнение на задълженията му в системата или в оперативно съвместимата система през работния ден на налагане на оздравителни мерки или откриване на прекратителна процедура.

(6) Правилата на системата могат да предвидят използването на кредитни улеснения от участника срещу предоставянето на налично и съществуващо обезпечение за покриване на задълженията на този участник в системата или в оперативно съвместима система.

(7) Работният ден по смисъла на този член обхваща сетълмента както през деня, така и през нощта, и включва всички събития, настъпили по време на работния цикъл на система с окончателност на сетълмента.

(8) Разпоредбите на действащото законодателство, свързани с обявяване на нищожността или унищожаемостта на сделки и плащания, извършени преди момента на налагане на оздравителни мерки или откриване на прекратителни процедури, не се прилагат при нетиране и не могат да доведат до отменяне на нетирането.

Неотменимост на нареждане за превод или прехвърляне

Чл. 133. (1) Участник в система с окончателност на сетълмента или трето лице не може да отмени нареждане за превод или прехвърляне след определения в правилата на системата момент.

(2) При оперативно съвместимите системи всяка от системите определя в свои собствени правила момента на неотменимост, така че да гарантира, доколкото е възможно, че правилата на всички оперативно съвместими системи са съгласувани в това отношение. Правилата на системата относно момента на неотменимост не се засягат от правилата на другите системи, с които тя е оперативно съвместима, освен ако в правилата на всички системи, от които е съставен оперативно съвместимият механизъм, изрично не е предвидено друго.

Защита на обезпеченията

Чл. 134. (1) Правата на системен оператор или на участник в система с окончателност на сетълмента върху предоставеното им във връзка със сис-

тема или с оперативно съвместима система обезпечение, както и правата на централните банки на държавите членки или на Европейската централна банка върху предоставеното им обезпечение не могат да бъдат засегнати от оздравителни мерки или прекратителни процедури спрямо предоставилия обезпечението участник, системен оператор на оперативно съвместима система, който не е участник, контрагент на централна банка на държава членка или на Европейската централна банка, както и спрямо всяко трето лице, което предоставя обезпечението. Обезпечението може да се използва за удовлетворяване на тези права.

(2) Когато в рамките на оперативно съвместима система системен оператор е предоставил обезпечение на друг системен оператор, правата на предоставилия обезпечението системен оператор върху предоставеното обезпечение не могат да бъдат засегнати от оздравителни мерки или прекратителни процедури спрямо системния оператор, на който е предоставено обезпечението.

(3) Когато ценни книжа, включително права по ценни книжа, са предоставени като обезпечение на участник, на системен оператор или на централна банка на държава членка или на Европейската централна банка по реда на ал. 1 и 2 и тяхното право или правото на посочено от тях лице – посредник или трето лице, действащи от тяхно име във връзка с ценните книжа, е законно вписано в регистър, счетоводна система или централен депозитар, намиращи се в държава членка, произтичащите от това правоотношения се уреждат от законодателството на държавата, в която обезпечението е регистрирано.

(4) Обезпечение е всеки реализируем актив, включително финансово обезпечение по смисъла на чл. 4 от Закона за договорите за финансово обезпечение, предоставен като залог, включително залог на парично вземане, сделка с уговорка за обратно изкупуване (repo сделка) или друго подобно споразумение, сключено с цел обезпечаване на права и задължения, свързани със система с окончателност на сетълмента или предоставени на централна банка на държава членка или на Европейската централна банка.

Раздел II

Лицензиране на оператор на платежна система с окончателност на сетълмента

Заявление за издаване на лиценз

Чл. 135. (1) Дружество, което иска да получи лиценз за оператор на платежна система с окончателност на сетълмента, когато българското законодателство урежда споразумението за системата, подава до БНБ писмено заявление за издаване на лиценз.

(2) Документите, необходими за издаване на лиценз по ал. 1, се определят с наредба на БНБ.

(3) При подаването на заявление за издаване на лиценз заявителят представя пред БНБ писмена декларация, че подадената със заявлението информация и приложените към заявлението документи са актуални, пълни и достоверни.

(4) Лица, които не са получили лиценз по чл. 138, не могат да извършват дейност като оператор на платежна система, когато българското законодателство урежда споразумението за тази система.

Условия за издаване на лиценз

Чл. 136. (1) За издаване на лиценз по чл. 135, ал. 1 трябва да са изпълнени едновременно следните условия спрямо заявителя:

1. да е регистриран или да е в процес на учредяване като акционерно дружество;

2. да има внесен капитал най-малко 5 млн. лв., от които поне 50 на сто да са внесени като парична вноски;

3. произходът на внесенения в дружеството капитал или на средствата, с които са придобити акции при прехвърлянето им, да е прозрачен и законен;

4. вписаните в Търговския регистър при Агенцията по вписванията седалище и адрес на управление да съвпадат с мястото, където се извършва реално управлението на заявителя;

5. да прилага надеждни правила за управление на дейността по опериране на платежна система с окончателност на сетълмента, включително по отношение на изискванията, посочени в чл. 141, които включват:

а) ясна организационна структура;

б) ясно определени, прозрачни и последователни правила за отговорност;

в) ефективни процедури за установяване, управление, контрол и докладване на рисковете, на които е изложена или може да бъде изложена платежната система;

г) подходящи механизми за вътрешен контрол, включително надеждни и ефективни административни и счетоводни процедури;

6. да осигурява технически, организационни и функционални възможности за упражняване на дейностите на системата, включително механизми и правила за сигурност и за управление на риска, съответстващи на обхвата на платежната система;

7. да представи стратегия и бизнес план за дейността си във връзка с оперирането на платежната система с окончателност на сетълмента, които да са надлежно финансово осигурени и основани върху реалистични икономически прогнози;

8. управляващите и представляващите заявителя и членовете на неговите органи за управление и надзор, включително като представители на

юридически лица, са лица, които притежават необходимата квалификация, професионален опит и надеждност и пригодност, изискванията за които са установени с наредба на БНБ;

9. лицата, които пряко или косвено притежават квалифицирано дялово участие по смисъла на член 4, параграф 1, точка 36 от Регламент (ЕС) № 575/2013 в капитала на заявителя, са доказали своята надеждност с оглед на необходимостта да се гарантира стабилно и разумно управление на оператора на платежна система с окончателност на сетълмента;

10. не е установено, че наличието на тесни връзки по смисъла на член 4, параграф 1, точка 38 от Регламент (ЕС) № 575/2013 между заявителя и други лица може да възпрепятства ефективно упражняване на надзор;

11. да гарантира извършването на сетълмента на нарежданията, приехани от платежната система;

12. платежната система с окончателност на сетълмента, участниците в нея, както и споразумението и правилата за функционирането ѝ да отговарят на изискванията на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му;

13. чрез дейността на платежната система да не се застрашават съвместимостта и единството на функциониране на платежните системи, както и стабилността и сигурността на финансовата система на страната.

(2) Оператор на платежна система с окончателност на сетълмента, който възнамерява да извършва друга дейност освен оперирането на платежната система, за която е лицензиран, уведомява писмено БНБ за това, преди да започне да извършва съответната дейност, като предоставя информация за съответната дейност и свързаните с нея услуги и начина на извършването им.

(3) Когато дейността по ал. 2 представлява предоставяне на технически, информационни и комуникационни услуги, подпомагащи предоставянето на платежни услуги от гоставчици на платежни услуги, операторът осъществява тази дейност при спазване на следните изисквания:

1. прилага стабилна и изчерпателна вътрешна правна рамка за управление на рисковете, свързани с извършването на дейността;

2. осигурява постоянна надеждна и стабилна поддръжка на бизнес процесите, свързани с извършването на дейността.

(4) Когато операторът извършва и друга търговска дейност, БНБ има право да изиска отделянето в самостоятелно дружество на дейността по оперирането на платежната система с окончателност на сетълмента, ако по преценка на БНБ другата дейност засяга или може да засегне финансовата стабилност на оператора или възможността на БНБ като надзорен орган да следи за изпълнението на изискванията на този закон.

Разглеждане на заявление за издаване на лиценз

Чл. 137. (1) В срок до 6 месеца от получаването на заявлението по чл. 135, ал. 1 БНБ извършва проучване за съответствието на представените документи с условията за издаване на лиценз и за възможностите на заявителя да изпълни изискванията за извършване на дейността, за която желае да е лицензиран, и взема решение за издаване на лиценз или отказ за издаване на лиценз. Когато е необходимо, БНБ може да се консултира с други компетентни органи.

(2) Когато при извършване на проучването по ал. 1 БНБ установи, че заявлението е непълно, БНБ може да изиска от заявителя да представи в срок, не по-дълъг от три месеца, необходимите документи и информация.

(3) В срок до 6 месеца от получаването на документите и информацията по ал. 2 БНБ взема решение за издаване на лиценз или отказва издаването на лиценз.

Издаване на лиценз

Чл. 138. (1) Българската народна банка издава лиценз за оператор на платежна система с окончателност на сетълмента, когато заявителят е представил всички изисквани сведения и документи в съответствие с изискванията на този закон и подзаконовите актове по прилагането му и ако по преценка на БНБ заявителят отговаря на условията за издаване на лиценз.

(2) Лицензът по ал. 1 се предоставя за опериране на конкретна платежна система с окончателност на сетълмента за неограничен срок и не може да се прехвърля на друго лице, както и да е обект на правопримство.

(3) Агенцията по вписванията вписва в предмета на дейност опериране на платежна система с окончателност на сетълмента, когато заявителят представи издадения от БНБ лиценз.

(4) Операторът на платежна система с окончателност на сетълмента е длъжен да отговаря на условията по чл. 136 през целия период на действие на издадения лиценз.

Регистър на операторите на платежни системи

Чл. 139. (1) Българската народна банка води регистър на операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента.

(2) Регистърът на операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента е публичен и съдържа:

1. номера на издадения от БНБ лиценз;
2. наименованието и единния идентификационен код на оператора;
3. наименованието и вида на оперираната система;
4. отнемането, преустановяването на действието на издадения лиценз или прекратяването на дейността като оператор на системата.

(3) Операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента не могат да започнат дейност преди вписването им в регистъра.

(4) Регистърът е публично достъпен по електронен път и се актуализира редовно.

Започване на дейност. Промени след издаването на лиценз

Чл. 140. (1) Лицата, получили лиценз за оператор на платежна система с окончателност на сетълмента, могат да започнат да осъществяват дейност, след като представят в БНБ документи и сведения, които удостоверяват, че притежават необходимата информационна, техническа, организационна и функционална готовност за започване на дейността, за която са лицензирани.

(2) След изпълнението на условията по ал. 1 БНБ вписва в регистъра по чл. 139 полученото лиценз лице и датата, от която то ще започне извършването на дейността.

(3) За одиторите на оператор на платежна система по ал. 1 се прилагат съответно чл. 25 и 26.

(4) След получаването на лиценз операторът на платежна система с окончателност на сетълмента уведомява незабавно БНБ за всяка промяна в информацията и документите, представени във връзка с издаването на лиценза.

Извършване на дейност

Чл. 141. (1) По всяко време на извършване на дейността си операторът на платежна система с окончателност на сетълмента следва да изпълнява следните изисквания по отношение на всяка оперирана от него платежна система с окончателност на сетълмента:

1. правилата, процедурите и договорните отношения в системата да са съобразени с изискванията на приложимото към извършваната дейност право;

2. правилата за управление на системата да осигуряват ясно определени йерархични връзки по отношение на ролите и отговорностите на управителните и надзорните органи на оператора;

3. да прилага стабилна рамка за управление на рисковете, на които е изложена или може да бъде изложена платежната система;

4. правилата и процедурите на системата да осигуряват извършването на окончателен сетълмент не по-късно от края на предвидена дата на сетълмент;

5. правилата и процедурите на системата да осигуряват възможност операторът на системата да продължи да изпълнява задълженията си в случай на неизпълнение от страна на участник;

6. да прилага ясни критерии за достъп и участие до платежната система;

7. да прилага механизми за ефикасно и ефективно извършване на дейността, включително относно избора на начини за клиринг и сетълмент, оперативната структура, обхвата на услугите и използваните технологии;

8. да прилага международно признати процедури и стандарти за комуникация с оглед осигуряване на ефикасни плащания, клиринг и сетълмент;

9. правилата за информиране на участниците в системата относно структурата и функционирането на система, както и правата и задълженията на оператора и на участниците в системата да позволяват на участниците да могат да преценят рисковете, на които са изложени с участието си в системата.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 66 от 2023 г., в сила от 1 декември 2023 г.) При определени от нея условия Българската народна банка може да открива сметки на оператора на платежна система с окончателност на сетълмента по чл. 4, ал. 7 от Закона за ограничаване на плащанията в брой за обслужване на операцията на бюджетните организации по събирането на приходи и други постъпления чрез картови плащания.

(3) Българската народна банка издава наредба по прилагането на чл. 136 и на този член.

Отказ за издаване на лиценз

Чл. 142. Българската народна банка отказва издаването на лиценз за оператор на платежна система с окончателност на сетълмента, когато:

1. прецени, че заявителят не отговаря на някое от изискванията по чл. 136;

2. заявителят не е представил необходимите сведения и документи или представените документи съдържат непълна, противоречива или невярна информация.

Отнемане на лиценз

Чл. 143. (1) Българската народна банка може да отнеме издадения лиценз на оператор на платежна система с окончателност на сетълмента, когато:

1. платежната система с окончателност на сетълмента не започне дейност в 6-месечен срок от датата на издаването на лиценза;

2. дейността на платежната система с окончателност на сетълмента е била прекъсната за срок, по-дълъг от 6 месеца;

3. в дейността на платежната система с окончателност на сетълмента са констатирани сериозни нарушения;

4. лицензът е бил издаден въз основа на неверни сведения и документи;

5. платежната система с окончателност на сетълмента е престанала да отговаря на условията за издаване на лиценза;

6. по преценка на БНБ платежната система с окончателност на сетълмента би могла да застраши сигурността на изпълняваните чрез нея

платежни операции, обработка, клиринг или сетълмент на платежните операции.

(2) Българската народна банка предприема мерки за оповестяване на решението за отнемане на лиценза по подходящ начин пред обществеността.

(3) В срок до 7 дни след вземането на решението за отнемане на лиценз на оператор на платежна система с окончателност на сетълмента БНБ отправя искане до Агенцията по вписванията за заличаване на тази дейност от предмета на дейност на съответния търговец в Търговския регистър.

(4) В срок един месец от отнемането или обезсилването по чл. 144 на лиценза операторът на платежна система с окончателност на сетълмента предоставя на БНБ отчети по чл. 155. Отчетите съдържат информация за дейността на оператора на платежна система с окончателност на сетълмента от края на последния отчетен период до отнемането, съответно до обезсилването на издадения лиценз.

Прекратяване на дейността

Чл. 144. (1) Операторът на платежна система с окончателност на сетълмента уведомява БНБ най-малко два месеца предварително за предстоящо вземане на решение за прекратяване на дейността си по опериране на платежна система с окончателност на сетълмента.

(2) С уведомлението по ал. 1 операторът, който желае да прекрати дейността си по опериране на платежна система с окончателност на сетълмента, удостоверява пред БНБ, че е създад необходимата организация и план за прекратяване на дейността на оперираната от него платежна система, без да се застрашава финансовата стабилност на участниците в нея, и е осигурил цялостното и навременно приключване на изпълнението на задълженията по извършваните чрез платежната система платежни операции.

(3) Планът за прекратяване на дейността по ал. 2 съдържа най-малко информацията относно сроковете и условията за преустановяване на приемането на нареждания за превод, сроковете и условията за прекратяване на отношения с участниците и взаимодействието с други платежни системи. Операторът на платежна система с окончателност на сетълмента съгласува с БНБ плана за прекратяване на дейността.

(4) С даването на съгласие от БНБ за прекратяване на дейността лицензът на оператора на платежна система с окончателност на сетълмента се смята за обезсилен, като чл. 143, ал. 2 – 4 се прилагат съответно.

Раздел III

Платежна система за брутен сетълмент в реално време*Платежна система за брутен сетълмент в реално време (РИНГС)*

Чл. 145. (1) Българската народна банка изгражда и оперира платежна система за брутен сетълмент в реално време, наречена РИНГС (Real-time Interbank Gross Settlement System).

(2) РИНГС е платежна система с окончателност на сетълмента, която извършва прехвърляне на парични средства между сметките за сетълмент на участниците в нея окончателно, индивидуално (транзакция по транзакция) и в реално време след получаване от системата на нареждането за превод.

(3) Сетълментът в РИНГС се извършва в левове.

(4) Правилата и процедурите за функционирането на РИНГС и изискванията за участие в нея се определят от БНБ.

(5) Българската народна банка издава наредба по прилагането на този раздел.

Участници в РИНГС

Чл. 146. (1) Участници в РИНГС са:

1. Българската народна банка;
2. лицензирани от БНБ банки и клонове на банки, осъществяващи дейност на територията на страната.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Участници в РИНГС са и банки от държава членка, извършващи дейност на територията на Република България чрез клон.

(3) Участието в РИНГС се осъществява чрез индивидуален код.

(4) Участниците в РИНГС са длъжни да отговарят на изискванията за участие в системата.

(5) Когато БНБ установи, че участник в РИНГС е престанал да отговаря на изискванията за участие в системата или не изпълнява своите задължения, БНБ може да ограничи неговото участие или да го изключи от платежната система.

Агент по сетълмента в РИНГС

Чл. 147. (1) Агент по сетълмента в РИНГС е БНБ.

(2) Българската народна банка води сметки за сетълмент за участниците в РИНГС.

(3) Българската народна банка извършва сетълмент на нареждания за превод по сметките за сетълмент в съответствие с тяхната поредност и при условие че съответният участник има достатъчно средства по своята сметка за сетълмент.

(4) Участниците в РИНГС осигуряват наличието на достатъчно средства по своите сметки за сметълмент за извършване на сметълмента на нарежданията за превод.

(5) В случай на недостиг на средства по сметката за сметълмент БНБ може да предоставя кредит на участник, който подлежи на връщане в същия или най-късно през работния ден, следващ деня, когато е бил предоставен. Предоставянето на кредит от БНБ се осъществява съобразно изискванията на Закона за Българската народна банка.

(6) (Нова – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) Редът за действие при недостиг на средства по сметката за сметълмент на участник платец за извършване на сметълмента на нареждания за превод се определя от БНБ в правилата и процедурите по чл. 145, ал. 4.

Плащания, извършвани задължително през РИНГС

Чл. 148. През РИНГС задължително се извършват следните плащания:

1. всички плащания, по които първоначалният инициатор и крайният получател имат сметки за сметълмент при БНБ;
2. плащания, иницирани от платежни системи и системи за сметълмент на ценни книжа, чийто агент по сметълмента е БНБ;
3. (отм. – ДВ., бр. 8 от 2023 г.)

Клиринг и сметълмент на платежни операции в левове, свързани с платежни карти

(Нов – ДВ, бр. 13 от 2020 г., в сила от 15 август 2020 г.)

Чл. 148а. (Нов – ДВ, бр. 13 от 2020 г., в сила от 15 август 2020 г.) (1) Клиринг и сметълмент на платежни операции в левове, свързани с платежни карти, се извършват от системен оператор на система с окончателност на сметълмента, обработваща платежни операции, свързани с карти, която извършва нетен сметълмент в определен момент в РИНГС, когато са изпълнени едновременно следните условия:

1. издателите на платежните карти са доставчици на платежни услуги, лицензирани от БНБ, или клонове на доставчици на платежни услуги, извършващи дейност на територията на страната;

2. мястото на продажба или терминалното устройство АТМ се намира на територията на Република България.

(2) Мястото на продажба по ал. 1, т. 2 се определя съгласно чл. 2, т. 29 от Регламент (ЕС) 2015/751.

(3) Системният оператор по ал. 1 определя и оповестява публично недискриминационни правила за достъп и условия за участие в платежната система в съответствие с чл. 130, включително по отношение на непреките участници.

*Сетълмент в левове с предварително осигурени средства
по специална сметка*

(Ново – ДВ, бр. 45 от 2022 г.)

Чл. 148б. (1) Сетълментът на незабавни плащания в левове се извършва от системен оператор на платежна система с окончателност на сетълмента, с достъп до РИНГС, който регистрира изпълнението на незабавните плащания.

(2) Сетълментът по ал. 1 се извършва със средства на участниците в съответната платежна система, държани при БНБ.

(3) Българската народна банка може да открива специална сметка на оператор по ал. 1 с цел предварително осигуряване на средства на участниците в съответната платежна система единствено за извършване на незабавни плащания в левове. Средствата по специалната сметка са собственост на участниците. Операторът по ал. 1 поддържа данни за размера на съответните предварително осигурени средства за незабавни плащания на всеки участник към всеки момент. Прехвърлянето на средства на участниците по и от специалната сметка се извършва от оператора по ал. 1 съгласно определен в правилата на съответната платежна система рег.

(4) Операторът по ал. 1 осигурява изпълнението на въведени в съответната платежна система нареждания за превод на незабавни плащания при наличие на достатъчно средства на участника плавец, предварително осигурени за извършване на незабавни плащания.

(5) Регът за действие при недостиг на средства на участника плавец, предварително осигурени за извършване на незабавни плащания, се определя от оператора по ал. 1 в правилата на съответната платежна система.

(6) Върху средствата по сметка по ал. 3 не може да се налага запор и да се извършва принудително изпълнение за задължения на оператора по ал. 1.

(7) При откриването на производство по несъстоятелност за оператора по ал. 1 средствата по сметката по ал. 3 не се включват в масата на несъстоятелността, а се връщат на участниците, като се нареждат за изпълнение от синдика съразмерно на данните от оператора за размера на средствата на участниците за незабавни плащания при БНБ.

(8) Принудително изпълнение и запор върху средства на участник в съответната платежна система по сметката по ал. 3 могат да бъдат извършени само до размера на средствата, собственост на съответния участник съгласно данните от оператора по ал. 1.

(9) (Нова – ДВ, бр. 45 от 2022 г.) За сетълмент на нареждания за превод в левове, базирани на СЕПА схеми на Европейския платежен съвет, се прилагат съответно ал. 1 – 8.

Подаване на нареждания за превод и информация за тях

Чл. 149. (1) Участниците в РИНГС подават до БНБ нареждания за превод чрез кредитен превод.

(2) Платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа, на които БНБ е агент по сетълмента, могат да имат достъп до РИНГС за извършване на плащания.

(3) Българската народна банка изпраща информация до съответните участници в РИНГС за обработените от системата нареждания за превод.

(4) Българската народна банка не извършва сетълмент на нареждания за превод, които не отговарят на установените от нея изисквания.

Срокове за подаване и приемане на нареждания за превод

Чл. 150. (1) Участниците в РИНГС могат да подават до БНБ нареждания за превод в съответствие с графика за работа на системата.

(2) Системата за брутен сетълмент в реално време не извършва сетълмент с дата, различна от посочената в нареждането за превод дата за сетълмент.

Ограничения при изпълнение на нарежданията за превод

Чл. 151. (1) Когато до момента на приключване на работното време на РИНГС участник в нея не притежава достатъчно средства по своята сметка за сетълмент, БНБ отказва изпълнение на нарежданията за превод на този участник, без по тях да е извършен сетълмент. Информацията за тези нареждания се запазва в РИНГС.

(2) В случаите на отказване на изпълнението на нареждане за превод участникът е длъжен в началото на следващия работен ден да отправи с текуща дата до съответните платежни системи по чл. 149, ал. 2 или до РИНГС същото нареждане със същия регистрационен номер.

Гаранционни механизми

Чл. 152. (1) За извършването на сетълмента БНБ може да създава механизми за осигуряване на достатъчна наличност по сметките за сетълмент, включително чрез резервиране на ликвидност и поставяне на изискване за задължителна минимална наличност по всяка сметка.

(2) Българската народна банка може да изисква от системен оператор и от участниците в платежна система или в система за сетълмент на ценни книжа, която извършва нетен сетълмент в определен момент в РИНГС, да създават гаранционни механизми за сетълмента на плащанията на участниците в съответната система.

Раздел IV

**Трансевропейска автоматизирана система за брутен
сетълмент на експресни преводи в реално време***Оператор на системен компонент*

Чл. 153. (1) Българската народна банка може да е оператор на системен компонент към системата за сетълмент в евро „Трансевропейска автоматизирана система за брутен сетълмент на експресни преводи в реално време“ (TARGET2/TARGET2).

(2) Участието в системата по ал. 1 се осъществява съобразно правилата на системата, приети от Европейската централна банка.

(3) Оператор на спомагателна система съгласно правилата по ал. 2 може да използва сметка в TARGET2 с цел осигуряване на сетълмент на нареждания за превод от оперативна съвместима система, с която операторът има споразумение. Върху средствата по такава сметка не може да се налага заповед и да се извършва принудително изпълнение за задължения на оператора.

(4) При откриването на производство по несъстоятелност за оператора по ал. 3 получените средства по сметката не се включват в масата на несъстоятелността, а се нареждат за изпълнение от синдика съразмерно на получените средства към съответните сметки на получателите.

Глава девета**ПЛАТЕЖЕН НАДЗОР**

Раздел I

Осъществяване на платежния надзор*Общи разпоредби*

Чл. 154. (1) Платежният надзор се осъществява от БНБ.

(2) Обект на платежния надзор са:

1. платежните институции, лицензирани от БНБ;
2. доставчиците на услуги по предоставяне на информация за сметка, регистрирани от БНБ;
3. операторите на платежни системи, на които е издаден лиценз по чл. 138, и участниците в тях, лицензирани от БНБ;
4. дружествата за електронни пари, лицензирани от БНБ;
5. банките, лицензирани от БНБ, и клоновете на банки със седалище в трета държава, получили лиценз от БНБ да извършват дейност в Република България чрез клон – относно дейността по предоставяне на платежни услуги и издаване на електронни пари;

б. платежните картови схеми – когато седалището им е в Република България.

(3) За издаване на лицензи, вписване в регистъра по чл. 19 и издаване на разрешения, които произтичат от упражняването на платежния надзор, лицата – обект на платежен надзор, заплащат на БНБ такси по ред и в размери, определени от управителния съвет на БНБ.

(4) Българската народна банка и оправомощените от нея длъжностни лица не носят отговорност за вреди при упражняване на функциите си по платежен надзор, освен ако са действали умишлено.

(5) При упражняване на платежен надзор оправомощените от БНБ длъжностни лица са длъжни да не допускат възникване на конфликт на интереси, при който надзорните им задължения влизат в противоречие с техните собствени интереси.

(6) (Нова – ДВ, бр. 94 от 2019 г.; изм. и доп. – ДВ, бр. 84 от 2023 г.) Като орган за надзор БНБ упражнява правомощията по чл. 108, ал. 4 и 6 от Закона за мерките срещу изпирането на пари и по чл. 14а, ал. 2 от Закона за мерките срещу финансирането на тероризма.

Събиране на информация за нуждите на платежния надзор

Чл. 155. Лицата – обект на платежен надзор, предоставят на БНБ за нуждите на платежния надзор и за статистически цели информация и отчети за дейността си по ред, със съдържание и периодичност, определени с наредба на БНБ.

Правомощия на БНБ

Чл. 156. (1) Във връзка с осъществяването на платежния надзор БНБ има право:

1. на свободен достъп чрез оправомощени служители в служебните помещения на лицата – обект на платежен надзор, включително до счетоводната и оперативната им отчетност;

2. да изисква документи и информация, необходими за наблюдение на спазването на изискванията на този закон;

3. да ползва външни независими експерти;

4. да извършва чрез оправомощени служители проверки на място на лицата – обект на платежен надзор, както и на техни представители, клонове и подизпълнители;

5. да присъства чрез оправомощени служители на заседанията на управителните и контролните органи на лицата – обект на платежен надзор, които могат да изразяват становища и препоръки, които се отразяват в протокола от заседанието.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Българската народна банка може да упражнява правомощията по ал. 1 и по отношение на лицата, за които има

съмнение, че извършват дейност като платежна институция, дружество за електронни пари или доставчик на услуги по предоставяне на информация за сметка без издаден лиценз или регистрация.

(3) Българската народна банка може да упражнява правомощията по ал. 1 и по отношение на банка, получила разрешение за извършване на банкова дейност от компетентните органи на държава членка, осъществяваща дейност чрез клон в Република България, като чл. 87 от Закона за кредитните институции се прилага съответно.

Съдействие при упражняването на платежен надзор

Чл. 157. (1) Лицата – обект на платежен надзор, както и клоновете, представителите и подизпълнителите на платежни институции и дружества за електронни пари са длъжни да осигуряват необходимите документи, информация и съдействие, изисквани с оглед осъществяването на платежния надзор, както и да се въздържат от действия, които биха могли да попречат на неговото провеждане.

(2) За нуждите на платежния надзор, упражняван от БНБ, органите и институциите, осъществяващи публичноправни функции, са длъжни да оказват съдействие и да предоставят на БНБ цялата поискана информация, с която разполагат.

(3) За нуждите на платежния надзор БНБ може да изисква при необходимост информация и документи и от други физически и юридически лица.

Задължение за конфиденциалност при упражняване на платежния надзор

Чл. 158. (1) Членовете на Управителния съвет на БНБ, служителите, експертите и другите лица, работещи за БНБ, са длъжни да пазят професионалната тайна, включително след прекратяването на отношенията им с БНБ.

(2) Професионална тайна е информацията, която БНБ получава или създава за целите на платежния надзор или във връзка с него. Професионалната тайна не представлява служебна тайна по смисъла на Закона за защита на класифицираната информация.

(3) Не е професионална тайна информацията, която подлежи на публикуване или оповестяване съгласно нормативен акт.

(4) Лицата по ал. 1 могат да използват информацията, представляваща професионална тайна, само за целите и при изпълнение на служебните си задължения. Тази информация не може да се разгласява или предоставя на други лица или органи освен посочените в чл. 159.

(5) Ограниченията по ал. 4 не се прилагат, ако информацията се предоставя в обобщен вид, така че да не могат да се идентифицират лицата, за които тя се отнася.

(б) Информацията, получена от лице, задължено да я предоставя по този закон, може да му се предостави обратно при поискване от негова страна.

Предоставяне на информация – професионална тайна

Чл. 159. (1) Лицата по чл. 158, ал. 1 могат да предоставят информация, представляваща професионална тайна, на следните органи във връзка с изпълнението на техните функции или задължения:

1. органите на съдебната власт – в случаите на образувано наказателно производство;

2. съда:

а) в случаите на обжалване на административен акт на БНБ, издаден по реда на този закон;

б) във връзка със съдебно дело, засягащо извършени надзорни действия;

в) в случаите на образувано производство по ликвидация или несъстоятелност на платежна институция или дружество за електронни пари с изключение на информацията, която се отнася до трети лица, които искат да придобият част или цялото предприятие на платежната институция или дружеството за електронни пари в рамките на плана за оздравяването е;

3. органите за финансов надзор в Република България и на Държавна агенция „Национална сигурност“ – в случаи и по ред, определени със съвместни инструкции или споразумения;

4. синдиците или ликвидаторите на платежна институция или дружество за електронни пари, както и на органите, които по закон осъществяват контрол върху платежна институция или дружество за електронни пари в производство по ликвидация или несъстоятелност;

5. одиторите на финансовите отчети на платежна институция или дружество за електронни пари, както и на лицата, които по закон осъществяват контрол върху одиторите на платежна институция или дружество за електронни пари;

6. органите на държави членки, посочени в чл. 160;

7. органите на държави членки, които участват в процедури по ликвидация или несъстоятелност на платежна институция или дружество за електронни пари или в други подобни процедури, както и на органите на държави членки, които отговарят за контрола над платежна институция или дружество за електронни пари в производство по несъстоятелност, ликвидация или в други подобни процедури;

8. органите на други държави членки, които отговарят за предвидените в закон одити на отчетите на платежни институции или дружества за електронни пари, както и на органите, които по закон осъществяват контрол върху одиторите на платежни институции или дружества за електронни пари.

(2) Органите по ал. 1 са длъжни да използват получената информация само за целите, за които им е предоставена, и да не я разпространяват и предоставят на трети лица освен при изпълнение на задължение, предвидено в закон.

(3) Органите по ал. 1, т. 3 – 8 могат да получават информация от БНБ, ако са обвързани от задължение за опазване на професионална тайна, аналогично на установеното в този закон.

(4) Разпоредбите на чл. 158 и на ал. 1 – 3 се прилагат съответно и за информацията, получена от БНБ при осъществяване на платежен надзор над лица – обекти на платежен надзор, които не са платежни институции.

Предоставяне на информация на компетентен орган на трета държава

(Нов – ДВ, бр. 94 от 2019 г.)

Чл. 159а. (Нов – ДВ, бр. 94 от 2019 г.) Лицата по чл. 158, ал. 1 могат да предоставят информация, представляваща професионална тайна, на компетентен орган за надзор над платежни институции и дружества за електронни пари на трета държава въз основа на споразумение по чл. 160а и при условие че:

1. получателят осигурява най-малко същата защита на предоставената информация като предвидената в този закон;
2. получателят има правомощие и е съгласен да предоставя информация от същия вид при поискване от БНБ;
3. обмяната на информация има за цел изпълнението на надзорните функции на посочения орган за надзор;
4. получателят има основателна потребност от исканата информация.

Надзорно сътрудничество

Чл. 160. (1) При упражняването на своите надзорни функции БНБ си сътрудничи със съответните компетентни органи за надзор над платежни институции и дружества за електронни пари на държавите членки и при необходимост с Европейската централна банка и националните централни банки, с компетентните органи за надзор над другите доставчици на платежни услуги, както и със съответните компетентни органи за надзор над платежните системи и системите за сетълмент на ценни книжа, както и с Европейския банков орган.

(2) Българската народна банка има право да обменя информация, необходима за платежния надзор, с органите по ал. 1, както и с други органи на държавите членки, отговорни за спазване на законодателството в областта на защита на личните данни и на предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

(3) Обменът на надзорна информация се извършва при спазване на изискванията относно професионалната тайна, включително като се гарантира защита на личните данни и на търговската тайна.

(4) За целите на осъществяване на надзора по глава шеста БНБ своевременно обменя информация със съответните компетентни органи на другите държави членки и си сътрудничи във връзка с извършването на надзорни дейности или разследване.

(5) Когато обменя информация с други компетентни органи по въпроси, свързани с осъществяване на надзора по глава шеста, при предаването на информацията БНБ може да посочи, че тази информация ще се разкрива само с нейно изрично съгласие и ще се обменя единствено за целите, за които БНБ е дала своето съгласие.

Надзорно сътрудничество с компетентен орган на трета държава

(Нов – ДВ, бр. 94 от 2019 г.)

Чл. 160а. (Нов – ДВ, бр. 94 от 2019 г.) При упражняване на надзорните си функции БНБ може да сключва споразумения със съответните компетентни органи за надзор над платежни институции и дружества за електронни пари на трети държави за сътрудничество и обмяна на информация на реципрочна основа при поемане на задължение за запазване на професионалната тайна.

Предоставяне на информацията, получена от компетентните органи на държави членки

Чл. 161. (1) Разпоредбите на чл. 158 се прилагат и за информацията, получена от БНБ от компетентните надзорни органи на държави членки.

(2) Информацията, получена от БНБ от компетентните надзорни органи на други държави членки, може да се предоставя по реда на този закон на органите по чл. 159 или на други лица и органи, ако е налице изрично писмено съгласие на компетентния надзорен орган на държавата членка, от който е получена информацията, и при спазване на условията, при които е дадено това съгласие.

(3) Българската народна банка може да предоставя получената по реда на чл. 160, ал. 4 информация на съответните компетентни органи, а на други органи, физически или юридически лица – само с изричното съгласие на компетентните органи, които са я разкрили, и единствено за целите, за които тези органи са дали съгласието си да бъде разкрита, освен при надлежно обосновани обстоятелства, като в този случай БНБ незабавно уведомява компетентния орган, който е предоставил информацията.

Отказ за съдействие при надзорно сътрудничество

Чл. 162. (1) По въпроси, свързани с осъществяване на надзора по глава шеста, БНБ може да откаже да съдейства при получено искане за сътрудничество за извършването на разследване или надзорна дейност, или обмен на информация само когато:

1. такова разследване, проверка на място, надзорна дейност или обмен на информация могат да засегнат по неблагоприятен начин суверенитета, националната сигурност или общественения ред на Република България;

2. вече е започнало съдебно производство по отношение на същите лица и за същите действия пред компетентните съдебни органи на Република България;

3. има влязло в сила съдебно решение по отношение на същите лица и за същите действия в Република България.

(2) В случай на отказ по ал. 1 БНБ уведомява по подходящ начин отправителя на искането компетентен орган, като му предоставя възможно най-подробна информация.

Уреждане на разногласия между компетентните органи на различни държави членки

Чл. 163. (1) Когато по искане за обмен на информация по чл. 160, ал. 4 е получен отказ или не са били предприети действия в разумен срок, БНБ може да отнесе въпроса до Европейския банков орган (ЕБО), като поиска съдействието на ЕБО съгласно чл. 19 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски банков орган), за изменение на Решение № 716/2009/ЕО и за отмяна на Решение 2009/78/ЕО на Комисията (ОВ, L 331/12 от 15 декември 2010 г.).

(2) Българската народна банка може да поиска съдействието на ЕБО съгласно чл. 19 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 за уреждане на разногласия с компетентните органи на други държави членки по въпроси, свързани с приложението на чл. 26, 28 – 31 от Директива 2015/2366.

Раздел II

Надзор над операторите на платежни системи

Общи разпоредби

Чл. 164. Българската народна банка упражнява надзор за спазване на изискванията на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му спрямо операторите на платежни системи, на които е издаден лиценз по чл. 138, и участниците в тях, лицензирани от БНБ.

*Назорни мерки спрямо оператор на платежна система
и участници в нея*

Чл. 165. (1) В случай че БНБ установи нарушения в дейността на оператор на платежна система, на който е издаден лиценз по чл. 138, или участник в нея, лицензиран от БНБ, в зависимост от характера и тежестта на установените нарушения тя може:

1. да отправи писмено предупреждение и/или да даде задължителни указания на оператор и/или участник в платежната система;
2. да задължи оператор и/или участник в платежната система да преустанови и да отстрани нарушенията в предварително определен срок;
3. да разпореди на оператора на платежна система да изключи определен участник от платежната система, ако участникът не спазва установените с този закон изисквания или правилата на системата;
4. да разпореди на участниците и оператора на платежна система промени в правилата им, включително промени в правилата на системата;
5. да задължи оператора на платежната система да извърши за своя сметка извънреден вътрешен или външен одит;
6. да наложи на оператора на платежна система временна или постоянна забрана за извършване на дейност на платежната система;
7. да отнеме лиценза на оператора на платежна система, подлежаща на лицензиране.

(2) Мерките по ал. 1, т. 1 могат да се прилагат и спрямо членовете на органите на управление и надзор на оператора на платежната система или на участника, както и спрямо лица, които осъществяват контрол по смисъла на член 4, параграф 1, точка 37 от Регламент (ЕС) № 575/2013 върху оператор или участник в платежна система.

*Назорни мерки спрямо оператор на платежна система
по отношение на извършваната от него дейност по чл. 136, ал. 3*

Чл. 166. Мерките по чл. 165, ал. 1, т. 1, 2 и 4 – 6 могат да се прилагат съответно спрямо оператор на платежна система с окончателност на сегмента и по отношение на извършваната от него дейност, когато тази дейност представлява предоставяне на технически, информационни и комуникационни услуги, подпомагащи предоставянето на платежни услуги, в случай че БНБ установи нарушения в тази дейност.

Раздел III

Надзор над доставчици на платежни услуги и издатели на електронни пари*Общи разпоредби*

Чл. 167. (1) Българската народна банка упражнява надзор за спазване на изискванията на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му спрямо доставчиците на платежни услуги и издателите на електронни пари със седалище в Република България, включително по отношение на дейността им чрез клонове и представители.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 45 от 2022 г.) Когато служебно или въз основа на жалба от ползвател на платежни услуги или държател на електронни пари или от друго заинтересовано лице, включително сдружение на потребители, БНБ установи, че доставчик на платежни услуги, издател на електронни пари или друго лице са допуснали нарушение на този закон, на подзаконовите актове по прилагането му, на Регламент (ЕС) 2015/847, Регламент (ЕС) 2021/1230 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юли 2021 г. относно презграничните плащания в рамките на Съюза (ОВ, L 274/20 от 30 юли 2021 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2021/1230“, на Регламент (ЕС) № 260/2012, както и на Регламент (ЕС) 2015/751 или на делегираните регламенти и регламентите за изпълнение на Директива (ЕС) 2015/2366 и Директива 2014/92/ЕС, БНБ има право да приложи подходящи надзорни мерки и/или да наложи имуществени санкции с цел преустановяване на нарушението.

(3) При подаване на жалба от ползвател на платежни услуги или държател на електронни пари или от друго заинтересовано лице БНБ с отговора си информира подателя на жалбата за възможността да отнесе спора за разглеждане от Помирителната комисия за платежни спорове. Отговорът на БНБ не представлява индивидуален административен акт.

Допълнителни изисквания при упражняване на надзор над платежни институции и дружества за електронни пари

Чл. 168. Надзорните правомощия на БНБ спрямо платежните институции и дружествата за електронни пари се осъществяват в съответствие с рисковете, на които те са изложени или могат да бъдат изложени във връзка с дейността си, както и за поддържане на адекватен на рисковете собствен капитал.

Надзорни мерки спрямо доставчици на платежни услуги и издатели на електронни пари

Чл. 169. (1) В случай че БНБ установи нарушения в дейността на доставчик на платежни услуги или издател на електронни пари по чл. 167, ал. 1, в зависимост от характера и тежестта на установените нарушения тя може:

1. да отправва писмено предупреждение и/или да даде задължителни указания на доставчика на платежни услуги или издателя на електронни пари;
 2. да задължи доставчика на платежни услуги или издателя на електронни пари да преустанови и/или да отстрани нарушението в предварително определен срок;
 3. да изиска извършването на промени във вътрешните правила и процедури на доставчика на платежни услуги или издателя на електронни пари;
 4. да забрани извършването на дейност по предоставяне на някои или на всички платежни услуги или извършването на дейност по издаване на електронни пари, докато не се отстранят констатираните нарушения.
- (2) Българската народна банка може да приложи мерките по ал. 1 и в случаите по чл. 33, ал. 9 и 10.

*Допълнителни надзорни мерки спрямо платежните институции
и дружествата за електронни пари*

Чл. 170. (1) Освен мерките по чл. 169, в случай че БНБ установи нарушения в дейността на платежна институция или дружество за електронни пари, тя може:

1. да задължи платежната институция или дружеството за електронни пари да извършат за своя сметка извънреден одит от друго одиторско дружество, което отговаря на изискванията на чл. 25, ал. 1;
2. да наложи на платежната институция или дружеството за електронни пари по-строги надзорни изисквания от установените за тях при нормалното им функциониране;
3. да ограничи дейността на платежната институция или дружеството за електронни пари, като им забрани да извършват определени сделки, дейности или операции;
4. да ограничи обема на определен вид дейности, извършвани от платежната институция или дружеството за електронни пари, или да изиска увеличение на собствения капитал;
5. да отнеме лиценза на платежната институция или на дружеството за електронни пари.

(2) Българската народна банка може да приложи мерките по ал. 1, т. 2 – 4 и в случаите по чл. 33, ал. 9 и 10.

(3) В случай че БНБ установи нарушения в дейността на доставчик на услуги по предоставяне на информация за сметка, тя може да приложи мерките по ал. 1, т. 1 – 3 или да залочи доставчика на услуги по предоставяне на информация за сметка от регистъра по чл. 19.

Мерки по други нормативни актове

Чл. 171. (1) Прилагането на надзорни мерки по чл. 169 и 170 не засяга възможността за прилагане на мерки по други нормативни актове.

(2) По преценка на БНБ прилагането на надзорни мерки може да се направи обществено достояние.

Раздел IV

Надзор над платежни картови схеми

Надзорни мерки спрямо платежните картови схеми

Чл. 172. (1) Българската народна банка упражнява надзор за спазване изискванията на Регламент (ЕС) 2015/751 спрямо платежните картови схеми, когато седалището им е в Република България.

(2) В случай че БНБ установи нарушения в дейността на платежна картובה схема по ал. 1, в зависимост от характера и тежестта на установените нарушения тя може:

1. да отправи писмено предупреждение и/или да даде задължителни указания на платежната картובה схема;
2. да задължи платежната картובה схема да преустанови и да отстрани нарушенията в предварително определен срок;
3. да изиска извършването на промени във вътрешните правила и процедури на платежната картובה схема;
4. да забрани извършването на дейност, докато не се отстранят констатираните нарушения.

Раздел V

Нарушения

Видове нарушения

Чл. 173. За нарушения по смисъла на чл. 165, ал. 1, чл. 166, чл. 169, ал. 1, чл. 170, ал. 1 и чл. 172, ал. 2 се смятат:

1. нарушение или заобикаляне на този закон, на друг нормативен акт, издаден по неговото прилагане, или на регламентите по чл. 167, ал. 2;
2. неизпълнение на указания и разпореждания на БНБ;
3. възпрепятстване на упражняването на платежен надзор и проверки на място;
4. непредоставяне на изискваната от БНБ информация и документи;
5. неоказване на съдействие, когато такова е било поискано от проверяваното лице;
6. неспазване на условията за издаване на лиценза, когато лицето – обект на платежен надзор, подлежи на лицензиране по реда на този закон;
7. застрашаване или засягане на сигурността и финансовата стабилност на платежна система;
8. застрашаване или засягане на сигурността и финансовата стабилност на финансова институция или дружество за електронни пари, включително

поради извършвана от тях друга търговска дейност, несвързана с предоставянето на платежни услуги, съответно с издаването на електронни пари;

9. (изм. – ДВ, бр. 42 от 2019 г.) нарушения на Закона за мерките срещу изпирането на пари или Закона за мерките срещу финансирането на тероризма и на актовете по прилагането им, установени при извършване на контрола по чл. 108, ал. 6 и на проверките по чл. 108, ал. 4 от Закона за мерките срещу изпирането на пари.

Глава десета

АЛТЕРНАТИВНО РАЗРЕШАВАНЕ НА СПОРОВЕ

Раздел I

Вътрешни процедури

Жалби

Чл. 174. (1) Всеки доставчик на платежни услуги в рамките на вътрешните си правила предвижда процедура за подаване на жалби, решаване на спорове и определяне на обезщетения във връзка с предоставянето на платежни услуги.

(2) Процедурата по ал. 1 се осъществява на български език или на друг език, ако това е уговорено между доставчика на платежни услуги и ползвателя на платежни услуги.

(3) Доставчикът на платежни услуги е длъжен да се произнесе по всяка постъпила жалба в писмена форма на хартиен носител или, ако е уговорено между доставчика на платежни услуги и ползвателя на платежни услуги – на друг дълготраен носител, и да уведоми ползвателя на платежни услуги за решението си в срок до 15 работни дни от получаването на жалбата.

(4) По изключение, когато доставчикът на платежни услуги не може да се произнесе в срока по ал. 3 по независещи от него причини, той е длъжен да изпрати на ползвателя на платежни услуги отговор, в който ясно да посочи причините за забавата, както и срока, в който ползвателят на платежни услуги ще получи решението му по жалбата. Във всички случаи срокът за получаване на решение не може да надвишава 35 работни дни от получаването на жалбата.

(5) Когато доставчикът на платежни услуги не се произнесе в предвидените в ал. 3 и 4 срокове, както и когато решението не удовлетворява ползвателя на платежни услуги, спорът може да се отнесе за разглеждане от Помирителната комисия за платежни спорове. Доставчикът на платежни услуги информира ползвателя на платежни услуги за наличието на тази възможност.

(6) Доставчикът на платежни услуги предоставя по ясен, изчерпателен и достъпен начин, включително в клоновете си, на интернет страницата си, ако има такава, както и в договора, сключен с ползвателя на платежни услуги, информацията по ал. 5, като посочва и къде може да се намери допълнителна информация за Помирителната комисия за платежни спорове и условията за нейното сезиране.

(7) Алинеи 1 – 6 се прилагат и за издателите на електронни пари.

Раздел II

Помирителна комисия за платежни спорове

Статут

Чл. 175. (1) (Изм. – ДВ, бр. 45 от 2022 г.) Помирителната комисия за платежни спорове към Комисията за защита на потребителите е орган за алтернативно разрешаване на национални и трансгранични спорове между доставчици на платежни услуги и ползватели на платежни услуги, както и между издатели на електронни пари и техни клиенти във връзка с прилагането на този закон, на подзаконовите актове по прилагането му, на Регламент (ЕС) 2021/1230, на Регламент (ЕС) № 260/2012 и на Регламент (ЕС) 2015/751.

(2) Помирителната комисия за платежни спорове, наричана по-нататък „комисията“, разглежда национални и трансгранични спорове между лицата по ал. 1, произтичащи от договори за предоставяне на платежни услуги от разстояние по смисъла на Закона за предоставяне на финансови услуги от разстояние. При разглеждане на трансгранични спорове, получени чрез платформата за онлайн решаване на спорове, комисията спазва изискванията на Регламент (ЕС) № 524/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. относно онлайн решаване на потребителски спорове и за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 и Директива 2009/22/ЕО (Регламент за ОРС за потребители), (ОВ, L 165/1 от 18 юни 2013 г.).

(3) Комисията е независима и към нея не могат да се отправят задължителни указания относно изпълнението на дейността е.

Състав на Помирителната комисия за платежни спорове

Чл. 176. (1) Помирителната комисия за платежни спорове се състои от председател и заместник-председател, определени от управителя на БНБ, и членове – лица, посочени в листи, утвърдени от представителна организация на банките и от Комисията за защита на потребителите. Във всяка листа трябва да се включат най-малко три лица с необходимата квалификация. Те не могат да бъдат освобождавани без основателни причини.

(2) Помирителното производство се разглежда в състав от трима членове, който включва председателя или заместник-председателя на комисия-

та и по един член от съответните листи. Членовете на комисията за всяко помирително производство се определят от председателя на ротационен принцип.

(3) При невъзможност на някой от членовете да участва в отделно помирително производство председателят или заместник-председателят на комисията определя друг член измежду включените в съответната листа лица.

(4) Членовете на комисията, председателят и заместник-председателят са длъжни да са обективни и безпристрастни при изпълнение на задълженията си. Те нямат право да разгласяват търговската, служебната, банковата и професионалната тайна или други сведения, станали им известни при или по повод изпълнение на техните задължения.

(5) Ежегодно, до един месец след изтичането на календарната година, председателят на комисията изготвя годишен доклад за дейността, който предоставя на Българската народна банка, на Комисията за защита на потребителите и на организациите, утвърдили листите по ал. 1. При изготвяне на годишния доклад се спазват изискванията на чл. 181ж от Закона за защита на потребителите. Годишният доклад се публикува на интернет страницата на Помирителната комисия за платежни спорове.

Принципи на помирителното производство

Чл. 177. (1) (Изм. – ДВ, бр. 17 от 2019 г.) При решаване на спорове комисията спазва принципите на доброволност, експертност, независимост, безпристрастност, прозрачност, ефективност, справедливост, свобода и законосъобразност, заложили в глава девета, раздел II от Закона за защита на потребителите, и изискванията за защита на личните данни.

(2) Производството пред комисията не е задължителна предпоставка за предявяване на иск в съда.

Помирително производство

Чл. 178. (1) Помирителното производство започва с подаване на заявление до комисията. Заявлението се подава в писмена форма, както и по електронна поща или онлайн чрез интернет страницата на Комисията за защита на потребителите.

(2) Изискванията към заявлението по ал. 1, условията и редът за образуване и прекратяване на помирителното производство и за разглеждане и разрешаване на спорове от компетентността на комисията, както и максималният паричен праг на споровете се определят с правилник, утвърден от управителя на БНБ. Правилникът се обнародва в „Държавен вестник“.

(3) Помирителната комисия за платежни спорове при поискване предоставя на страните на траен носител информация относно процедурата за преждане на помирителното производство.

Помирително предложение

Чл. 179. (1) След извършване на необходимите действия по изясняване на спора комисията изготвя и приема писмено помирително предложение за неговото разрешаване.

(2) Приемането на предложението от двете страни има силата на споразумение между тях.

(3) Когато страните по спора са сключили споразумение, но някоя от тях не изпълнява задълженията си по него, другата страна може да се обърне към съда за разглеждане на спора – предмет на споразумението.

Разходи за производството

Чл. 180. (1) Страните не заплащат такса за разглеждане на спора от комисията. Направените от страните разноски са за тяхна сметка.

(2) Разходите за възнаграждения на членовете на комисията се поемат от организациите, които са ги определили. Комисията за защита на потребителите осигурява персонал и подходящи условия за работа на Помирителната комисия за платежни спорове.

Сътрудничество

Чл. 181. В случаи на трансгранични спорове комисията си сътрудничи със съответните органи за алтернативно разрешаване на спорове в държавите членки, като обменя информация и становища с тях.

Неуредените въпроси

Чл. 182. За неуредените въпроси за дейността на комисията като орган за алтернативно решаване на спорове се прилагат разпоредбите на глава девета, раздел II от Закона за защита на потребителите.

Глава единадесета

БЕНЧМАРКОВЕ

Компетентен орган

Чл. 183. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 45 от 2022 г.; изм. – ДВ, бр. 8 от 2023 г.) Българската народна банка е компетентен орган по смисъла на чл. 23б, параграф 7 и чл. 40, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2016/1011 на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2016 г. относно индекси, използвани като бенчмаркове за целите на финансови инструменти и финансови договори или за измерване на резултатите на инвестиционни фондове, и за изменение на Директиви 2008/48/ЕО и 2014/17/ЕС и на Регламент (ЕС) № 596/2014 (ОВ, L 171/1 от 29 юни 2016 г.), наречан по-нататък „Регламент (ЕС) 2016/1011“, за изпълнението на задълженията по отношение на бенчмаркове за лихвени проценти от администраторите и от поднадзорните субекти по чл. 3,

параграф 1, т. 17, букви „а“, „з“ и „и“ от Регламент (ЕС) 2016/1011, чието седалище се намира в Република България и за извършването на оценката по чл. 236, параграф 5, буква „а“ от Регламент (ЕС) 2016/1011 по отношение на бенчмаркове за лихвени проценти, използвани от същите субекти.

(2) При изпълнение на задълженията по ал. 1 подуправителят на БНБ, ръководещ управление „Банково“, или определено от него длъжностно лице упражнява правомощията по чл. 41, параграф 1, букви „а“ – „г“ от Регламент (ЕС) 2016/1011, а управителният съвет на БНБ – правомощията по чл. 41, параграф 1, букви „д“ – „й“.

(3) При установяване на нарушения, посочени в чл. 42, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/1011, управителният съвет на БНБ може да приложи мерките по чл. 42, параграф 2, букви „а“ – „д“ от Регламент (ЕС) 2016/1011.

Глава дванадесета

ИЗДАВАНЕ И ОБЖАЛВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИ АКТОВЕ

Издаване и обжалване на административни актове

Чл. 184. (1) (Доп. – ДВ, бр. 37 от 2019 г.; изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Индивидуалните административни актове по този закон се издават от управителния съвет на БНБ по предложение на подуправителя, ръководещ управление „Банково“, с изключение на индивидуалните административни актове по чл. 2, ал. 3 и 4, чл. 29, чл. 43, ал. 3 и чл. 100, ал. 10 от този закон, както и по чл. 33, параграфи 6 и 7 от Регламент (ЕС) 2018/389, които се издават от подуправителя, ръководещ управление „Банково“.

(2) Административните актове на БНБ се мотивират и подлежат на незабавно изпълнение.

(3) Административните актове могат да се обжалват пред Върховния административен съд относно тяхната законосъобразност по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Съдът не може да спре изпълнението на акта до окончателното произнесяне по жалбата.

(4) В съдебните производства по ал. 3, когато е необходимо извършването на съдебно-счетоводна или съдебно-икономическа експертиза, съдът назначава вещи лица от списъка по чл. 151, ал. 3 от Закона за кредитните институции.

(5) Индивидуалните административни актове по този закон се съобщават на адресатите им чрез връчване срещу подпис или чрез електронна поща или факс, ако страната е посочила такива, или чрез връчване с препоръчано писмо с обратна разписка. Връчването с препоръчано писмо с обратна разписка се извършва на постоянния адрес на лицето, ако то е физическо лице, или по неговото седалище и адрес на управление, ако е юридическо лице.

(6) Когато административният акт не се връчи по един от посочените в ал. 5 начини, той се смята за връчен с поставянето му на публично достъпно място в сградата на БНБ. Последното обстоятелство се удостоверява с протокол, съставен от длъжностни лица, определени със заповед на поддиректора, ръководещ управление „Банково“.

(7) При прилагането на надзорни мерки чл. 26 и 34 от Административнопроцесуалния кодекс не се прилагат.

Глава тринадесета

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Глоби и имуществени санкции

Чл. 185. (1) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Който извърши или допусне извършването на нарушение на този закон, на подзаконовите актове по прилагането му, както и на делегираните регламенти и регламентите за изпълнение на Директива (ЕС) 2015/2366 и Директива 2014/92/ЕС, ако деянието не съставлява престъпление, се наказва с глоба в размер от 1000 до 5000 лв., а при повторно нарушение – от 5000 до 10 000 лв. Ако нарушителят е юридическо лице, се налага имуществена санкция в размер от 10 000 до 20 000 лв., а при повторно нарушение – от 20 000 до 30 000 лв.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) На оператор на платежна система, който извърши или допусне извършването на нарушение на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 40 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 60 000 лв.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) На гоставчик на платежни услуги, подлежащ на надзор по чл. 167, ал. 1, който извърши или допусне извършването на нарушение на този закон, на подзаконовите актове по прилагането му, както и на делегираните регламенти и регламентите за изпълнение на Директива (ЕС) 2015/2366 и Директива 2014/92/ЕС, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 40 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 60 000 лв.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) На участник в платежна система, който извърши или допусне извършването на нарушение на този закон и на подзаконовите актове по прилагането му, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 40 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 60 000 лв.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) На оператор на платежна система, гоставчик на платежни услуги или участник в платежна система, който не изпълни приложена от БНБ надзорна мярка, се налага имуществена санкция в размер от 50 000 до 100 000 лв., а при повторно нарушение – от 100 000 до 200 000 лв.

(6) Който извърши нарушение на чл. 3, ал. 2 или чл. 34, ал. 3, ако деянието не съставлява престъпление, се наказва с глоба в размер от 5000 до 20 000 лв., а при повторно нарушение – от 20 000 до 40 000 лв. Ако нарушителят е юридическо лице, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 40 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 80 000 лв.

(7) Който извърши нарушение на чл. 135, ал. 4, ако деянието не съставлява престъпление, се наказва с глоба в размер от 20 000 до 50 000 лв., а при повторно нарушение – от 50 000 до 100 000 лв. Ако нарушителят е юридическо лице, се налага имуществена санкция в размер от 50 000 до 100 000 лв., а при повторно нарушение – от 100 000 до 200 000 лв.

*Глоби и имуществени санкции при нарушение
на Регламент (ЕС) 2015/847, на Регламент (ЕС) 2021/1230,
на Регламент (ЕС) № 260/2012 и на Регламент (ЕС) 2015/751*

(Загл. изм. – ДВ, бр. 45 от 2022 г.)

Чл. 186. (1) (Изм. – ДВ, бр. 45 от 2022 г.) Който извърши нарушение на Регламент (ЕС) 2015/847, на Регламент (ЕС) 2021/1230, на Регламент (ЕС) № 260/2012 или на Регламент (ЕС) 2015/751, се наказва с глоба в размер от 1000 до 3000 лв., а при повторно нарушение – от 3000 до 5000 лв. Ако нарушителят е юридическо лице, се налага имуществена санкция в размер от 5000 до 10 000 лв., а при повторно нарушение – от 10 000 до 20 000 лв.

(2) Когато нарушителят е доставчик на платежни услуги или на платежна картова схема, се налага имуществена санкция в размер от 10 000 до 40 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 80 000 лв.

*Глоби и имуществени санкции при нарушение
на Регламент (ЕС) 2016/1011*

Чл. 187. (1) Който извърши нарушение на чл. 4 – 10, чл. 11, параграф 1, букви „а“, „б“, „в“ и „г“, чл. 11, параграфи 2 и 3, чл. 12 – 16, 21, чл. 23 – 29 и 34 от Регламент (ЕС) 2016/1011 по отношение на бенчмаркове за лихвени проценти, се наказва с глоба в размер от 2500 до 1 000 000 лв. Когато нарушителят е юридическо лице или едноличен търговец, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 лв. до по-голямата сума между 10 на сто от общия годишен оборот според последния годишен финансов отчет, одобрен от ръководния му орган, или 2 000 000 лв.

(2) Който извърши нарушение на чл. 11, параграф 1, буква „г“ или чл. 11, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2016/1011 по отношение на бенчмаркове за лихвени проценти, се наказва с глоба в размер от 1500 до 200 000 лв. Когато нарушителят е юридическо лице или едноличен търговец, се налага имуществена санкция в размер от 10 000 лв. до по-голямата сума между 2 на

сто от общия годишен оборот според последния годишен финансов отчет, одобрен от ръководния му орган, или 500 000 лв.

(3) Когато стойността на реализираната печалба или избегнатата загуба в резултат на нарушението по ал. 1 и 2 може да се определи, на нарушителя се налага глоба, съответно имуществена санкция, в размер от минималния размер по ал. 1, съответно по ал. 2, до тройния размер на реализираната вследствие на нарушението печалба или на избегнатата вследствие на нарушението загуба.

(4) За целите на ал. 1 и 2, когато юридическото лице е предприятие майка или дъщерно предприятие на предприятие майка, което трябва да изготвя консолидирани финансови отчети в съответствие с Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета (ОВ, L 182/19 от 29 юни 2013 г.), за съответен общ годишен оборот се приема общият годишен оборот или съответният вид доход в съответствие с Директива 86/635/ЕИО на Съвета от 8 декември 1986 г. относно годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети на банки и други финансови институции – за банките, и Директива 91/674/ЕИО на Съвета от 19 декември 1991 г. относно годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети на застрахователните предприятия – за застрахователните дружества, според последните налични консолидирани отчети, които са одобрени от ръководния орган на крайното предприятие майка, или ако лицето е асоциация – 10 на сто от общия оборот на неговите членове.

Издаване и обжалване на наказателни постановления

Чл. 188. (1) (Доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) Актовете за установяване на нарушенията по чл. 185 – 187 се съставят от оправомощени от подуправителя на БНБ, ръководещ управление „Банково“, лица в срок 6 месеца от деня, в който нарушителят е открит, но не по-късно от 5 години от извършването на нарушението, а наказателните постановления се издават от подуправителя или от оправомощено от него лице.

(2) Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

(3) Българската народна банка може да оповести всяко влязло в сила наказателно постановление, с което е наложено наказание или имуществена санкция, доколкото това оповестяване не би изложило на сериозна опасност финансовите пазари или не би причинило несъразмерна вреда на засегнатите

страни. За нарушения на Регламент (ЕС) 2016/1011 се прилага чл. 45 от Регламент (ЕС) 2016/1011.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Валъор“ е референтна дата, използвана от доставчик на платежни услуги за изчисляване на лихвите по средствата, с които е задължена или заверена платежната сметка. Когато не е договорено олихвяване на платежната сметка, валъор е датата, на която доставчикът на платежни услуги е длъжен да задължи или завери платежната сметка.

2. (изм. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) „Група“ е група предприятия по смисъла на Закона за счетоводството или предприятия съгласно определенията в членове 4, 5, 6 и 7 от Делегиран регламент (ЕС) № 241/2014 на Комисията от 7 януари 2014 г. за допълване на Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти за капиталовите изисквания за институциите (ОВ, L 74/8 от 14 март 2014 г.), които са свързани помежду си чрез връзка, посочена в член 10, параграф 1 или в член 113, параграф 6 или 7 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

3. „Директен дебит“ е национална или презгранична платежна услуга по задължаване на платежна сметка на платеца, когато платежната операция се извършва по инициатива на получателя въз основа на даденото съгласие от платеца на получателя, на доставчика на платежни услуги на получателя или на доставчика на платежни услуги на платеца.

4. „Платежна операция, иницизирана от разстояние“ е платежна операция, иницизирана по интернет или посредством устройство, което може да се използва за дистанционна връзка.

5. „Доставчик на платежни услуги, обслужващ сметка“ е доставчик на платежни услуги, предлагащ и поддържащ платежната сметка на платеца.

6. „Доставчик на услуги по иницизиране на плащане“ е доставчик на платежни услуги, предоставящ услугите по чл. 4, т. 7.

7. „Доставчик на услуги по предоставяне на информация за сметка“ е доставчик на платежни услуги, предоставящ услугите по чл. 4, т. 8.

8. „Дълготраен носител“ е всеки инструмент, който позволява на ползвателя на платежни услуги да съхранява адресирана до него информация по начин, достъпен за последващи справки, за период, достатъчен за целите, за които е предоставена информацията, и който позволява непроменено възпроизвеждане на съхранената информация. За дълготрайни носители се смятат разпечатки от устройства за разпечатване на извлечения по сметки, дискети, CD-ROM, DVD, компютърни твърди дискове, на които може да се съхраняват електронни съобщения, интернет страници, които са достъпни за последващи справки, за срок, достатъчен за целите на информацията

и позволяващ непромененото възпроизвеждане на съхранената информация, и други.

9. „Държава членка“ е държава – членка на Европейския съюз, или друга държава, която принадлежи към Европейското икономическо пространство.

10. „Държава членка по произход“ е държава членка, в която се намира седалището на доставчика на платежни услуги, а когато доставчикът на платежни услуги няма седалище съгласно националното му право – държавата членка, в която се намира централното му управление.

11. „Дъщерно дружество“ е юридическо лице, контролирано от друго юридическо лице (предприятие майка). Юридически лица, които са дъщерни на дъщерното дружество, също се смятат за дъщерни дружества на предприятието майка.

12. „Електронна съобщителна мрежа“ е понятие по смисъла на § 1, т. 15 от допълнителните разпоредби на Закона за електронните съобщения.

13. „Електронна съобщителна услуга“ е понятие по смисъла на § 1, т. 17 от допълнителните разпоредби на Закона за електронните съобщения.

14. „Издаване на платежни инструменти“ е платежна услуга, предоставяна от доставчик на платежни услуги, сключил договор с платеца за предоставяне на платежен инструмент за инициране на платежни операции и за тяхната обработка.

15. „Институция“ е участваща/участващ в система с окончателност на сетълмента и отговорна/отговорен за изпълнението на финансовите задължения, произтичащи от нареждания за превод в рамките на системата:

а) банка по смисъла на чл. 2, ал. 5 от Закона за кредитните институции, кредитна институция по смисъла на чл. 4, параграф 1 от Директива 2006/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2006 г. относно предприемането и осъществяването на дейност от кредитните институции (преработена), включително институциите, изброени в чл. 2 от директивата;

б) инвестиционен посредник съгласно Закона за пазарите на финансови инструменти и чл. 4, параграф 1, т. 1 от Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно пазарите на финансови инструменти, с изключение на институциите, изброени в чл. 2, параграф 1 от директивата.

16. „Клирингова къща“ е субект, който отговаря за изчисляването на нетните позиции на институциите, евентуален централен съконтрагент и/или евентуален агент по сетълмента.

17. „Клон на платежна институция“ е място на стопанска дейност, представляващо юридически необособена част от платежна институция, чрез което се извършват пряко всички или някои от дейностите на платежната институция. За извършване на дейност като платежна институция на територията на Република България чрез клон платежната институция,

лицензирана в държава членка, създава един клон независимо от броя на местата на дейност.

18. „Кредитен лихвен процент“ е лихвен процент, плащан на потребителя във връзка с притежаването на средства по платежна сметка.

19. „Кредитен превод“ е национална или презгранична платежна услуга за заверяване на платежна сметка на получателя посредством една или няколко платежни операции, извършвани по платежна сметка на платеца от доставчика на платежни услуги, който води платежната сметка на платеца, въз основа на дадено от платеца нареждане.

20. „Наличен паричен превод“ е платежна услуга, при която средствата се предоставят от платеца, без да са открити платежни сметки на името на платеца или на получателя, с единствена цел прехвърляне на съответната сума на получателя или на друг доставчик на платежни услуги, действащ от името на получателя, и/или когато тези средства се получават от името на получателя и са на негово разположение.

21. „Нареждане за периодични преводи“ е разпореждане на платеца до доставчика на платежни услуги, който води платежната сметка на платеца, да извършва кредитни преводи на редовни интервали или на предварително определени дати.

22. „Нареждане за превод“ е всяко нареждане на участник в система с окончателност на сетълмента да предостави на разположение на получателя парична сума чрез записване по сметките на кредитна институция, централна банка, централен съконтрагент или агент по сетълмента или всяко друго нареждане, водещо до поемане или изпълнение на задължение за плащане съгласно правилата на системата.

23. „Нареждане за прехвърляне“ е всяко нареждане на участник в система с окончателност на сетълмента да прехвърли правото на собственост или лихвата върху ценна книга или ценни книжа чрез записване в регистър или по друг начин.

24. „Невалиден уникален идентификатор“ е идентификатор, който не отговаря на стандартизираните изисквания, ако има такива.

24а. (нова – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) „Незабавно плащане в левове“ е кредитен превод в левове в съответствие със SEPA схемата за незабавни плащания на Европейския платежен съвет с изключение на валутата на превода, което може да бъде изпълнявано 24 часа в денонощието, всеки календарен ден в годината, с незабавна или близка до незабавната обработка и заверяване на сметката на получателя с потвърждение на платеца в рамките на секунди след инициране на плащането.

25. „Нетиране“ е преобразуване на всички вземания и задължения, произтичащи от нареждания за превод, които участник или участници издават или получават от един или повече други участници, така че само едно нетно вземане може да се иска или едно нетно задължение се дължи.

26. „Овърдрафт“ е изрично уговорен кредит, с който доставчик на платежни услуги предоставя на потребителя възможността да ползва средства, надвишаващи наличността по платежната му сметка.

27. „Оперативно съвместими системи“ са две или повече системи с окончателност на сетълмента, чиито системни оператори са сключили помежду си споразумение, предвиждащо изпълнение на нареждания за превод между различните системи.

28. „Оператор на платежна система“ е системен оператор, който носи юридическа отговорност за функционирането на платежна система.

29. „Персонализирани средства за сигурност“ са персонализирани характеристики, предоставени от доставчика на платежни услуги на ползвател на платежни услуги за целите на установяване на идентичността и/или установяване на автентичността.

30. „Платежен инструмент“ е персонализирано/персонализирани устройство/устройства и/или набор от процедури, договорени между ползвателя на платежни услуги и доставчика на платежни услуги и използвани от ползвателя на платежни услуги с цел подаване на платежно нареждане.

31. (доп. – ДВ, бр. 13 от 2020 г.) „Платежна операция“ е действие, предприето от платеца или от негово име или от получателя, по внасяне, прехвърляне или теглене на средства, независимо от основното правоотношение между платеца и получателя.

32. „Платежна сметка“ е сметка, водена на името на един или повече ползватели на платежни услуги, използвана за изпълнението на платежни операции.

33. „Платежно нареждане“ е всяко нареждане от платеца или получателя към доставчика на платежни услуги, с което се разпорежда изпълнението на платежна операция.

34. „Платец“ е физическо или юридическо лице, което е титуляр на платежна сметка и разпорежда изпълнението на платежно нареждане по тази сметка, а когато липсва платежна сметка – физическо или юридическо лице, което дава платежно нареждане.

35. „Платежна картова схема“ е понятие по смисъла на чл. 2, т. 16 от Регламент (ЕС) 2015/751.

36. „Платежна марка“ е всяко наименование, израз, знак, символ, в материален или цифров вид, или съчетание от тях, което посочва по коя платежна картова схема се извършват платежните операции, свързани с карта.

36а. (нова – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) „Платежна схема“ е единен набор от договорени между доставчици на платежни услуги правила, практики, стандарти и/или насоки за прилагане относно изпълнението на платежни операции на територията на Европейския съюз и/или в рамките на държавите членки, който е отделен от всяка инфраструктура или платежна система, поддържаща функционирането му.

37. „Повторно“ е нарушението, извършено в едногодишен срок от влизането в сила на наказателното постановление, с което е наложено наказание за същото по вид нарушение.

38. „Ползвател на платежни услуги“ е физическо или юридическо лице, което се ползва от платежна услуга в качеството си на плащател или на получател, или и в двете си качества.

39. „Получател“ е физическо или юридическо лице, определено като краен получател на средства, които са предмет на платежна операция.

40. „Потребител“ е физическо лице – ползвател на платежна услуга, което при договори за предоставяне на платежни услуги извършва дейност, различна от неговата търговска или професионална дейност.

41. „Пребиваващ законно в Европейския съюз“ е физическо лице, което има право да пребивава в държава членка по силата на акт на Европейския съюз или на националното право, включително потребители без постоянен адрес, лица, търсещи убежище съгласно Конвенцията за статута на бежанците, съставена в Женева на 28 юли 1951 г., и Протокола за статута на бежанците от 1967 г. (ратифицирани със закон – обн., ДВ, бр. 36 от 1992 г.; доп., бр. 30 от 1993 г.), (ДВ, бр. 88 от 1993 г.) и други приложими международни договори.

42. „Предприятие майка“ е юридическо лице, което упражнява контрол спрямо едно или повече дружества (дъщерни дружества).

43. „Прехвърляне на платежна сметка“ или „услуга по прехвърляне“ е прехвърляне по искане на потребителя от един доставчик на платежни услуги към друг на информацията относно всички или някои нареждания за периодични преводи, периодични директни дебити и периодични входящи кредитни преводи, извършвани по платежна сметка, и/или прехвърляне на положителното салдо, ако има такова, от една платежна сметка към друга платежна сметка със или без закриване на предишната платежна сметка.

44. „Прехвърлящ доставчик на платежни услуги“ е доставчик на платежни услуги, от който се подава необходимата за извършване на прехвърлянето информация в процедурата по прехвърляне на платежна сметка.

45. „Приемане на плащания с платежни инструменти“ е платежна услуга, предоставена от доставчик на платежни услуги, който сключва договор с получателя да приема и обработва плащания с платежни инструменти, които водят до прехвърляне на средства към получателя.

46. „Приемащ доставчик на платежни услуги“ е доставчик на платежни услуги, към който се подава необходимата за извършване на прехвърлянето информация в процедурата по прехвърляне на платежна сметка.

47. „Приемаща държава“ е държава членка, различна от държавата членка по произход, в която доставчикът на платежни услуги има клон или представител, или предоставя директно платежни услуги.

48. „Работен ден“ е денят, в който съответният доставчик на платежни услуги на платеца или доставчикът на платежни услуги на получателя, които участват в изпълнението на платежната операция, осъществяват дейност, необходима за изпълнението на платежната операция.

49. „Регистрационен номер“ е предварително оповестен набор от данни или уникален номер, присвояван от доставчика на платежни услуги, който позволява еднозначно идентифициране на платежната операция.

50. „Референтен лихвен процент“ е лихвеният процент, използван като основа за изчисляване на приложимия лихвен процент и който произтича от общодостъпен източник, който може да се провери от двете страни по договор за предоставяне на платежна услуга.

51. „Референтен обменен курс“ е обменният курс, използван като основа за изчисляване при обмяна на валута, който е предоставен от доставчика на платежни услуги или от общодостъпен източник.

52. „Свърховърдрафт“ е мълчаливо приет овърдрафт, при който доставчик на платежни услуги предоставя на потребителя възможността да ползва средства, надвишаващи наличността по платежната му сметка или договорения размер на овърдрафта.

53. „Системен оператор“ е субект или субекти, които носят юридическа отговорност за функционирането на дадена система.

54. „Собствен капитал“ е понятие по смисъла на член 4, параграф 1, точка 118 от Регламент (ЕС) № 575/2013, където най-малко 75 на сто от капитала от първи ред е под формата на базов собствен капитал от първи ред съгласно член 50 от същия регламент, а капиталът от втори ред е по-малък или равен на една трета от капитала от първи ред.

55. „Средства“ са банкноти и монети, пари по сметка и електронни пари.

56. „Средства за дистанционна комуникация“ са средства, чрез които може да се сключи договор за платежна услуга без едновременното физическо присъствие на доставчика и ползвателя на платежни услуги.

57. „Съвместяване на марки“ е включването на две или повече платежни марки или приложения за плащане на една платежна марка в един платежен инструмент.

58. „Такси“ са всички плащания и неустойки, които ползвател дължи на доставчика на платежни услуги за или във връзка с предоставянето на услуги, свързани с платежна сметка.

59. „Уникален идентификатор“ е комбинация от букви, цифри или символи, съобщена от доставчика на платежни услуги на ползвателя на платежни услуги, която трябва да се предостави от ползвателя на платежни услуги при изпълнение на платежна операция, за да може еднозначно да се установи другият ползвател на платежни услуги и/или неговата платежна сметка.

60. „Услуги, свързани с платежната сметка“ по смисъла на глава шеста, са всички услуги, свързани с откриването, използването и закриването на

платежна сметка, включително платежни услуги и платежни операции по смисъла на чл. 2, ал. 1, т. 8, както и овърдрафт и свръховърдрафт.

61. „Услуга по инициране на плащане“ е услуга, при която се иницира плащане по искане на ползвателя на платежни услуги по отношение на платежна сметка, поддържана при друг доставчик на платежни услуги.

62. „Услуга по предоставяне на информация за сметка“ е онлайн услуга, при която се предоставя обобщена информация за една или повече платежни сметки, поддържани от ползвателя на платежни услуги при един или повече други доставчици на платежни услуги.

63. „Установяване на идентичността“ е процедура, която позволява на доставчика на платежни услуги да провери самоличността на ползвателя на платежни услуги, включително използването на персонализираните средства за сигурност на ползвателя.

64. „Ценни книжа“ по смисъла на глава осма са финансови инструменти по смисъла на чл. 4 от Закона за пазарите на финансови инструменти.

65. (изм. – ДВ, бр. 12 от 2021 г.) „Централен съконтрагент“ е понятие по смисъла на чл. 2, т. 1 от Регламент (ЕС) № 648/2012.

66. „Цифрово съдържание“ са стоки или услуги, които са произведени и представени в цифров вид и чието използване или потребление е ограничено до техническо устройство, и които не включват използването или потреблението на физически стоки или услуги.

67. „Чувствителни данни за плащанията“ са данни, включително персонализираните средства за сигурност, които могат да се използват за извършването на измама. Името на титуляря на сметката и номерът на сметката не представляват чувствителни данни за плащанията за дейността на доставчиците на услуги по инициране на плащане и на доставчиците на услуги по предоставяне на информация за сметка.

68. (нова – ДВ, бр. 84 от 2023 г.) „Близък сътрудник“ е:

а) всяко физическо лице, което заема ръководна длъжност в юридическо лице, в което заявителят или лице, управляващо и представляващо заявителя или член на неговите органи за управление и надзор, заема ръководна длъжност или е негов действителен собственик;

б) всяко физическо лице, което е действителен собственик на юридическо лице, в което заявителят или лице, управляващо и представляващо заявителя или член на неговите органи за управление и надзор, заема ръководна длъжност;

в) всяко физическо лице, което е действителен собственик на юридическо лице съвместно със заявителя, или лице, управляващо и представляващо заявителя или член на неговите органи за управление и надзор;

г) всяко физическо лице, спадащо към съпрузи, роднини по права линия без ограничения, по сребрена линия до четвърта степен включително и роднини по сватовство до трета степен включително, както и всяко лице, което

има тесни делови взаимоотношения със заявителя или с лице, управляващо и представляващо заявителя или член на неговите органи за управление и надзор извън тези по букви „а“ – „в“.

69. (нова – ДВ, бр. 84 от 2023 г.) „Действителен собственик“ е понятие по смисъла на § 2, ал. 1 от допълнителните разпоредби на Закона за мерките срещу изпирането на пари.

70. (нова – ДВ, бр. 84 от 2023 г.) „Ръководна длъжност“ за целите на дефиницията на „Близък сътрудник“ е длъжност, заемана от лице, управляващо и представляващо юридическо лице или член на неговите органи за управление и надзор.

§ 2. Този закон въвежда разпоредбите на:

1. Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 г. за платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на Директиви 2002/65/ЕО, 2009/110/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 и за отмяна на Директива 2007/64/ЕО (ОВ, L 337/35 от 23 декември 2015 г.);

2. Директива 98/26/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 1998 г. относно окончателността на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа и на Директива 2009/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г. за изменение на Директива 98/26/ЕО относно окончателността на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа и на Директива 2002/47/ЕО относно финансовите обезпечения по отношение на свързаните системи и вземанията по кредити (ОВ, L 146/37 от 10 юни 2009 г.);

3. Директива 2009/110/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно предприемането, упражняването и пруденциалния надзор на дейността на институциите за електронни пари и за изменение на Директиви 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО и за отмяна на Директива 2000/46/ЕО (ОВ, L 267/7 от 10 октомври 2009 г.);

4. Директива 2010/78/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. за изменение на Директиви 98/26/ЕО, 2002/87/ЕО, 2003/6/ЕО, 2003/41/ЕО, 2003/71/ЕО, 2004/39/ЕО, 2004/109/ЕО, 2005/60/ЕО, 2006/48/ЕО, 2006/49/ЕО и 2009/65/ЕО във връзка с правомощията на Европейския надзорен орган (Европейски банков орган), Европейския надзорен орган (Европейски орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване) и Европейския надзорен орган (Европейски орган за ценни книжа и пазари) (ОВ, L 331/120 от 15 декември 2010 г.);

5. Директива 2014/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно съпоставимостта на таксите по платежните сметки, прехвърлянето на платежни сметки и достъпа до платежни сметки за основни операции (ОВ, L 257/214 от 28 август 2014 г.).

§3. Банките, които са лицензирани за дейностите по чл. 2, ал. 2, т. 1 от Закона за кредитните институции, могат да извършват платежни услуги без допълнително разрешение.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§4. Законът за платежните услуги и платежните системи (обн., ДВ, бр. 23 от 2009 г.; изм., бр. 24 и 87 от 2009 г., бр. 101 от 2010 г., бр. 105 от 2011 г., бр. 103 от 2012 г., бр. 57 и 102 от 2015 г., бр. 59, 95 от 2016 г., бр. 97 от 2017 г. и бр. 15 от 2018 г.) се отменя.

§5. Издадените от БНБ подзаконови нормативни актове по прилагането на отменения Закон за платежните услуги и платежните системи запазват действието си, доколкото не противоречат на този закон.

§6. (1) В 6-месечен срок от влизането в сила на закона доставчиците на платежни услуги са длъжни да приведат в съответствие със закона дейността си и своите правоотношения с трети лица, възникнали преди влизането му в сила.

(2) Доставчиците на платежни услуги могат да изпълзват начините и реда за уведомяване, посочени в чл. 61, ал. 1 и чл. 62, ал. 1 и 2, при уведомяване на лицата, с които имат вече сключени рамкови договори, за настъпилите промени в тези договори, произтичащи от този закон.

§7. (1) Издадените лицензи на платежни институции и дружества за електронни пари, както и издадените лицензи и разрешения на оператори на платежни системи по отменения Закон за платежните услуги и платежните системи запазват действието си.

(2) В срока по § 6, ал. 1 платежните институции и дружествата за електронни пари по ал. 1 предоставят на БНБ информация и документи, удостоверяващи спазването на изискванията на чл. 10, ал. 4, т. 5, 6 и 13.

(3) Платежните институции, на които е издаден лиценз за предоставяне на платежни услуги по чл. 4, т. 7 от отменения Закон за платежните услуги и платежните системи, запазват лиценза си за предоставяне на платежни услуги, които се считат за платежни услуги по чл. 4, т. 3 от този закон, ако в срока по § 6, ал. 1 предоставят на БНБ информация и документи, удостоверяващи спазването на изискванията на чл. 8, т. 3 и чл. 9 от този закон.

(4) В 6-месечен срок от влизането в сила на този закон операторите на платежни системи са длъжни да приведат дейността си в съответствие с този закон.

§8. (1) Дружествата за електронни пари, които имат и лиценз за извършване на дейност като платежна институция, в срок един месец от влизането в сила на закона уведомяват БНБ по кой от двата лиценза ще извършват дейност съгласно изискванията на този закон.

(2) Когато дружеството ще извършва дейност като дружество за електронни пари и възнамерява да продължи да предоставя платежните услуги,

за които е лицензирано като допълнителна дейност, съгласно чл. 42, с уведомлението по ал. 1 информира БНБ за това.

(3) Когато дружеството ще извършва дейност като платежна институция, в срока по ал. 1 прекратява издаването на електронни пари, като осигурява цялостно и навременно изпълнение на задълженията си във връзка с извършваната дейност по издаване на електронни пари.

(4) В случай че дружество за електронни пари по ал. 1 не представи уведомление в посочения срок, издаденият лиценз за платежна институция се обезсилва.

(5) В случаите по ал. 2 и 3 издадените лицензи съответно за платежна институция и за дружество за електронни пари се обезсилват.

(6) Обезсилването на лиценз по ал. 4 и 5 се извършва с решение на управителния съвет на БНБ.

§ 9. (1) Дружества, предоставящи платежни услуги по чл. 4, т. 7 и 8, в тримесечен срок от влизането в сила на закона подават заявление до БНБ за издаване на лиценз, съответно за вписване в регистъра по чл. 19.

(2) В случаите по ал. 1 се прилага глава втора, раздел I.

(3) Дружество, което не подаде заявление в срока по ал. 1 или получи отказ за издаване на лиценз, съответно за вписване в регистъра по чл. 19, няма право да извършва дейност като платежна институция, съответно като доставчик на услуги по предоставяне на информация за сметка.

§ 10. До влизането в сила на регулаторните технически стандарти, които Европейската комисия приема съгласно чл. 98, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/2366, и изтичането на 18-месечния срок за съобразяване с тях доставчиците на платежни услуги, обслужващи сметки, не възпрепятстват използването на услугите по инициране на плащане и по предоставяне на информация за сметките, които обслужват.

§ 11. Изискванията на този закон се прилагат и за заварените при влизането му в сила административни производства пред БНБ.

§ 12. Платежни системи с окончателност на сетълмента, за които е уведомен Европейският орган за ценни книжа и пазари преди влизането в сила на този закон, продължават да се смятат за такива системи.

§ 13. Наредвания за превод или наредвания за прехвърляне, въведени в система с окончателност на сетълмента преди влизането в сила на този закон, сетълментът по които се изпълнява след този момент, продължават да се смятат за наредвания за превод или за наредвания за прехвърляне по смисъла на § 1, т. 22 и 23 от допълнителните разпоредби.

§ 14. В Закона за предоставяне на финансови услуги от разстояние (обн., ДВ, бр. 105 от 2006 г.; изм., бр. 23 и 82 от 2009 г., бр. 61 от 2014 г. и бр. 14 и 57 от 2015 г.) в чл. 8, ал. 2 думите „чл. 39, съответно чл. 41 и 42“ се заменят с „чл. 58, съответно чл. 60 и 61“.

§ 15. В Закона за Българската народна банка (обн., ДВ, бр. 46 от 1997 г.; изм., бр. 49 и 153 от 1998 г., бр. 20 и 54 от 1999 г., бр. 109 от 2001 г., бр. 45 от 2002 г., бр. 10 и 39 от 2005 г., бр. 37, 59 и 108 от 2006 г., бр. 52 и 59 от 2007 г., бр. 24, 42 и 44 от 2009 г., бр. 97 и 101 от 2010 г., бр. 48 и 62 от 2015 г., бр. 51 и 59 от 2016 г., бр. 97 и 103 от 2017 г. и бр. 7 от 2018 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 2, ал. 7 думите „платежните институции и на дружествата за електронни пари“ се заменят с „доставчиците на платежни услуги и на издателите на електронни пари“.

2. В чл. 16:

а) създава се нова т. 19:

„19. издава, отказва издаване, отнема или спира действието на лиценза или регистрира, отказва да регистрира, заличава или спира действието на регистрацията на администраторите на бенчмаркове за лихвени проценти, както и одобрява или отказва одобрението на бенчмаркове за лихвени проценти, изготвени в трета държава, по Регламент (ЕС) 2016/1011 на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2016 г. относно индекси, използвани като бенчмаркове за целите на финансови инструменти и финансови договори или за измерване на резултатите на инвестиционни фондове, и за изменение на Директиви 2008/48/ЕО и 2014/17/ЕС и на Регламент (ЕС) № 596/2014 (ОВ, L 171/1 от 29 юни 2016 г.);“

б) досегашната т. 19 става т. 20.

3. В чл. 20, ал. 4 думите „платежните институции и дружествата за електронни пари“ се заменят с „доставчиците на платежни услуги и издателите на електронни пари“.

4. В чл. 39 ал. 3 се отменя.

5. В чл. 42 след думите „от нея“ се добавя „с наредба“.

§ 16. В Закона за кредитните институции (обн., ДВ, бр. 59 от 2006 г.; изм., бр. 105 от 2006 г., бр. 52, 59 и 109 от 2007 г., бр. 69 от 2008 г., бр. 23, 24, 44, 93 и 95 от 2009 г., бр. 94 и 101 от 2010 г., бр. 77 и 105 от 2011 г., бр. 38 и 44 от 2012 г., бр. 52, 70 и 109 от 2013 г., бр. 22, 27, 35 и 53 от 2014 г., бр. 14, 22, 50, 62 и 94 от 2015 г., бр. 33, 59, 62, 81, 95 и 98 от 2016 г., бр. 63, 97 и 103 от 2017 г. и бр. 7 и 15 от 2018 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 14, ал. 4 след думите „получаване на заявлението“ се добавя „или ако заявлението е непълно – след изискване на необходимите документи и информация“.

2. В чл. 56:

а) в ал. 1, т. 3 думите „чл. 19“ се заменят с „чл. 21“;

б) алинея 3 се изменя така:

„(3) Достъп до информация от системата имат:

1. прокуратурата и следствените органи;

2. Главна дирекция „Национална полиция“, Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“ и областните дирекции на Министерството на вътрешните работи;

3. Държавна агенция „Национална сигурност“;

4. Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество;

5. Комисията за финансов надзор;

6. Националната агенция за приходите;

7. Агенция „Митници“;

8. Инспектората към Висшия съдебен съвет за целите на глава девета, раздел Ia от Закона за съдебната власт по отношение на имуществото на съдии, прокурори и следователи.“;

в) създават се ал. 8, 9 и 10:

„(8) В системата се съхранява и информацията относно лицата, които са съдлажници и поръчители по кредити.

(9) Извън случаите по ал. 3 достъпът до информацията в системата се осъществява по реда на чл. 62, ал. 5.

(10) Информацията в системата се съхранява за срок 5 години от датата на последния отчетен период.“

3. В чл. 56а:

а) в ал. 1 след думата „лица“ се добавя „данни за наличие на запови по сметки“;

б) в ал. 2 думата „месечно“ се заменя със „седмично“;

в) в ал. 3:

аа) точка 2 се изменя така:

„2. Главна дирекция „Национална полиция“, Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“ и областните дирекции на Министерството на вътрешните работи;“

бб) точка 6 се изменя така:

„6. Инспекторатът към Висшия съдебен съвет за целите на глава девета, раздел Ia от Закона за съдебната власт по отношение на имуществото на съдии, прокурори и следователи;“

вв) създава се нова т. 9:

„9. Агенция „Митници“;“

гг) досегашната т. 9 става т. 10 и се изменя така:

„10. лицата по чл. 56, ал. 1;“

дд) досегашната т. 10 става т. 11 и се изменя така:

„11. държавните и частните съдебни изпълнители при образувано изпълнително дело.“;

е) в ал. 11 думите „т. 1 – 8“ се заменят с „т. 1 – 9“;

ж) създава се ал. 13:

„(13) Включването и изключването на лица по ал. 3 в информационната система се извършва с акт на подуправителя, ръководещ управление „Банково“.“

4. В чл. 153 ал. 1 се изменя така:

„(1) Актовете за установяване на нарушенията по чл. 152, 152б и 152в се съставят от длъжностни лица, оправомощени от подуправителя, ръководещ управление „Банков надзор“, в срок 6 месеца от деня, в който нарушителят е открит, но не по-късно от 5 години от извършването на нарушението.“

§ 17. В Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници (обн., ДВ, бр. 62 от 2015 г.; изм., бр. 59 от 2016 г., бр. 85, 91 и 97 от 2017 г. и бр. 15 от 2018 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 66, ал. 2, т. 6 думите „глава пета „а“ се заменят с „глава осма“.

2. В § 1, т. 69 от допълнителните разпоредби думите „глава пета „а“ се заменят с „глава осма“.

§ 18. В Закона за защита на потребителите (обн., ДВ, бр. 99 от 2005 г.; изм., бр. 30, 51, 53, 59, 105 и 108 от 2006 г., бр. 31, 41, 59 и 64 от 2007 г., бр. 36 и 102 от 2008 г., бр. 23, 42 и 82 от 2009 г., бр. 15, 18 и 97 от 2010 г., бр. 18 от 2011 г., бр. 38 и 56 от 2012 г., бр. 15, 27 и 30 от 2013 г., бр. 61 от 2014 г., бр. 14, 57, 60 и 102 от 2015 г., бр. 59 и 74 от 2016 г., бр. 8, 58 и 103 от 2017 г. и бр. 7 от 2018 г.) в чл. 182, ал. 5 думите „глава осма“ се заменят с „глава десета“.

§ 19. В Закона за публичното предлагане на ценни книжа (обн., ДВ, бр. 114 от 1999 г.; изм., бр. 63 и 92 от 2000 г., бр. 28, 61, 93 и 101 от 2002 г., бр. 8, 31, 67 и 71 от 2003 г., бр. 37 от 2004 г., бр. 19, 31, 39, 103 и 105 от 2005 г., бр. 30, 33, 34, 59, 63, 80, 84, 86 и 105 от 2006 г., бр. 25, 52, 53 и 109 от 2007 г., бр. 67 и 69 от 2008 г., бр. 23, 24, 42 и 93 от 2009 г., бр. 43 и 101 от 2010 г., бр. 57 и 77 от 2011 г., бр. 21, 94 и 103 от 2012 г., бр. 109 от 2013 г., бр. 34, 61, 62, 95 и 102 от 2015 г., бр. 33, 42, 62 и 76 от 2016 г., бр. 62, 91 и 95 от 2017 г. и бр. 7 и 15 от 2018 г.) в чл. 109а се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „чл. 78а“ се заменят с „чл. 128“.

2. В ал. 4 думите „глава пета „а“ се заменят с „глава осма“.

§ 20. В Закона за гържавния дълг (обн., ДВ, бр. 93 от 2002 г.; изм., бр. 34 от 2005 г., бр. 52 от 2007 г., бр. 23 от 2009 г., бр. 101 от 2010 г., бр. 99 от 2011 г., бр. 103 от 2012 г., бр. 15 от 2013 г., бр. 50 от 2015 г., бр. 43 и 98 от 2016 г. и бр. 91 от 2017 г.) в чл. 35а думите „глава пета „а“ се заменят с „глава осма“.

§ 21. В Закона за банковата несъстоятелност (обн., ДВ, бр. 92 от 2002 г.; изм., бр. 67 от 2003 г., бр. 36 от 2004 г., бр. 31 и 105 от 2005 г., бр. 30, 34, 59 и 80 от 2006 г., бр. 53 и 59 от 2007 г., бр. 67 от 2008 г., бр. 105 от 2011 г., бр. 98 от 2014 г., бр. 22, 41, 50, 61, 62 и 94 от 2015 г., бр. 33 и 95 от 2016 г. и бр. 91 и 103 от 2017 г.) в чл. 46, ал. 1, т. 15 думите „чл. 103“ се заменят с „чл. 145“.

§ 22. В Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране (обн., ДВ, бр. 77 от 2011 г.; изм., бр. 21 от 2012 г., бр. 109 от 2013 г., бр. 27 от 2014 г., бр. 22 и 34 от 2015 г., бр. 42, 76 и 95 от 2016 г., бр. 62, 95 и 103 от 2017 г. и бр. 15 от 2018 г.) в чл. 37а, ал. 6 думите „глава пета „а“ се заменят с „глава осма“.

§ 23. В Закона за гарантиране на влоговете в банките (обн., ДВ, бр. 62 от 2015 г.; изм., бр. 96 и 102 от 2015 г., бр. 103 от 2017 г. и бр. 7 и 15 от 2018 г.) в чл. 7, т. 15 думите „на Българската народна банка и“ се заличават.

§ 24. В Закона за административните нарушения и наказания (обн., ДВ, бр. 92 от 1969 г.; изм., бр. 54 от 1978 г., бр. 28 от 1982 г., бр. 28 и 101 от 1983 г., бр. 89 от 1986 г., бр. 24 от 1987 г., бр. 94 от 1990 г., бр. 105 от 1991 г., бр. 59 от 1992 г., бр. 102 от 1995 г., бр. 12 и 110 от 1996 г., бр. 11, 15, 59, 85 и 89 от 1998 г., бр. 51, 67 и 114 от 1999 г., бр. 92 от 2000 г., бр. 25, 61 и 101 от 2002 г., бр. 96 от 2004 г., бр. 39 и 79 от 2005 г., бр. 30, 33, 69 и 108 от 2006 г., бр. 51, 59 и 97 от 2007 г., бр. 12, 27 и 32 от 2009 г., бр. 10, 33, 39, 60 и 77 от 2011 г., бр. 19, 54 и 77 от 2012 г., бр. 17 от 2013 г., бр. 98 и 107 от 2014 г., бр. 81 от 2015 г., бр. 76 и 101 от 2016 г. и бр. 63 и 101 от 2017 г.) в чл. 34, ал. 1, изречение второ думата „банкови“ се заличава, а след думите „Закона за прилагане на мерките срещу пазарните злоупотреби с финансови инструменти“ се добавя „Закона за платежните услуги и платежните системи“.

§ 25. В Закона за потребителския кредит (обн., ДВ, бр. 18 от 2010 г.; изм., бр. 58 от 2010 г., бр. 91 от 2012 г., бр. 30 от 2013 г., бр. 35 и 61 от 2014 г., бр. 14 и 57 от 2015 г. и бр. 59 от 2016 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 5 ал. 7 се изменя така:

„(7) При договор за кредит с променлив лихвен процент, при който се използва бенчмарк за лихвен процент, кредиторът или, когато е приложимо, кредитният посредник предоставя на потребителя информация за наименованието на бенчмарка и на неговия администратор и за свързаните с бенчмарка последици за потребителя в отделен документ, който се прилага към стандартния европейски формуляр по ал. 2 за предоставяне на информация за потребителските кредити. Всяка допълнителна информация, която кредиторът или кредитният посредник предоставя на потребителя, се представя в отделен документ, който се прилага към формуляра по ал. 2.“

2. В чл. 14 ал. 3 се изменя така:

„(3) Когато промяната на лихвения процент произтича от промяна в определен референтен лихвен процент и новият референтен лихвен процент е направен публично достояние чрез използването на подходящи средства и информацията за новия референтен лихвен процент и за неговите компоненти може да се намери в търговските помещения на кредитора, страните по договора за кредит могат да уговорят, че информацията по ал. 1 се предоставя периодично на потребителя.“

3. В § 1 т. 6 от допълнителните разпоредби се изменя така:

„6. „Референтен лихвен процент“ е лихвеният процент, използван като основа за изчисляване на приложимия към договора за кредит променлив лихвен процент. Той представлява бенчмарк за лихвен процент съгласно Регламент (ЕС) 2016/1011 на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2016 г. относно индекси, използвани като бенчмаркове за целите на финансови инструменти и финансови договори или за измерване на резултатите на инвестиционни фондове, и за изменение на Директиви 2008/48/ЕО и 2014/17/ЕС и на Регламент (ЕС) № 596/2014 (ОВ, L 171/1 от 29 юни 2016 г.), или индекс и/или индикатори, публикувани от Българската народна банка и/или от Националния статистически институт или комбинация от тях.“

§ 26. В Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители (обн., ДВ, бр. 59 от 2016 г.; изм., бр. 97 от 2016 г. и бр. 103 от 2017 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 5, ал. 2, т. 6 накрая се добавя: „а при договор за кредит с променлив лихвен процент, при който се използва бенчмарк за лихвен процент – наименованието на бенчмарка и на неговия администратор и възможните последици за потребителя, свързани с промени в стойността на бенчмарка“.

2. В чл. 6 ал. 5 се изменя така:

„(5) При договор за кредит с променлив лихвен процент, при който се използва бенчмарк за лихвен процент, кредиторът или, когато е приложимо, кредитният посредник предоставя на потребителя информация за наименованието на бенчмарка и на неговия администратор и за свързаните с бенчмарка последици за потребителя в отделен документ, който се прилага към стандартизирания европейски формуляр по приложение № 2. Всяка допълнителна информация, която кредиторът или кредитният посредник предоставя на потребителя, се представя в отделен документ, който се прилага към формуляра по приложение № 2.“

3. В чл. 24, ал. 1 т. 8 се изменя така:

„8. лихвения процент по кредита, с изрично посочване дали е фиксиран, или променлив, или комбинация от двата, условията за прилагането му и индекс или референтен лихвен процент, който е свързан с първоначалния лихвен процент, а при договор за кредит с променлив лихвен процент, при който се използва бенчмарк за лихвен процент – наименованието на бенчмарка и на неговия администратор, включително информация за свързаните с бенчмарка последици за потребителя, както и периодите, условията и процедурите за промяна на лихвения процент; ако при различни обстоятелства се прилагат различни лихвени проценти, тази информация се предоставя за всички приложими лихвени проценти;“.

4. В чл. 28 ал. 4 се изменя така:

„(4) Когато промяната на лихвения процент произтича от промяна в определен референтен лихвен процент и новият референтен лихвен процент е направен публично достояние чрез използването на подходящи сред-

ства и информацията за новия референтен лихвен процент и за неговите компоненти може да се намери в търговските помещения на кредитора, страните по договора за кредит могат да уговорят, че информацията по ал. 1 се предоставя периодично на потребителя.“

5. В § 1 от допълнителните разпоредби:

а) точка 24 се изменя така:

„24. „Референтен лихвен процент“ е лихвеният процент, използван като основа за изчисляване на приложимия към договора за кредит променлив лихвен процент. Той представлява бенчмарк за лихвен процент съгласно Регламент (ЕС) 2016/1011 на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2016 г. относно индекси, използвани като бенчмаркове за целите на финансови инструменти и финансови договори или за измерване на резултатите на инвестиционни фондове, и за изменение на Директиви 2008/48/ЕО и 2014/17/ЕС и на Регламент (ЕС) № 596/2014 (ОВ, L 171/1 от 29 юни 2016 г.), или индекс и/или индикатори, публикувани от Българската народна банка и/или от Националния статистически институт, или комбинация от тях.“;

б) точка 25 се отменя.

6. В приложение № 1 към чл. 29, ал. 2 „Годишен процент на разходите по кредита“, в т. 3, буква „л“ в основния текст думите „безсрочни договори за кредит“ се заменят с „договори за кредит с неопределен срок“ и се създава подбуква „вв“:

„вв) договор за кредит с неопределен срок по тази буква е договорът за кредит без определен срок, представляващ кредит, който трябва да се погаси изцяло в рамките на или след определен период и който, след като веднъж е бил погасен, може да бъде усвояван отново;“.

§ 27. В Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (ДВ, бр. 7 от 2018 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 44 ал. 5 се изменя така:

„(5) Комисията може да получава информация от информационните системи по чл. 56 и 56а от Закона за кредитните институции, както и да иска разкриване на банкова тайна.“

2. В § 5 от преходните и заключителните разпоредби се създава ал. 3:

„(3) Редът по чл. 166 – 168 се прилага и за имущество, което е отнето в полза на държавата по реда на отменените Закон за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество и Закон за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност.“

§ 28. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“ с изключение на:

1. член 47, който влиза в сила, след като Европейската комисия публикува електронната брошура относно правата на потребителите съгласно чл. 106, параграф 2 от Директива 2015/2366/ЕС, и чл. 71, ал. 2, т. 3, чл. 72, ал. 3,

ЗАКОН

за държавния бюджет на Република България за 2023 г.

(Обн., ДВ, бр. 66 от 1 август 2023 г.)

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 26. В Закона за платежните услуги и платежните системи (обн., ДВ, бр. 20 от 2018 г.; изм., бр. 17, 37, 42 и 94 от 2019 г., бр. 13 от 2020 г., бр. 12 от 2021 г., бр. 25 и 42 от 2022 г. и бр. 8 от 2023 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 23:

а) създава се нова ал. 5:

„(5) Платежна институция, с която е сключен договор по чл. 209а, ал. 9 от Закона за корпоративното подоходно облагане, поддържа в отделна защитна сметка, за която се прилагат съответно ал. 1 – 3, средствата на оператор на ваучери за храна на електронен носител, предназначени за платежни операции с тези ваучери.“;

б) досегашната ал. 5 става ал. 6.

2. В чл. 41 се създава ал. 4:

„(4) Дружество за електронни пари, с което е сключен договор по чл. 209а, ал. 9 от Закона за корпоративното подоходно облагане, поддържа в отделна защитна сметка, за която се прилагат съответно чл. 23, ал. 1 – 3, средствата на оператор на ваучери за храна на електронен носител, предназначени за платежни операции с тези ваучери.

3. Създава се чл. 120а:

„**Чл. 120а.** (1) Когато по сметка за основни операции по чл. 118 се извършват операции по нареждане на титуляря, включително и теглене на суми в брой, за тях не се заплащат такси, когато са за сметка на получени средства от трудови възнаграждения, пенсии, помощи и обезщетения по социалното осигуряване и социалното подпомагане, стипендии за ученици, студенти и докторанти.

(2) Сметката за основни операции по чл. 118 се обслужва безплатно, когато по сметката постъпват и се съхраняват средства по ал. 1 и лихвите върху тези средства.

(3) Алинея 1 не се прилага за теглене на суми чрез терминални устройства АТМ и ПОС на банки, различни от обслужващата банка.“

4. В чл. 141, ал. 2 думите „чл. 4, ал. 2“ се заменят с „чл. 4, ал. 7“.

.....
§ 46. Законът влиза в сила от 1 януари 2023 г., с изключение на:

.....
4. параграф 7, т. 1 и 2, § 8 и § 26, т. 3, които влизат в сила от 1 септември 2023 г.;

5. параграф 7, т. 3, § 14, т. 9, § 26, т. 4, § 27, т. 8 и § 40, които влизат в сила от 1 декември 2023 г.;

.....
9. параграф 14, т. 6, буква „з“, § 24, т. 3 – 9 и т. 10, букви „а“ – „з“, § 25, ал. 1 и 2 и § 26, т. 1 и 2, които влизат в сила от 1 януари 2024 г.;

Законът е приет от 49-ото Народно събрание на 28 юли 2023 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

Преходни и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за мерките срещу изпирането на пари

(Обн. – ДВ, бр. 84 от 6 октомври 2023 г.)

.....
§ 82. Заварените до влизането в сила на този закон административни производства по Закона за пазарите на финансови инструменти, Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране, Кодекса за застраховането, Кодекса за социално осигуряване, Закона за пощенските услуги, Закона за платежните услуги и платежните системи и по Закона за кредитните институции се довършват по досегашния ред.

Преходни и заключителни разпоредби към Закона за платежните услуги и платежните системи

(Обн., ДВ, бр. 79 от 17 септември 2024 г.,
в сила от 17 септември 2024 г.)